

De 3219



acc 79.



III, 68.



200

DE
GLOSSIS HABICHTIANIS
IN
CANTU PROPHETAE TONOR MA NOCTURNI
DISSERTATIO CRITICA

SCRIPTA

JOHANNES ORTHOFIUS FEBRUARI



LEIPZIG MDCCCXXXVI

68.



GEORGII HANNOVERIANI

IN REGNI BRITANNIAE

DECRETUM

IN SENATU



IN SENATU



DE
GLOSSIS HABICHTIANIS
IN
QUATUOR PRIORES TOMOS *MI* NOCTIUM
DISSERTATIO CRITICA.

SCRIPSIT

HENRICUS ORTHOBIUS FLEISCHER,

PHILOS. DOCT. LL. OO. IN UNIVERS. LIPS. PROF. ORDIN. SOCIET.
ASIAT. PARIS. SODALIS.



LIPSIAE MDCCCXXXVI

TYPIS ET IMPENSIS FR. CHR. GUIL. VOGEL.



DE
GLOSSIS HARBICHTIANIS

IN
QUATTOR PRIORIBUS TOMIS WILHELMII
DISSERTATIO CRITICA

SCRIPTA
HENRICI ORTMANNI REICHERTII
PHIL. DOCT. ET OBL. UNIV. PARS. ORTH. SOCIET.
PARIS. PARS. SOCIET.



LIPSIÆ MDCCCLXXVI

TIPI ET IMPRESSIS FR. CHR. GUL. VOGELI



LECTURIS

Quam nunc omnibus linguae arabicae cultoribus trado dissertationem de glossis, quas Cl. Habichtius quatuor prioribus tomis MI Noctium a se editarum subiunxit, eius conscribendae occasionem mihi prae-
buit duplex solemnitas academica: disputatio pro obtinendo loco in Amplissimo Philosophorum Ordine Lipsiensi, et oratio qua munus Professoris linguarum orientalium Ordinarii, immortalis ROSENUELLERI nomine illustratum, auspicatus sum. Hinc factum est, ut duae dissertationis sint partes; quarum posterior quum propter temporis angustias primum ultra glossas ad tomum tertium spectantes produci non potuerit, nunc demum absoluta prodit et iis aucta, quae in glossarium tomi quarti dicenda habui. Resecta autem sunt, ut par est, ab hac editione ea, quae solemnitatum illarum causa ad ipsum dissertationis corpus accesserant.

Restat, ut id efficiam, quod iam dudum meditatatus sum, id est, ut editionem Habichtianam, ab initio orsus, passim emendem et interpreter; quod quam necessarium sit, ex rei speciminibus in hac dissertatione sparsis intellectum iri spero. Nec desunt ad aggrediendum opus incitamenta et viro-
rum doctorum invitationes; sed tamen audienda

videntur, antequam rem adoriar, aliorum quoque iudicia; qui si institutum probaverint, et mihi ad iter per viam spinosissimam suscipiendum crescat animus, et bibliopolae ad numos in libro paucorum hominum collocandos voluntas.

Ceterum, si quis fuerit, qui me hoc opusculo laudibus Cl. Habichtii vel tantillum detrudere aut officere voluisse existimet, eum vehementer errare hoc loco publice testatum volo. Immo, viro de lingua arabica vulgari inter nos optime merito, cuius unius studio et impensa desiderium Noctium arabicarum iam paene totum expletum est, meo quoque nomine etiam atque etiam gratias ago. Verum, si non in emendando libro, certe in explicando opus esse diligentiae plus, confidentiae minus, ipse, puto, intellexit, qui post quatuor illos tomos non singulis glossas adiungere, sed, absoluto toto opere, glossarium in omnes edere constituerit; ad quod adornandum si ex hoc libello aliquid profecerit, quid? si vel unum illud intellexerit, Aegyptum, Noctium matrem, eandem esse optimam earum interpretem, operam non male a me collocatam esse arbitror. Scrib. Lipsiae d. XXV. Mart. A. MDCCCXXXVI.

DE
GLOSSIS HABICHTIANIS
IN
QUATUOR PRIORES TOMOS *MI* NOCTIUM
DISSERTATIO CRITICA.

PARTICULA I.



GLOSSIS HEBRAICIS

QUATTOR PRIORES TOMOS MY NOCTEM

DISSERTATIO CRITICA

P A R T I C U L A I



Quod oblata hac scribendi occasione animum potissimum ad MI Noctes appuli, eius rei plures fuere causae. Primum enim, ut simplicissime dicam quod est, ab ea parte eram et facultate et voluntate paratissimus, pluraque mihi videbar illustrare posse, quae adhuc a plerisque aut plane ignorata essent, aut minus recte intellecta; deinde, quod gravius est, verebar ne, si diutius copiis meis solus fruerer, ex libro et suavissimo et utilissimo, sed, qualis nunc editur, locis plurimis corrupto, multa et ad Grammaticam et ad Lexilogiam arabicam redundarent incommoda. Quid? quod in Lexico Freytagiano illud malum iam gliscere videbam: ubi ex editione et glossis Cl. Habichtii multa in linguae penum relata sunt, quae aut reprobanda, aut diligenter retractanda erant. Non est enim Habichtius in conficiendis Glossariis suis semper ita versatus, ut, antequam in verbis et significationibus aliquid novaret, de libri sui integritate accurate quaereret; quo factum est, ut decantatum illud »addatur Golio« nostra aetate iterum explodendum veniat. Inde facilis fuit coniectura de iis quae ex eodem libro subinde in Grammaticam irreptura essent, nisi emendando et, ubi necesse esset, interpretando errorum quasi semina tollerentur. Id autem eo magis necessarium duxi, quod oratio libri inter antiquam et novam fluctuans multa obiicit etiam solerti interpreti impedimenta, nec desunt nostris temporibus, quibus nihil magis

saerosanctum videatur, quam librariorum orientalium vel turpissimae et manifestissimae halucinationes. Largissimam autem peccandi materiam bonis viris praebuere versus orationi interpositi, in quibus mutando, transponendo, resecando, assuendo, discerpendo, conglutinando, saepe tantas turbas ediderunt, ut aut omnia interpretandi tentamina ad irritum recidant, aut lingua invita modo ac gemente sensus aliquis extorqueri possit. Quod autem dixi de genere dicendi inter antiquum et novum fluctuante, id sic accipe: Oratio libri, quem inter saec. XIV et XVI p. Ch. n. in Aegypto conscriptum aut potius collectum esse iam nemini dubium esse debet *), ea est, quam recte ad *mediam linguam*

*) Cf. Ill. de Sacy dissertatio: *Sur l'origine du recueil de contes intitulé les Mille et une nuits*, in eius *Mémoires d'Histoire et de Littérature orientale extraits des tomes IX et X des Mémoires de l'Institut*. In uno illo dissentio a summo viro, quod p. 229 negat, numeros fractos, ut mille et unum, indefinite usurpari ad indicandam magnam aliquam multitudinem; nam ne urgeam ipsum gallicum *trente-six*, ut quum in sermone familiari et vulgari dicitur: *il m'a conté trente-six choses*, et nostrum *Tausend sechs und zwanzig*, quum per iocum minamur: *Warte, du Tausend sechs und zwanzig!* de homine mille sex et viginti, i. e. innumerarum, technarum et nequitiarum, — ne haec, inquam, urgeam, certe Persae هزار يك, *mille et unum*, etiam in oratione graviore dicunt de plurimis, ut est in Nasireddini Tusensis *Ewsäf-el-eschräf* (Ms. Dresd. 348, f. 27 v., l. 10—12) de homine ad cognitionem sui ac Dei enitente: تامل کند

در حال گذشته خود که اولاً ببخبر او را در وجود آوردند
وچندان حکمت در آفرینش او پیدا کردند که بهمه عمر خود
Quum, qualis ipse tempore praeterito fuerit, contemplatur, intelligit, se primum, quid sib

aetatem referas; cuius indoles in eo cernitur, quod iactura innumerorum vocabulorum et plurimarum formarum, nec non adstrictae illius brevitatis et contentionis antiqui Arabismi, in qua miro modo iunctae sunt ars et simplicitas, sarcitur scita quadam et veluti soluta garrulitate, in qua ea, quibus hodierna dialectus aegyptiaca a lingua antiqua differt, aut eorum saltem initia, pleraque reperiuntur, ita tamen, ut sint cum antiquis mixta, maxime in versibus et in iis partibus orationis pedestris, in quibus artificium parallelismi homoeoteleutis conclusi omninoque maior quaedam dictionis dignitas et elegantia affectatur; id quod praecipue apparet in narratione de amore Alii Ibn-Bekkar et Schemsenneharae, tom. II, p. 320 sqq. Accedit, quod in omni hac quaestione tenendum est, ut a librariis, quippe qui in hoc libro transcribendo non tam verborum quam rerum essent studiosi, plurima a puritate linguae aliena in eum illata et pro antiquis nova substituta sint; quo factum est, ut codices, etiam ubi idem exemplar sequuntur, in singulis verbis et locutionibus saepe in diversissima discedant, et alius alio magis ad vulgarem sermonem declinet. Sed etiam ubi genuina est oratio, multa et in formis verborum occurrunt, quae a genere dicendi coranico discrepant, et in verbis ipsis multa, quae in nullo Lexicorum nostrorum inveniuntur, quorum bona pars nunc in ipsa Aegypto rursus ex ore et memoria hominum excidit. Multa eorum ab aliis quoque scriptoribus senioribus, ut ab Abdollatifo, Sojutjo, Makrizio, adhibita et a doctis Francogallis, inprimis a Silv. de Sacy

fieret inscium, vita donatum esse, atque in se creando et formando tot sapientiae divinae specimina eluxisse, ut per totam aetatem infinitam eorum multitudinem (ad verbum: mille et unum eorum) pernoscere non possit.

et Steph. Quatremère, in libris et dissertationibus explicata sunt, plura etiamnum latent. Equidem, dum Parisiis eram et noctibus arabicis operam dabam, in illo genere verborum duobus potissimum usus sum interpretationis fontibus: primum auctoritate hominum qui in ipso Oriente aut nati aut diutius commorati erant, ex quibus honoris causa nomino Refaam Muhammedanum *) et Aydam Christianum, utrumque Aegyptium, atque Cl. Caussinium, qui multos annos in Syria habitans totam illius regionis dialectum imbibit; deinde duobus Glossariis copto-arabicis Bibliothecae regiae (Mss. orient. 45 et 50), ex quibus quantum ad MI Noctes recte intelligendas luci fecerim, difficile est dictu. Postea ad verba inde excerpta accesserunt alia ex Glossario copto-arabico Collegii Romani de propaganda fide (Ms. 4096), cuius exemplum accuratissime per chartam pellucidam expressum humanissime, ut solet, mecum communicavit Cel. Seyffarth, antiquitatis aegyptiacae doctissimus interpres et amicus mihi coniunctissimus.

Abhinc annos octo in Diario Societatis asiaticae Parisiensis (Ann. 1827, mens. Oct., p. 217 sqq.) huic dissertationi praelusi animadversiones criticas in primum tomum noctium ab Habichtio editarum, quae ab eius initio pertinent ad p. 36; plures dedissem, si editores Diarii, qui tum erant, his literis favissent. Nec meliore fortuna usae sunt animadversiones meae apud alios; de qua re dixi in praefatione Abulfedae anteislamici. Sed bene factum, quod, quae multo prius colligere institueram,

*) De cuius in patriam reducis laudabili industria vide quae retulit Fresnel in Diario asiatico Parisiensi, Ann. 1835, mens. April., p. 360 sqq.

ad Horatianum usque annum maturuerunt; nam si in ullo
literarum genere, certe in hoc dies diem docet.

Ceterum dissertatiuncula illa Parisiensis, nimirum et
volumine et habitu tenuior, a pluribus viris doctis, qui
publica de editione Habichtiana iudicia tulerunt, ut a Cel.
Rückerto (in *Ergänz. Bl. der H. L. Z.* 1829, No. 53 — 57),
neglecta est; quod factum nollem, quum in iis, quae
inprimis Rückertus docte et acute ad librum et emendandum
et interpretandum disputavit, non pauca sint, quae ex
animadversionibus meis et augeri et confirmari, partim
etiam corrigi poterant.

Iam igitur in animo est, propediem de eadem re
maiore apparatu dicere, ita quidem, ut primum ea, quae in
Diario asiatico dedi, auctiora et emendatiora repetam,
deinde ad reliqua pergam, omnino autem ea quae eiusdem
sunt generis, quantum fieri poterit, comprehendam unoque
in conspectu ponam. Ita fiet, ut, coniunctis locis pluribus,
qui aut eadem corruptela aut eadem difficultate laborant,
et emendatio et interpretatio plus habeat fidei et auctori-
tatis. Quod autem hac opera efficere cupio, primum id
est, ut, qui libro lepidissimo delectantur, eum tandem
aliquando sine multis magnisque offensis perlegere eoque
perfrui possint; deinde, ut ii qui in rationem linguae
sequioris inquirere volent, paratam habeant materiem
idoneam; postremum, ut novo hoc exemplo doceatur,
quantum arti criticae in libris arabicis, qui unius alicuius
codicis vestigia legunt, relictum sit, et quam recte nobis
quoque, qui in hoc stadio decurrimus, vafer ille Siculus
cecinerit suum illud:

Νῆφε καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν· ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν.

Ut autem opusculi mei aliquod specimen exstaret, quo
facilius et redemptorem inveniret et emtores, atque ut

proffigata emendandi parte ea, quae ad glossas Habichtianas spectat, expeditior essem ad obeunda reliqua correctoris et interpretis munera, nihil magis ex re visum est, quam ut nunc in Glossas illas disputarem et quae in iis falsa aut minus accurata essent docerem; quod ita institui, ut primum ipsa Habichtii verba posuerim, deinde mea subiunxerim. De codicibus autem, quibus usus sum, Gallandiano (G.), Caussiniano (C.), Mailletiano (M.), item de editione primae partis MI Noctium Calcuttensi (Calc.), si quis plura edoceri cupiet, eum rogatum volo, ut legat, quae de iis in Diario asiatico animadversionibus meis praefatus sum.

GLOSSARIUM TOMI I.

»P. 334. l. 11. P. 339. l. 10, ایمان statt یمن *ein Schwur, ein Eid*, ist generis feminini v. Silvestre de Sacy Gramm. arab. T. I. p. 225.« Immo, ایمان est pluralis nominis یمن, sive dextram significat, sive iusiurandum; ut Beidhawi ad illa verba Corani, Sur. V, v. 42: والسارق والسارقة فاقطعوا أيديهما, *Quod autem attinet ad fures, et viros et foeminas, abscidite manus eorum*, ait: والمراد بالأيدي والأيمان, *Verbo manuum significantur dextrae; quod confirmatur eo quod Ibn-Meš'ūd pro eidija-homā legit eimāna-homā*; et ipse Coranus Sur. II, v. 224: ولا تجعلوا الله عرضة لإيمانكم الذي, *multisque alijs locis, ubi iurairanda significat. Atque ita in MI Noct. II, 230, 7 et 8: ایمان المسلمین تلزمی لا اخذ* *Per Moslemorum iurairanda quae me obstringunt, nullam abs te mercedem accipiam, antequam tibi ministraverim, i. e. tam sancte, quam si*

per omnia, per quae Moslemi iurare solent, me id facturum esse iurassem, tibi affirmo, me nullam sqq. similiter II, 166, 9: كَذَا كَذَا يَلْزَمُنِي لَا بَدَّ أَنْ *Tam enixe, quam si sacratissima quaeque iurairanda me ad id faciendum obstringerent, te obtestor ut ab hoc iusculo edas.* Hoc loco G, quoque يَلْزَمُنِي habet, scilicet ex usu vulgari Aegyptiorum, qui يَمِين, ut يَد et كَفّ, masculinum faciunt, ut I, 195, 1, ubi M. pro simplici اليمين habet له حلفتَه له اليمين الذي حلفتَه له; et يَد saepius, ut II, 141, 15, et 187, 11, VI, 44, 10, it. II, 16, 15, يَدِي اليمين, ubi tamen metri causa cum G. legendum est يَدِي اليميني, et pro بَدَّ mutatis punctis بَدَّ: *Ne amplexatur te *) ex omnibus rebus creatis **) nisi dextra mea manus et funiculus quo*

*) I. عَانَقَكَ, recisa ultima vocali, quae est licentia poesis serioris, ut V, 172, 10, وَهَبْتِكَ, 318, 2, خَدَّكَ et حَرَكْكَ, VI, 22, 16, مَثَلُكَ, vel, ut vulgus effert, وَهَبْتِكَ etc.

**) I. مِنَ الْبَرِيَّةِ, aut, quod eodem redit, مِنَ الْبَرِيَّةِ, ut vulgo dicitur مِنْكَ pro مَنِّكَ, مِنْهُ pro مَنِّهُ, cf. Caussin Gramm. arab. vulg. §. 280 bis. Sed alibi quoque Elif articuli et omnino Elif coniunctionis mutatur in Elif separationis, ut II, 230, 14, لَانْقَاصِ الدَّمِّ س-س-س-س-س; it. III, 88, 3, يَبِيدُ الْاُمُوتِ س-س-س-س-س, ubi id quoque novum est, quod dal in يَد ex pronuntiatione vulgari geminatur, ut III, 227, 10, يَبِيدِي فَأَحْرَتِ, ubi etiam Elif prostheticum formae IX usurpatum est ut Elif separationis; it. V, 313, 14, قَاتِ الْغُصْنِ

tunica tua circa collum adstringitur; item كَفَّ in Burckhardti Arab. Prov. No. 536: كَفَّ مَعُونٌ بِالْأَخْذِ بَعِيدٍ مَا يُعْطَى, *Manus assueta sumendo aegre dat.* Hunc usum secutus librarius scripsit II, 353, 16, كَفًّا ضَعِيفًا, quamquam ibi ex metro cum G. et C. legendum est كَفًّا ضَعِيفَةً. Cf. Burckhardt ad Arab. Prov. No. 219.

» P. 317. l. 8 (1, 9). خْتَمَةٌ eine kurze Abtheilung des Korans, auch der Koran selbst, « et in Gloss. tom. II: » P. 127, l. 5. خْتَمَةٌ ein Fest, was in Familien Statt findet, wenn ein Kind seine erste Abtheilung des Korans vollkommen verstehen gelernt hat. Bd. I. « Primum animadvertendum est, I, 316, 8 et 9, pro خْتَمَةٌ مَكْرُوسَةٌ legendum esse cum G. خْتَمَةٌ مَكْرُومَةٌ, in quem sensum C. quoque et Calc. خْتَمَةٌ شَرِيفَةٌ; deinde prorsus negandum est, خْتَمَةٌ, etiam ubi cum articulo ponitur, significare posse totum Coranum. Nam quod I, 40, 1, legitur يَقْرُونَ الْقُرْآنَ وَالْخْتَمَةَ, negligentior est libri totius et partis copulatio; sunt enim خْتَمَاتٌ certae quaedam Corani partes, quae in usus peculiare, praecipue ut ad lectos moribundorum et sepulcra mortuorum legantur, seorsim exscribi solent; deinde ipsae earum lectiones (ut II, 168, 5 et 6: فَعَمِلَتْ لَهُ عِزًّا وَقِرَاتٍ, ubi Editio خْتَمَاتٌ habet,

— ٥ — ٥. Praepositio مِنْ ante articulum item producitur IV, 286, 3, مِنْ الْفِرَاقِ, in quo versu pro لَا ذِقْنَا lege: لَأَذِقْنَا: *Si quid in discessum possemus, discessui aliquid discensus gustandum daremus*, per prosopopoeiam, i. e. Tam crudeliter in nos consuluit Discensus (ab amicis), ut, si quid ei rependere possemus, eum sui ipsius experimentum et quasi gustum capere cogeremus.

G. recte sine copula); melius igitur C. illud *اَلْحَتْمَةُ*, omisit, et G. simpliciter *له ختمة* يَقْرُونَ, *qui ei (morituro) talem aliquam Corani partem legerent*; it. Calc. *له كَلَّ يَقْرُونَ* *يوم ختمة كاملة*, *qui ei singulis diebus totam aliquam chatmam praelegerent*. Neque aliter illud *اَلْحَتْمَةُ* positum est I, 317, 9; nam articulus ibi est *للعهد*, ad revocandam memoriam rei quae prius indefinite posita est; quasi dictum sit: *illam chatmam*, sc. eam de qua I, 316, 8, est *ختمة مكرمة*. Hinc idem vocabulum significat *sacra domestica cum epulis funebribus coniuncta, quibus inter frequentiam clericorum et laïcorum ex propinquis, familiaribus et vicinis, animae mortui quasi parentatur*; scilicet a primaria eorum parte, lectione illarum sectionum coranicarum, quae fit per lectores mercede conductos; quae sacra celebrare est *ختمة ختم* (*). De eadem illa parentatione per solennem lectionem *تَوَّصَّات* *اَلْحَتْمَات* ad funus aut sepulcrum defuncti adhibetur verbum *اَلْحَتْمَات*, ut V, 10, 4, et 12, 10; cf. IV, 367, 14 et 15: *فَجَلَسُوا الْقُرَّاءَ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ عَلَى ذَلِكَ الْقَبْرِ*.

»P. 244. l. 10. *خونجه* eine Schüssel« et in Glossom, II: »P. 154, l. 1. P. 180. l. 5, P. 194. l. 12. *خَوَّجَةٌ* (wird aber von den Arabern unrichtig *khunega* ausgesprochen), *eine Schüssel*, s. Bd. I. wo vergessen worden ist anzuzeigen, dass es aus dem türkischen Worte *خواتجه*, ein *bescheiden Essen*, entlehnt ist.« Vocabulum persicum

*) Tom. II, 165, 15, ubi talium sacrorum mentio fit, pro *المُفْرِّينَ* legendum est cum G. *المُفْرِّينَ* (cf. I, 40, 1, et V, 12, 10) i. e. *lectores coranici*, i. q. *قُرَّاءينَ*, quod C. illo loco habet.

خَوَان, quod Arabes receperunt et plene scribi iubent خَوَان
 aut خَوَان (v. Harir. 311, l. ult. c. Schol., it. 196, l. an-
 tepen., it. in ipsa traditione prophetica ib. in Scholliis
 157, 2) quod in deminutivo turcico خوازچه et neo-arabico
 خونچه in unam syllabam chôn vel chàn coaluit, nil mi-
 rum, quoniam ipsis Persis و in illo verbo est مرسوم, i. e.
 quod, etsi scribitur, tamen non aut vix effertur (chân,
 chôn, aut antiquius ch'ân, ch'ôn, ita ut o vel u furtivum
 levissime stringatur). Illud خَوَانجَة autem, quod Habichtius
 dicit, plane nihili est, neque persicum, neque arabicum,
 neque turcicum. Nec paropsidem significat, sed quasi *men-
 sulam*, i. e. *discum haud ita magnum ex ligno aut
 metallo factum, in quo paropsides, paterae, calices,
 apponuntur aut offeruntur, fere gall, plateau, nostrum
 Präsentirteller*. Hinc demum per metonymiam aut synec-
 docham quandam fluxit significatio turcica, quam Meninskius
 refert: cibus qui ex nuptiis ad amicum absentem mittitur
 aut adfertur.

»P. 234. l. 16. دست *durchreisen, durchwandeln.*« Ac-
 cidit hic Habichtio quod pluribus aliis locis, ut, non du-
 bitans de integritate codicis sui, atque adeo omnium eius
 punctorum et apicum, linguae novum verbum obtruderet
 eique ex sententiarum nexu significationem aliquam affin-
 geret. Illud دَسْت sonus est praetereaue nihil, atque ipse
 locus, ubi reperitur, corruptus. Primum l. 10 et 11 pro
 راکب في موكبه, cum G. et C. legendum est راکب في موكبه,
equitans inter turmam stipatorum, it. l. 15 pro موكبه l.
 موكبه, Jam, quod caput est, l. 16 pro يدست lege

*) Vide de vocabulo موكب quae disputavit Ill. de
 Fraehn in Diss. de arabicorum etiam auctorum libris vul-

يدست: *cum optimatibus regni sui et aulicorum principibus*; quasi dicas: *cum summo regni consessu aut consistorio*. *Dest* enim, verbum persicum, inter alia significat *locum editiorem, tapetibus et pulvinaribus instructum, ubi sedent viri honoratiores*, et per metonymiam *eos ipsos*, quasi احكامب الدست. Sic II, 22, 14, de novo Veziro munus auspicante: *جلس في دست الوزارة*; it. Harir. 227, 6, صاحب اى في مستندة. *ad quod Schol. متربعا في دسته* exhibetur المعونة *والدست صدر المجلس معرب*; *ib.* 240, 7, de sede aut tribunali *والى تو*; usurpatur etiam de toto consessu aut collegio, ita ut *الصدر*, i. e. ejus princeps, qui ceteris in summo loco praesidet, ab eo distinguatur; ut Hariri 185, l. ult. *دست* *غاب صدره*, ubi vid. Schol.; it. Schol. Harir. p. 223, l. 4, ad quem locum ex Sacyi ore haec excepi: »le *dest* d'un bureau est cette élévation sur la quelle les écrivains sont assis, — le bureau même, — les employés du bureau.« — Recte G. illo loco: *راكبا في دست مملكته*.

»P. 123. l. 7. *دست eine Schlüssel, ein Gericht*. D. G. d. S. hat p. 223 und 737. *Cacabus. ahenum.*« It. in Gloss. tom. II: »P. 107. l. 13. *دست* Plur. von *دست Schlüssel.*« Recte Dom. de Silesia, neque ab eius auctoritate discedere debebat Habichtius. *Dest*, ubi de vase dicitur, nusquam paropsidem significat, sed tum *cacabum, ahenum ad coquendum, tum magnam sartagine[m] ad us-*

gatis crisi poscentibus emaculari etc. Casani, 1815, p. 24 et 25. In noctibus nostris VI, 161, 4 et 8, مواكب dicitur de turmis equitum proelium incuntium; IV, 225, 12, de conventu optimatium et principum aulicorum ad officium regi praestandum.

sandum. Itaque I, 123, 7, شوية دست*) significat, ut Aydae verbis utar: »du rôti à la poêle.« Ita Gloss. Paris. 50 inter instrumenta et vasa coquinaria, آلات الطبخ: πιχαλιον (i. e. τὸ χάλκειον, ahenum) الدست الخلقين. It. Burckhardt Arab. Prov. No. 267: دستهم عالية وبطنهم خالية, *Ahena eorum pretiosa sunt, ventres vacui*; ad quod ait, *dest esse »ein Kochkessel« et »eine grosse Pfanne.«* Sic Abdoll. ed. White min. p. 100 دست, ubi de Sacy vertit »la poêle« (p. 94 idem vas appellatur فِدْر), it. in Dialogis Savaryanis p. 353 vertitur »la marmite« (p. 350 idem vas appellatur حلة). — Significat etiam *pateram in qua potus apponitur* (»bowl dans le quel on sert à boire« Caussin), ut II, 342, 7 et 8: في كل صدر دست من البلور المرصع فيه لون من الشراب, *In quoque repositoio erat patera ex crystallo auro gemmisque distincto, quae aliquam speciem potus continebat**).*

»P. 114. l. 8. دهل (Form VII) *erstauern*. Golius habebat *blous dahl* attonitus, percussus, ohne die Wurzel anzugeben. Non debet hoc ita dici, quasi دهل reapse a دهل differret. Aegyptii literas blaesas ذ ت et ظ vulgo sine

فامرت G. شوى دست, C. شوى; شوية دست I. *) فامرت الطبخ ان يشرع لها M. والطبخ ان يشوى لها شواء في شوى.

**) Huius loci immemor, Habichtius II, 326, 7, صدر, quod G. quoque et C. tuentur, falso mutavit in صور (vid. Variantes et Emendationes ad tom. II, p. 44); utroque enim loco صدر ex usu hodierno id est quod Galli appellant »câbarêt, c'est-à-dire, grand plateau sur le quel on porte des vaisselles« Caussin.

sibilo efferunt ut د ت et ص; unde fit ut, duobus literarum ordinibus confusis, hae pro illis scribantur, illae pro his, quamquam hoc quidem multo rarius. Sic انذهل pro انذهل non solum illo loco, ubi G. item انذهل, C. انذهل, sed etiam I, 205, 5, G. et M. انذهلنا, ubi Editio انذهلت; it. III, 265, 6, انذهلت; it. forma prima دهل III, 334, 6, et part. pass. مدهول VI, 284, 2, et 329, 8; it. forma quarta ادهل II, 51, 1, et III, 35, 2. Sic in aliis quoque verbis, ut I, 18, 16, المحذور, et 35, 11, حذر, pro *محذور et حذر); it, I, 40, 9, درفت, ubi G. et ipse درفت, C. درفت (**); I, 170, 10, الذقن pro الذقن; I, 214, 3, ذوايب pro ذوايب; I, 232, 15, ذنبه pro ذنبه; II, 329, 14, اذيع pro اذيع, ut G. et C. plene habent ***); III, 26, 11, بدله pro بدله, i. e. بذل (†); III, 388, 7, الجذدل pro الجذدل; IV, 36, 10, المدارى pro المدارى, plur. n. المذرى sive المذراة, ventilabrum, vannus; IV, 145, 5, الاذا pro الاذا (††); V, 33, 3, ذمتى et ذمتى pro ذمتى et ذمتى; V, 154, 16, حاذقة pro حاذقة; V, 269, 9,

*) Contra V, 320, 6, متحذر pro متحذر; cf. تحذر de effusis crinibus II, 53, 12; de lacrymis III, 64, 16, ubi pro تحذرت l. cum G. تحذرن; de sanguine, Hamasa 61, 1.

**) Idem verbum per د scriptum est I, 214, 3, II, 27, 3, et 206, 2, III, 307, 12, V, 51, 5; contra per ذ I, 52, 4, 223, 14, al.

***) Totum distichon cum G. et C. lege sic:

وَمَ أَجْنِ ذَنْبًا غَيْرَ أَنْ مَدَامِي أَذْيَعٌ عَلَيَّ غَيْرَ اخْتِيَارِي بِهَا سِرِّي
Nihil deliqui, nisi quod lacrymis meis, me invito, arcanum meum (i. e. amor adhuc celatus) evulgatum est.

†) Pro قصدة l. cum G. قصده: studium et opera ejus.

††) Cf. I, 160, 9 et 10, ubi pro الاذا est الاذى, et pro

ويرثي recte ويرثي.

ذر pro ذر (cf. II, 184, 5); VI, 92, 16, وقدرك pro قدرك, *impuritas, nequitia tua**); VI, 381, 15, غذا pro غذا, *nutrivit*. Ita saepissime confunduntur نفذ, *absumptus fuit*, et نفذ, *penetravit*, ut انفذ pro انفذ, *misit*, VI, 278, 12; contra نفذ pro نفذ IV, 188, 5, V, 114, 9, et 118, 10. It. اخذ pro اخذ locis plurimis, ut III, 233, 4, et 302, 3, V, 27, 12, VI, 193, 1 et 2, 195, 16, 235, 14, 376, 3; cf. Burekh. Arab. Prov. No. 33.

»P. 113. l. 9. ترسيم ein schriftlicher Befehl.« Verbum neque hoc loco, neque multis aliis, quorum eadem est sententia, illud significat. Immo iussum regium in universum, et pec. scriptum, est مرسوم, pl. مراسيم, ut II, 80, 15, et 81, 2, IV, 219, 14, V, 17, 13 et 15. Quod atinet ad illum locum, I, 113, 8, et 9, جعل عليه بالترسيم, pro quo C. جعل عليه الترسيم, idem est quod I, 102, 15 et 16, وضع عليه الترسيم (it. C.), pro quo G. et M. أرسله في الترسيم, quod quia ne ipsum quidem satis clarum aut satis antiquum videbatur, ab Editore Calcuttensi explicatum est per أرسل معه نفرا من خدمه, *misit cum eo aliquot ministros suos*. Atque ita res est. Significat enim hodie ترسيم primum *iussum ipsum, quo alicui, sive domi, sive foris, custodes apponuntur, qui eius lateri ubique adhaereant, quid faciat observent, et ne effugiat caveant; deinde conditio hominis qui ita custoditur*. Ita absolute dicitur رسم عليه, aliquem ita custodiri iussit (»faire garder quelqu'un à vue« Caussin; »faire mettre quelqu'un en surveillance, sous garde« Ayde), II, 205, 6 et 7, III, 266, 7 et 8, VI,

*) Eodem modo III, 184, 13, G. القدار, i. e. القدار, *impura*, pro الكورة Editionis, quod vocabulum, ex κόρη ortum, Aegyptii frequentant pro القاحبة, *meretrix*, ut ital. *putta, puttana*.

129, 9 (cf. 128, 14 et 15: وكنلت بها من يحفظها, quod ad sensum idem est); it. transitive رَسَمَهُ عَلَيْهِ, eum alicui custodem apposuit, ut VI, 111, 4, رَسَمَتْ عَلَيْهَا عَشْرِينَ مَمْلُوكًا, *regina ei (anui) viginti praetorianos custodes adiunxit*, sc. qui eam domum deducerent, ne cum Hasano effugeret caverent, eamque cum illo ad reginam reducerent; it. pass. III, 177, 5 et 6, تَرَسَّمُ عَلَى الْبَابِ, aliquis custos appositus est ianuae cubiculi, in quo quis detinetur, et III, 219, 14, وهو في الترسيم, — it. VI, 111, 7, الخادم المرسم على الباب, de eo qui ita custoditur, et I, 113, 5 sq. G. sic: وَرَسَّمُ عَلَيْهِ. *Et adiunxit rex piscatori tres praetorianos, quorum in custodia ille ex palatio discessit*, sc. ut pisces, quos rex imperaverat, afferret. It. IV, 243, 16: بقوا ساييين بلا ترسيم, *Captivi libere ambulabant, sine custodia*. Et II, 314, 1, Chalifa dicitur aliquem ex urbe eiecisse بالترسيم, i. e. ita ut eum a custodibus extra urbem eiusque agrum duci et ne eo rediret caveri iuberet. — Ceterum quod I, 113, 8 et 9, legitur جعل عليه بالترسيم, non desunt quidem in Editione Habichtiana loci, ubi ب illud redundat, ut I, 194, 5, رَوَّى بِالْمَدَامِ, I. cum Codd. رَوَّى الْمَدَامِ, *vinum colavit*; I, 226, 13, باجفانه, I. cum G. et C. اجفانه, et versu seq. pro معشوقة I. cum iisdem معشوفة: *Quot amatores fuerunt, quorum palpebrae amasiis suis id, quod corde premebant, indicarunt!* II, 36, 13, بالدار, I. cum C. الدار: *Ex quo abiistis, ipsae aedes mihi iam non aedes, i. e. habitabiles, videntur*; VI, 354, 12, بائنا, I. ائنا, et 361, 9, باجمعها, I. اجمعها;

*) Falso pro ثلاثة اعوان, ut M. recte habet.

— sed illo loco ب bene habet et significationem translata
 verbi جعل declarat, aut, ut Arabes dicunt, est للمساجاز; cf.
 Sacy Gramm. arab. II, §. 219. Sic post اَدَى, ubi de vocabulo
 dicitur, ب praefigitur rei quam illud quasi affert, i. e. menti
 repraesentat, Sacy Anthol. gramm. p. ۳, lin. 5; it. post
 كسِر et جِبِر ponitur, ubi haec verba ad animum et honorem
 transferuntur, ut I, 63, 4, لا تكسر بخاطري, Codd. et Calc.,
noli animum meum detractatione officii vulnerare *), ubi
 Editor Calc., hic ut saepe alias male curiosus, بخاطري
 mutavit in Accusativum خاطري; it. II, 99, 7 et 8, عسى
 بقلى (G. item), *spero te aegritudinem
 illam, qua animum meum affecisti* (cf. II, 90, 4—10),
 كيف اكسر, iterum ex eo exempturum esse; it. V, 223, 9, *qui in animum inducam, ut
 summo dignitatis meae detrimento mei copiam faciam
 adolescentulo obscuro et peregrino?* It. ب ex vulgi con-
 suetudine mutato in فى, V, 221, 9 et 10, et 222, 14,
 يكسر فى وجهى, *precibus meis respuendis personam meam
 laedet et pudore me afficiet.* Item جِبِر eleganter cum ب
 constructum est pro Accusativo, quem ceteri habent, I,
 330, 8 et 9, in M. جِبِر الله بقلبك كما جِبِرْت بقلى, *utinam
 Deus tuis votis annuens animum tuum gaudio compleat,
 perinde ac tu meum.*

»P. 321. I. 12. راسى (Form III von رسى) vor Anker
 liegen. Golius führt die III. Form nicht an.« Ac recte

*) Quod in Ed. Hab. legitur pro تكسر, eadem est
 literarum confusio, quae reperitur in Schol. ad Harir. 160,
 I. ult., ubi pro مقصورا I. مكسورا, quo indicatur, non الحياء
 efferendum esse, sed الحياء.

quidem Golius, quoniam nemo unquam Arabum رَاسَى ita usurpavit, nec vero ex linguae ratione usurpare potuit. Quod autem illo loco est, المركب الذى راسى خارج مدينتك, aut elliptice dictum est, omisso ضمير الفصل صدر الصلة, pro الذى هو راسى, *navis quae stat ad ancoram*, ut IV, 38, 7, انظروا هذا الذى فى الجزيرة, quod etiam durius est (cf. Sacy Gramm. arab. II, §. 599); aut راسى falso pro راسى scriptum est, quod et de nave dicitur et de nautis, quum in portum appellunt, ut III, 263, 11, فنظرت الى المركب, et in Itineribus Sindbadi ed. Langl. 14, 7, واذا راسى, et in *Itineribus Sindbadi ed. Langl. 14, 7, 5 et 6, 6, واذن بمركب قد اقبل واراسى*, pro quo in Ed. Hab. III, 389, 5 et 6, فاراسى, — ib. 42, 12 et 13, واذن بمركب قد اقبلت على البر, المركب هناك وخرجوا للتجار الى الجزيرة, pro quo in Ed. Hab. IV, 39, 10 et 11, فوق المركب عليها وطلعت التجار. (Sed tamen etiam prima forma occurrit in Itin. Sindb. ed. Langl. 20, l. pen. فرسى المركب عليها, pro quo in Ed. Hab. IV, 7, 13, فارسا بنا الرئيس عليها, *naucerus navem nostram ad illam insulam appulit, consistere iussit*). Saepius in Ed. Hab. falso collocatum est, ut I, 190, 10, راسى, l. cum ceteris راسى, *iube* (o foemina); II, 372, 7, بلبلانى, l. propter consonantiam cum مقلانى, بلبلانى, *curas meas*, cum G; III, 22, 7, وواقفته, l. cum G. (*). وواقفته, 46, 5, فادخلتهم, l. cum G. فادخلتهم, 64, 5, لساحتك, l. cum G. (**);

*) Ut hic rad. وقف, confusa est cum rad. توقف, sic VI, 282, 15, توقف falso positum est pro توقف, quod. cc. على p. significat *lente et considerate in aliquem agere*, opp. ead. lin. استنحل.

**) Est enim براءة ساحتة عن كذا, *puritas areae eius ab aliqua re*, locutio translata, qua significatur, eum ipsum



133, 12, الطاهر, I. الطهار (G. الطهور) i. e. *circumcisio*, *festum circumcissionis* *); 157, 10, ذرا, I. داز (sc. vulgo pro آذآر); vid. Caussin Gramm. arab. vulg. §. 130), *Fortuna versatilis vertit amicos meos in inimicos*; 207, 15, فاحسدی, وراوحها, I. وارسه, I. وارسه; VI, 344, 5, وراوحها, I. وراوحها; cf. Sur. 34, 11.

»P. 69. I. 5. زبر *ein Korb*.« Minime. Est verbum hodieque in Aegypto omninoque in Africa septentrionali pervulgatum, quod significat *urceum figulinum non ansatum formae maioris, in quo aqua ad usus domesticos asservatur*. (Ayde: »C'est en françois le pot à beurre; les Egyptiens conservent leur eau et la clarifient dans ce même vase.«). Iam in Abdollatifo reperitur, Ed. Whittii min. 82, 4, et 86, 3 (priore loco pl. ازبار, ut in Noctibus I, 201, 15), ubi de Sacy reddidit per *jarre* et *cruche*. It. Burckh. Arab. Prov. No. 498: القحبة ما تتوب والماء في الزبر ما يروب, *Meretrix ingenium non mutat, ut aqua in urceo non coagulatur*; ad quod ait, زبر esse magnum urceum, in quo aqua ad usus domesticos asservatur. It. Dombay in Gramm. mauro - arab. p. 92 inter utensilia

omni illius rei culpa vacare, ab ea plane insontem et innoxium esse. Cf. Hamas. p. 78, l. 10.

*) Hodie طهر et vulgarius طاهر dicitur pro ختن; ut III, 129, 11 et 12 bis طاهر ea significatione legitur, et ib. l. 9 pro اطهر اولادى in G. est افرح اولادى; ib. 11 et 12 G. فقال مرسوم الخليفة يكون الطهور في القصر, *respondit: Cupio Chalifam permittere, ut circumcisio fiat in palatio*; it. 130, 5, pro افرح G. habet الطهور. Vide me ad Abulf. anteislam. 24, l. ult. ubi تطهر significat *circumcisus est*.

domestica: زير *aqualis*. In Dialogis Savar. p. 370 *aquarius* aquam in aedes apportatam ex situla in الزير (« la jarre ») effundit eiusque ipsius parietes interiores amygdalis defricat, quo aqua gratiorem contrahat saporem. In Gloss. Paris. 50 زير bis legitur; primum per $\chi\lambda\eta$ redditur, deinde, ubi ut synonymum cum كوز copulatum est, per $\mu\lambda\iota\kappa$.

» P. 128. l. 13. ساكيت statt ساككت *schlagen*. Immo illo loco pro فساكيت legendum est فساكيت, aut potius cum pron. suff. فساكيتنه, sc. السيف, *gladium strinxi, e vagina eduxi*. Cf. 7, 11: ثم انه ساكب سيفه وضرب: الاثنيين, ad quem locum ipse Editor in Gloss. s. v. ساكب recte docet, hoc verbum usu sequiore dici etiam de *extrahendo*. Antiquius esset شهر سيفه aut سلّ. Illud autem سح primum plane obsoletum est; deinde, si admitteretur, sententiarum ordinem prorsus perverteret, qui ita procedit: primum prehendi gladium (اخذت) eumque e vagina eduxi (ساكيت) l. 13; deinde animum ad feriendos fontes appuli (فهمت) l. 14; tandem eos percussi (ضربت) ib.

» P. 110. l. 3. سبيرج *Schmalzbutter*, « quod etiam Freytagius in Lexicon admisit. Temere. Est enim *oleum sesaminum*, in quo Aegyptii et Syri paene omnia et frigunt et assant. Ita Gloss. Paris. 45: $\sigma\eta\sigma\alpha\mu\epsilon\lambda\alpha\iota\omicron\nu$ سبيرج, et Gloss. Paris. 50: $\mu\upsilon\gamma\alpha\kappa\iota$ سبيرج. Hinc in Dial. Savar. 422, 7, « confiture à l'huile » sc. de sésame. Golius ex Mar. habet شيراج et شيراج, oleum sesaminum; et in Abdolatifo semper شيرج, vid. Sacy ad eum p. 318, not. 20; sed hodie quidem omnes *sireg* efferunt per simplicem sibilum.

» P. 42. l. 10. P. 179. l. 8. سلاقية *Wolfartig, Wolf-ähnlich*. (Gol. hat سلق *lupus*). « Et hoc falsum. كلب

سَلَقٍ *canis venaticus*, non derivandum est a verbo obsoleto et poetico سَلَف, id quod falsum esse ex ipsa verborum forma constare poterat; sed a nomine alicuius urbis, سلوق, سلوقة aut سلوقية. Nam سَلَقٍ mutato sono ortum est ex antiquiore forma سلوق (ut بلور, crystallum, mutatum est in بلار, V, 100, 1), quae priore loco, 42, 10, in Calc. reperitur: كلبان اسودان من الكلاب السلوقيات; posteriore autem, 179, 8, in ea quoque الكلاب من الكلابين سودانيين من الكلاب السلوقية scriptum est. Dubitatur quae illa urbs sit et ubi sita (v. Freyt. Lex. s. v. سلوقة). Samachschari in Anthol. sentent. arab. ed. H. A. Schultens, ad Sent. tertiam: السلوقية والكلاب السلوقية, in Scholiis docet, سلوق esse oppidum Jemenense, a quo nobiles canes et loricae سلوقية appellentur; cf. Schultensii Not. p. 114 et 115. Contra Jac. Scheidius in Glossario s. v. سلوق, quum nonnulli Arabes illos canes ab urbe aliqua Graecorum (الروم), cui nomen سلوقية, appellatos esse velint, coniicit, eam Thessalonicam esse, quod canes Thessalonici perquam celebres sint; — minus probabiliter, quum haec urbs سلانك sive سلانيك appelletur. Equidem arbitror, urbem illam, quae ab aliis in terris الروم sita esse dicitur, cum ea, quam alii in confiniis Armeniae sitam illiusque vocabuli matrem esse perhibent, coniungendam et pro Seleucia Syriae habendam esse, quae in Gloss. Paris. 50 inter alias urbes syriacas sic recensetur: سلوقية Σελευκία. Sed quidquid rei est, nunc, oblitterata origine, سلوق كلب sive سلوق كلب sive سلوق كلب sive سلوق كلب omnino canem venaticum valet (Ayde: «كلاب سلوقية» des levriers). Ita Gloss. Paris. 45: كلب سلوق Νακωνικός;

— illud autem *Νακουνικος* (ut haec Glossaria vocabula graeca saepe miris modis corrupta exhibent) est pro *Λακουνικος*, ut in eodem Glossario alibi emendatius: *Λακουνικον* كلب الصيد. Graeci quoque canes venaticos hodie omnino *Λακουνικά* appellant, quod vocabulum Cl. Ross in Ephemeride, quae inscribitur Morgenblatt (1835, No. 182) parum probabiliter ex *Λαγωνικά* detortum esse putat, ut proprie sint canes ad venandos lepores idonei, perinde ac Francogalli *levrier* dicunt a *lièvre*.

»P. 29. l. 3. 12. *سندید* *Eiche*. *سندیان* (andre Lesart), *Ahornbaum*.« Pro illo *السندیان*, 29, 3 et 12, G. et C. sine articulo habent *سندیان* (non *السندیان*, ut falso est in Diario asiatico, 1827, Oct., p. 233, l. ult.). In Diario negavi, *سندیان* et *سندیان* ita differre, ut illud quercum significet, hoc acer, sed utrumque quercum significare. Iam vero illud *سندیان* mihi omnino falsum videtur. Persae quidem, a quibus vocabulum fluxit, tantum *سندیان* dicunt; Aegyptii, quos adii, et ipsi de *سندیان* nihil exaudiverant; Freytagium quoque hanc formam ex Golio non recepisse video. Cum Aydae interpretatione: »Le *سندیان* signifie chène, arbre qui porte des glands« congruit Gloss. Paris. 50, ubi inter arbores est: »*Αρσονια* (i. e. *ἀδρσωνιά*, *robur*, *ilex*) *السندیان*,« et statim post: »*πιθαλαρος* *البيلوط*.«

»P. 152. l. 15. *تستنوا* ist die VIII. Form von *سنی*, *warten*, *zögern*,« et in Gloss. tom. II. »P. 42. l. 1. P. 136. l. 4. *يستنوا* Form VIII. a. r. *سنی* *auf einen warten*. Bd. I.« Recte, quod ad significationem attinet, falso, quod ad derivationem. Nihil plane coniunctionis intercedit inter radicem illam et verbum hodieque usitatissimum *استنى* (sic enim effertur, non *استنى*); immo, ortum est ex *استنى*, f. X radicis *أنى*, *moratus est*, *tardavit*, fere ut

etiam in cultiore Arabismo dicitur اتَّخَذَ pro اُنْتَخَذَ, اتَّزَرَ
pro اُنْتَزَرَ, al.

» P. 136. l. 3. سبيله *eine Bitte*, von سأل. « Ex versu
corruptissimo Habichtius non debebat novum verbum excu-
dere. Legitur ille in Editione sic:

وما شك تغفل سبدي عن ظالم
من سبيلتي بك أن تجزييني من لصا

Primum pro شك, وما, cum ceteris leg. est حاشاك, *absit a
te!* nam, quod etiam C. falso adiicit, ex metri ratione
recte abest in G. M. et Calc. Verte: *Cave, mi domine,
hominis in me iniusti poenam negligas!* Deinde posterius
hemistichium cum G. sic rescribendum: فوسبيلتي بك أن

فوسبيلتي بك أن *Tuam igitur fidem imploro, ut me a
flamma, i. e. ab iniuriis aliorum, defendas.* Nam quod
فوسبيلتي بك أن positum est pro وَأَنْ تُجِيرَنِي, id in poemate vulgari

*) Est quidem etiam in G. لصا, sed cave cum Habichtio
in Gloss. s. v. لصا illud accipias pro لَدَيْكَ, id quod ne per
summam quidem licentiam fieri posse facile intelligitur. Immo
ص positum est pro ظ (cf. quae dixi ad Habichtii Glossam de v.
3, 24, يقضان, 16, 21, نصيف, 13, 20, I. G. I, (اندهل),
ضريف, 15, 168, صن, 2, 69, استنبقوصوا, 7, 32, غبصه,
III, 72, 8, صرفا, 1, 108, ضامي, 3, 123, it. plane
انصطرشاه, III, 32, 11, اصطرشاه, in quibus verbis omnibus Editio recte ظ
habet. Contra ص positum est etiam in Editione saepius, ut
II, 367, 7, واعظا pro وَأَعْصَاءَ, qui Genitivus pendet ab عن
l. 5 (l. 6 pro يلقاه l. cum C. تلقاه, et l. 7 pro انهاما
l. انهاء ما); V, 67, 3, ظني pro ضني, *emaciatu est*; 348,
3, نصرات pro نظرات, VI, 381, 6, فصمتهم pro فظمتهم.

neminem debet offendere. Plane eadem syncope reperitur in versu III, 222, 15: *فَاصْمَتُ لَا أَلْمَهُ وَلَا يَلْمُنِي*, *sileo igitur, ita ut neque ego illum reprehendam, neque ille me.* Illud hemistichium, nimirum mox corruptum et a librariis non intellectum, in M. et Calc. mutatum est in hoc: *فوسيلتي* *بالمصطفى والمرتضى*, *implora igitur fidem Muhammedis et Alii*, pie quidem, sed parum poetice. — Ut in illo *تجزيتي* litera *ي* perperam in medium verbum illata est, ita etiam I, 177, 16, *اليميني*, l. cum G. et C. *اليميني*; 209, 8, *قطايح*, l. cum iisdem *يغمس*, 245, 4, *تغميس*, l. cum iisdem *يغمس*, in quem sensum M. quoque *يغمر*; 252, 10, *فخفينا*, l. cum Mss. *طرقها*, II, 360, 9, *طريقها*, l. cum G. et C. *طرقها*, *ei acciderat*; III, 65, 14, *ودفئنها*, l. cum G. *ودفئنها*; 187, 8, *وفي جفيني*, ut G. hunc versum alibi habet: *مُلج*, I, *مليج*, 2, 297, IV, *وددتها لو يمشيان على جفني*; V, 66, 15, *عظيم*, l. *عظم*; 289, 5, *خطيب*, l. *خَطْب*, nisi pro *جَاءَ خَطْبٌ*, verbo in unam syllabam decurtato, legas *وَأَسَدٌ جَاءَ يُصَادِمُنِي*, 2, 55, V, ut *جَا خُطْبٌ*, 292, 5, *وَأَسَدٌ*;

*) Duo disticha in Editione corruptissima, III, 187, 7—10, emendata exhibet Humbertus in Anthologia p. 34, qui non nisi in eo erravit, quod in hemistichio secundo scripsit, *conjunctione أن* enim cum *لو* coniungi nequit; illud *أن* autem, maxime in lingua sequiore, multis conjunctionibus, ut *لعدّ*, *متي*, *لما*, pleonastice subiungitur. Ad sensum cf. I, 217, 8 et 9, et IV, 144, 10 et 11, ubi *و* ante *دع* redundat.

**) Ut hic *وَأَسَدٌ* pro *وَأَسَدٌ*, sic II, 79, 11, et VI, 16, 6,

الشعير, I, الشعَر, sc. in extremo versu pro الشعَر; VI, 36, 7, تسميح, 71, 16, سَهْرَى, I, سَهْرَى, 51, 4, بَطَل, I, بطيل, I, تَسْمَح, 199, 2, يتكبرموا, I, يتكبرموا. — Praeterea in hemistichio praecedente, I, 136, 1, pro بالفردوس ex metro et sensu leg. est cum G. بالفردوس, ita ut praepositio pendeat a نتعوضا (sic enim pro يتعوضا cum G. et Calc. legendum): *sed fortasse paradisi gaudiis iniuriarum illarum compensationem accipiemus.* In eundem sensum G. pro بالفردوس habet بالجَنّات, et M. paulo latius بالخيرات; pro quo Calc. substituit يَوْمَ الْكَشْرِ, *die resurrectionis.*

» P. 182. l. 8. شَرَابَةٌ eine Schnure,« et in Gloss. tom. II.

» P. 157. l. 12. P. 158. l. 2. شَرَابَةٌ Plur. شراريب eine Schnur.« Immo شَرَابَةٌ est *cirrus*, id quod nos appellamus Quaste, Troddel, francogall. flocon, houpe. Contra funiculus est شَرِيْب, ut I, 146, 13, ubi Mss. recte بشريب sine و (pertinet enim funiculus ludens, i. e. cuius extrema pars libere pendet et huc illuc movetur, ad ipsum calceum), et Calc. I, 182, 8 et 9, pro بشريب من الكبريت habet بشرابتين حرير اخضر الاحمر. Unde apud Dombay Gramm. mauro-arab. p. 104:

Restio شرّاط. Item Turcae شربيت s. شرت, *taenia, instita, licium*, unde Arabes videntur accepisse.

» P. 358. l. 10. باشرقي für meine beiden Augen; الاشرقيين heissen die beiden edelsten Theile, nemlich die Augen. Das ن am Ende ist verlohren gegangen, wegen dem affix ي, mein. « Nihil hic de oculis; اشرقى simpliciter est numus

فَرَح pro فَرَح; V, 90, 6, et VI, 16, 8, وَسَط pro وَسَط; V, 137, 10, وَجَع pro وَجَع; II, 10, 2, فَلَك pro فَلَك, in quo versu pro فَوْق leg. cum G. في, ut metro satisfiat.

ille aureus, qui hodie شريفى appellatur, ut in Sindbadi Itineribus ed. Langl. 110, 11; Europaeis vulgo zecchino, sequin, Zechine. Valet circiter Ludovicum aureum. Id igitur maritus mulieris aegrotae illo loco dicit, si unum pomum vel aureo venalem invenisset, se eum, ut illi gratum faceret, emturum fuisse. — Nec illud bene habet, quod in Gloss. tom. II est: »P. 193. l. 14. اشرف eine Goldmünze.« Nam quod illic legitur باشرفين, falsum est; legendum cum G. باشرفيين. Facile potuit ی post eandem litteram excidere; est tamen alibi quoque reponendum, ut I, 152, 8, ان لم بخيرها, I. cum C. بخيرها, aut cum G. ان لم تحيط بخيرها (fortasse, qui hos versus fecit, salva grammatica scripsit ان لا): *pulcritudo eius saltem nomen eius prodit, quamquam (siquidem) virtutes eius scientia comprehendere non potes (possumus)*; 153, 15, عقيقة, I. cum C. عقيقة (M. in eundem sensum حمر); 198, 12, الوزر, I. الوزير; III, 232, 9, سوت, I. ex metro سويت; 313, 4, بديه, I. بيديه; IV, 141, 13, وجزته, I. وجزته, aut antiquius وجزته; V, 156, 16, كيبيا, I. كيبيا; 316, 12, سنين, I. سنين; VI, 124, 1, اشتياقا, I. اشتياق; 172, 6, المومنين, I. المومنين; 312, 6, االمومنين, I. المومنين; 183, 15, االمومنين, I. المومنين; 312, 6, سليمان, I. سليمان.

»P. 125. l. 14. شقت statt شقتت.« Nunquam in libris vulgaribus hanc contractionem reperias, etiam in antiqua lingua rariorem. Illud شقت, quod etiam G. et M. habent, est tert. pers. foem., quae incipit l. 14 a vb. خرجت, pro quo G. melius ad significandum transitum a prima persona ad tertiam, حتى خرجت; neque obstat انتهيت illud (it. M.), pro quo G. et C. انتهت; saepius enim lingua vulgaris ی

in tertia pers. sing. foem. praeter. talium verborum conservat, ut II, 183, 10 et 11, G. **لَمَّا** انقضيت العشرة أيام, pro انقضت Hab.; it. II, 207, 4, G. **فَاشْتَهَيْتَ**, pro فاشتتهت Hab. it. IV, 52, 11, ipsa Edit. Hab. **أَسْتَرَيْتَ** نفسى, pro استرت نفسى. Similiter in tert. pers. plur. praeter. verborum ult. **ي** et mediae Kesrae et in praeter. pass., ut VI, 212, 1, **بَكِيُوا** pro **بَكُوا**, ex pronuntiatione vulgari **بَكِي** pro **بَكَى** (cf. Caussin Gramm. arab. vulg. §. 143), I, 202, 6, **أَلْقِيُوا**, pro **أَلْقُوا**, ut recte G. et M. Item II, 304, 2, G. **رَضِيُوا** pro **رَضُوا** in his verbis, quae, quum propter similem exitum post **و**روحوا in Edit. Hab. exciderint, reponenda sunt: **أَلَى** عند استنادكم: **وَقَوْلُوا** له ما لقيناه فما رضىوا واخذوه سحبا على وجهه وراحوا. Idem fit in participiis pluralibus, quorum Singularis in **i** exit, ut II, 293, 9, **مَاصِيِينَ**, III, 386, 13, **مَاشِيِينَ**, pro **مَاصِيَنَ**, **مَاشِيَنَ**.

» P. 126. I. 12. **صَطْبَاب** *ein Trinkgelag*, v. Golius s. v. **صطَب**. « Nihil Golius s. v. **صطَب** de illo verbo docet, nec vero docere potest, quia plane est commenticium, nec Freytagius recipere debebat. Lege cum Mss. **طِيطَاب**, *pilae lusum*. Iam Meidani in proverbiiis senioribus habet: **تَرَكَتَهُ** *effeci ut esset instar pilae in area lusoria, instar grani in sartagine*, de eo qui misere luditur et vexatur.

» (P. 146. I. 9.) **عَذَب** *besser unverheirathet*. « Literae **ذ** et **ز** alibi quoque confusae sunt, ut III, 158, 1, **ذَلَّتِي**; 159, 11, **يَذُور**, IV, 9, 3, **ذَاد**; VI, 14, 1, **خَذَانَةَ**, pro **ذَكْبَةَ** sqq. Contra I, 94, 1, **زَكِيَّة** (item C.) pro **ذَكْبَةَ** (ut recte G., quamquam is sine puncto diacritico **ذ**); I, 300,

5, زكاوتها *pro* زكاوتها, *fragrantia eius*, ut Calc. eo loco habet: فوجدت فيها رائحة نكبية; *atque adeo* ز *pro* د, I, 313, 8, زيار, l. cum G. ديار. Ceterum *pro* عزب et Mss. et Calc. formam seriore et nunc usitatam habent عازب, quae fortasse genuina est, siquidem in plurimis aliis verbis Editionis illud Elif excidit, etiam in versibus, ubi ex metri ratione abesse non debet. Sic I, 19, 3, الزرع, l. الزراع, aut cum ceteris الزراع; 25, 13, فطوعنى, l. cum C. فطاوعنى; 27, 8, الولدين, l. cum G. et C. الوالدين; 31, 13 (it. 32, 9, 37, 11, 42, 5, 45, 3, 50, 6) الحسن, l. cum Mss. الحسنان (*); 38, 9, ضمانات, l. cum G. et C. ضمانات (quamquam ille permutatis literis ظمانات) *ut exsolvar sponsionibus, promissis, pactis, ceterisque rebus quas aliis ex lege ac fide debeo* (**); 52, 3, ترميت, l. cum G. et C. تراميت; 66, 11, طعنا, l. cum ceteris طاعنا (***) ; 89, 10, دواني, l. cum ceteris داواني; 94, 14, النعس, l. cum G. et M. النعاس; 107, 5, بالاحسان, l. بالاحسن, 160, 7, قسمة, l. قسامة aut قسما.

*) Nescio tamen an librarius in mente habuerit حُسْن s. حُسْن, formam a veteris quidem Arabismi ratione alienam, sed fortasse ad exemplum حُمْر s. حُمْر ab أَحْمَر novatam. Certe I, 341, 2, Editio cum G. et C. congruit in lectione حوسن الوفا, quod, nisi *pro* حوسن legas أَحْسَن, non aliter nisi حوسن efferre possis.

**) Cf. I, 39, 15, تخلص من الناس, *se liberavit ab hominibus*, i. e. omnia quae iis praestanda erant praestitit atque iis ita satisfacit, ut nihil amplius ab ipso postulare possent.

***) Cf. II, 287, 4, شيخا كبيرا طاعنا في السن.



cum G. et C., totum versum autem ita: فَتَحَوَّكَ بِالْإِحْسَانِ
 ما زال يُعْرِفُ, *Nam loca, ubi tu commoraris, semper libera-*
litate laude florent (M. بحودك والاحسان ما زال يعترف,
 Calc. بحودك والاحسان ما زال معترف);
 interpolata sunt, tamen veram lectionem confirmant);
 170, 12, الانتفقات, I. cum Mss. الانتفقات (*); 193, 5, الببيع,
 I. cum G. et C. الببياع (**); 279, 5, اثوب, I. cum ceteris اثواب;
 307, 14, تهون, I. cum G. et C. تهاون; 309, 15, الف,
 I. cum ceteris الاف; 311, 15, ازوجهم, I. cum ceteris ازواجهم;
 313, 16, فاهلنى, I. cum G. فاهالنى, aut cum C. et M. فهالنى;
 318, 15, عذرة, I. cum G. C. et Jones Comment. Poës. asiat.
 Ed. Lips. p. 104, I. 5, عذاره; 337, 15, تباشات, I. تباشات;
 (G. et C. singul. تباش); II, 10, 8, معدنه, I. cum G. معاذنه;
 34, 11, الكوكب, I. الكواكب; 58, 16, الكوم, I. cum G. et C.
 القوام (***)); 61, 11, فرش, I. cum G. فراش (atque ita recte

*) Cf. Sacy Chrestom. arab. I, p. 477, not. 8.

**) الهodieque pec. salgamarium significat, i. e. eum
 qui vendit olera, pisces muria conditos, caseum, cappares,
 olivas similiaque, quae acrioris sunt saporis; cf. II, 77, 14.
 Idem I, 148, 11, appellatur الفجلانى, I. الفجلانى proprie
 raphanorum venditor, ubi G. iterum الببياع habet.

***) Ipse Habichtii Codex habet القوم (v. Variantes et
 emendationes Tom. II, p. 40), quod quia non intellexit nec
 quomodo corrigendum esset vidit, falso pro الكوم positum
 esse existimavit idque cum أبو coniunctum significare voluit:
O pater acervi s. gibberis, i. e. o homo gibber. Sed أبو القوام,
pater egregiae staturae, bene habet, quo ironice et per anti-
 phrasin significatur, hominis corpusculum miserrime esse
 distortum. Ita القوام saepe, ut II, 223, 9 (in quo versu pro
 المثنى I. cum G. et C. المثنى); V, 339, 10; atque idem
 verbum pro القد reponendum est cum G. in versu III, 189, 8.

ipsa Edit. III, 191, 10); 63, 10, مسكين, l. cum G. et C.
 مسكين; 87, 16, العذل, l. cum G. العذال; 181, 13,
 لا قبلتك, l. cum eodem لا قبلتك; 256, 14, مكافئة, l. cum eodem
 مكافئة; 264, 8, وقف, l. cum eodem وقف; 321, 10, قلب,
 l. cum eodem قالب; 338, 13, الوصل, l. cum eodem الوصال (*),
 it. IV, 362, 9, بالوصل, l. بالوصل; III, 9, 5, صدقة, l. cum
 G. صدقة, contra V, 200, 8, الصدقة, l. الصدقة; 34, 6,
 الدر, l. cum G. الدار; 46, 1, الرجل, l. cum G. الرجال;
 81, 4, حاشك, l. cum G. حاشاك; 210, 15, حفة, l. حافة,
 margo; 221, 8, لتلوموني, l. لتلوموني, et eodem versu pro
 يسوى l. يسوى: *Si ille insaniam meam valet (i. e. si
 dignus est cuius amore insaniam), ne me reprehendite;*
 248, 11, صاليت, l. صالت; 252, 3, الامر, l. الامراء, it.
 IV, 216, 10; IV, 91, 9, المخلعة, l. المخلعة, it. V, 26, 4,
 وارد, l. اشراق; 184, 13, اشراق, l. اشرف; 148, 12, مخلعة, l. مخلعة,
 l. في اليلد كلها, V, 32, 7, ملا, l. ملا; 365, 8, واراد,
 167, (***) الا يا صاح, l. الايضاح, 108, 9, (** في البلاد جميعها

*) In his duobus distichis versus, ut saepe, non recte sunt
 distincti; l. 14 عن pertinet ad l. 13, et l. 15 duae extremae
 syllabae verbi التجتب pertinent ad l. 16. Metri forma haec est:

— | — — | — — | — — |

**) Ut hic metrum pro كل requirit جميع, sic V, 141,
 14, et VI, 29, 6, جميع pro كل.

***) Pervulgatum pro الا يا صاحي; sed VI, 145, 11,
 forma syncopata صاح metro postulante mutanda est in plenam
 صاحي, ut recte in eodem versu legitur VI, 24, 8, ubi tamen
 pro اَنْصِتْ ex 145, 11, reponendum اَنْصِتْ, auscultat.

7, 1, تترال, I. تترال; VI, 159, 13, بيزلوا, I. بيزلوا; 181, 1, البلهوان, I. البلهوان, 317, 2, ذكراك, I. ذكراك.

»P. 313. I. 4. عصب ist ein Werkzeug zum schlagen und züchtigen, was Golius nur im allgemeinen durch nervus andeutet, was man aber in Frankreich mit nerfs de boeuf ausdrückt; in Egypten sind jedoch nerfs d' Elephants gebräuchlicher.« Nihil hic de nervo; pro عصبًا, quod falsum esse ex ipso numero singulari intelligitur, legendum cum G. et C. عَصِيًّا, aut rectius cum M. et Calc. عِصِيٍّ, baculi.

»P. 110. I. 8. غلطان ein Oberkleid ohne Aermel.« Et G. hoc loco, et M. I, 334, 16 sq. *) recte habent بغلطان, quam formam veram esse intelligitur ex Gloss. Paris. 50, ubi inter vestimenta recensetur *πικολοβιον* البغلطان. Est autem *κολόβιον* seu *κολοβίον* tunica aut plane non manicata, aut cuius manicae tantum ad dimidium lacertum descendunt, ex pers. بغلطان.

»P. 338. I. 14. غمغم mit علی sich über etwas beklagen, wehklagen« et hinc Freytagius in Lexico. Nihil minus verum. Vox onomatopoeica غمغم (cf. similia دمدم et بهمهم) dicitur aut *de gravi barritu vel fremitu bellico*, ut in Arabsch. Vita Tim. ed. Gol. p. 58; aut, ut in Risalet-Ibn-Zeidun, *de incondito et obscuro murmure, de oratione quasi inter dentes et labia haerente ideoque ad intelligendum difficili*. Sic hoc loco, ubi illud عليه non ad rem refertur, sed ad virum: confusa et quod dicerem non habens, obscura quaedam ei murmuravi (ich murmelte ihm unverständliche Worte vor).

اشترى في قاشا واقطع في بغلطان حريو وخرقة لباس وازار *)

»P. 321. l. 8. فَيَادٍ statt فَوَادٍ Herz.« Illud فَمَادٍ nunquam ab Arabe aut dictum aut auditum est, et ne addito quidem »male« Freytagius verbum nihili in Lexicō admittere debebat. Immo, pro قِيَادِي legendum est cum G. et C. قِيَادِي, quod etiam Editor Calc. expressit, nisi quod male curiosus pro قِيَادِي, scilicet a rad. قَان med. Waw derivando, substituit قَوَادِي. Significat autem *potitus est habena mea*: totum me sibi emancipavit, animum meum tanto sui amore implevit, ut totus ex voluntate et nutu eius penderem; ut alibi dicitur اخذ بلجام قلبي, *prehendit frenum cordis mei* I, 215, 2 (ubi in Editione ultima litera verbi لجام excidit). Huic respondet Arabsch. Vita Tim. ed. Gol. p. 16: سلمه قِيَادِه, *tradidit ei habenam suam*, i. e. se totum voluntati et imperio eius permisit; it. Calc. 11, 1: *qui in mulieribus fiduciam collocat iisque se regendum tradit*; it. Hariri, 36 et 37: لا اعطى زمامي من يتخفر ذمامي, *non trado habenam meam ei qui sua me tutela frustratur.* — Ut hic, ف falso positum est pro فوق I, 175, 11, ثوف; II, 267, 4, اقلك I, اقلك per syncopen et crasin vulgarem pro *اقول لك* (*); 359, 2, قَوَاه, l. cum C. قَوَاه; 368, 6, افاض,

*) Saepe Futura verborum concavorum usitatorum defective scribuntur, ut I, 97, 4, يَكُن, pro يَكُون, ut G. et M. habent; cf. I, 225, 14, تَكُن pro تَكُون; II, 241, 12, لِيَكُن, i. e. لِيَكُون, sc. جوابك; V, 135, 9, et VI, 328, 2, لِيَكُون. Haec scriptio etiam in versus irrepsit, ubi metri ratio eam non admittit, ut I, 217, 9, لِيَكُون falso pro لِيَكُون, ut recte G. M. et Calc.; contra II, 93, 15, يَكُون falso pro يَكُن, ut recte G. Ad verbum: *Amasii mei, si spatium ab-*

فيها أنتي قاص على أثركم تحبى: et totum versum ita: قاصين I. (G. et C. فيها pro فهو, et C. انا قاضي pro انا), *Ecce me igitur, dum vestigia vestra persequor, exspirantem;* III, 340, 11, الغصن, I. القصر; VI, 233, 1, ناقص, I. ناقص; 307, 16, فلبه, I. فلبه.

» P. 78. I. 16. فح Schlangengezisch (Golius). Hier hat es die Bedeutung: *trügerisches Gerede.* « Contra Rückertus in censura Edit. Hab. pro فح legi vult فح, *laqueus, decipula.* Uterque nodum in scirpo quaesivit. Illud فح sexcenties in libris manuscriptis per compendium positum est pro فحينئذ, neque aliter hic accipiendum; ف autem quod iteratur in verbo فانقص, 79, 1, librarii est error. Recte C. فحينئذ انتقص. Ceteri aliis coniunctionibus utuntur.

» P. 298. I. 16. فاخف der Name eines Vogels. « Receptit etiam Freytagius. Male; nam pro فاخف, quod nihili est, simpliciter scribendum erat فاخت, *palumbes torquatus*, quod G. et C. habent. Cf. III, 120, 7, ubi post الفاخت

sentiae vestrae (مَدَا) longius erit, cultri (مَدَا) separationis a vobis me post discessum vestrum minutim concident, i. e. Si diutius aberitis, dolor ex discessu vestro conceptus me exanimabit. It. IV, 159, 16, يقول pro يقبل, et V, 121, 16, اقول pro افول; II, 35, 14, فتبيني pro فتبيني, ut plene G.; V, 80, 9, استطع pro استطيع. — Crasis autem illa, qua pro اقل scribitur اقل لك, reperitur etiam in G. I, 8, 9 et 10, فهل ان تسافر معي تنصيد, *vin' igitur mecum venatum proficisci?* pro فهل لك; it. III, 249, 16, in ipsa Edit. هلك pro هل لك, *lubetne tibi?* Item III, 194, 5, اقوله, pro اقول لك, ut G. habet; it. G. III, 81, 14, اقول لك pro اقول له Editionis; ib. 174, 16, G. قوله قدامهم فهو يستحى, pro قُلْ له Editionis, i. e. انك انكر له الزواج فانه يستحى

excidit verbum يُعَدِّدُ, quod reponere ex G.*); it. V, 64, 9 et 14, ubi de eadem ave est verbum نَاح, cujus et ipsius primus usus est de praeficis et mulieribus alta voce lugentibus.

» P. 174. l. 11. فشار *unnützes Geschwätz*. D. G. d. S. p. 183. Nugae.« Recte; ita hodieque et Aegyptii, et Syri.

*) عَدَّد proprie *virtutes defuncti enumeravit*, quod est praeficarum (vid. Burckh. Arab. Prov. No. 611); deinde omnino de muliere, *alta voce mortuum luxit*, ut I, 138, 12, III, 66, 11, IV, 181, 14; hinc translate de querulo cantu avis. G. totum locum sic habet: والبلبل يببلل بحسسه والاشجان والشحرور كانه انسان والفواخت تعدد تهيج الاحزان unde pro بحسنه et الحسرور Edit. lege بحسسه et الحسرور. Omnino fatali quodam errore saepissime confunduntur حسن et حسّ; حسّ autem ab Aegyptiis ponitur etiam de altiore sono, ut de voce loquentis, cantu, clamore, fletu et ejectione. Hinc Humbertus in Anthol. p. 158 عند الحسّ in iis versibus, qui corrupti et mutili leguntur in Ed. Hab. III, 144, non debebat efferre الحسّ, nec vertere: *in tangendo, cum pulsat eam (citharam), sed ad cantum ejus, الحسّ*. Confusionis illius exempla sunt I, 176, 5, وحسن جمع, I. وحسّ جمع, ut C. وضوت جمع (hic codex enim وضوت ponere solet pro حسّ, ubi altiorem aliquem sonum aut strepitum significat); II, 358, 6, ويكسسه, l. cum C. ويكسسه, idque (remedium suum) commendabat, laudabat; III, 77, 9, وحسن, l. cum G. حسّ: *qui nunc est sensus balnei, i. e. quae est eius temperies et quomodo corpus eo afficitur?*

Cf. IV, 268, 8, et V, 160, 2. Sed reponendum erat verbum inde derivatum فُشِّر, *futilia locutus est, blateravit*, pro فسر II, 8, 3, ubi recte C. بِسَّك تَفْشِّر, *ohé! jam sat diu ineptis!*

» P. 314. l. 2. قَبْصَان *Wandhaken*, um die Vorhänge daran festzuhalten, « et hinc Freytagius in Lexico; quem miror non vidisse, verbum قَبْص, *cujus propria vis posita est in comprehendendo, quod fit manu plena, non posse transferri ad uncum, qui بِسَّك, prehendit et retinet, non يَقْبِص, comprehendit et continet. Est vero قَبْصَان illud ortum ex قُضْبَان, pl. n. قَضِيْب, perperam transposito; قَضِيْب autem, *virga*, plane ut ipsum nomen latinum in Ovidiano illo: » *purpureis tingat sua corpora virgis*, « hodieque dicitur *de taeniis aut lineis panno intextis*. Recte Mss. بِقَبْصَان الذهب, et, ne dubites de significatione, G. pro المنقوشة *habet المنسوجة*, quod nequaquam absolute positum esse potest, sed, ut ipsum المنقوشة, praepositionem ب in بالقَبْصَان regit: *aulaea texta cum virgis aureis*, i. e. quibus virgae aureae intextae erant*).*

» P. 149. l. 10. مقرصه صابونية *Seifenkugeln*. « Quo tandem inter pura puta dulciaria globulorum saponaceorum mentio? An in cupidiariorum orientalium tabernis talem quoque mercem venire credamus? Minime. Est enim et apud Arabes صابونية, q. d. saponaria, et apud Persas صابوني (vid. Meninskii s. h. v.) *dulciarium quoddam*, cuius Abdollatif quoque, ubi de cupediis Aegyptiacis dicit, mentionem facit; vid. Ed. Whittii minor p. 98 ult., et Sacy ad eum p. 316 et 317, not. 8. Item in Dial. Savar. 422, 8,

*) Obiter moneo, in eadem linea pro خيطانها cum Mss. reponendum esse حيطانها, *parietes eius*.

صابونية («confiture faite à la saponaire») cum aliis dulcariis ante coenam apponitur. — Ceterum de مقرصة mihi non constat. In G. et C. est مقرصة, quod copula و cum صابونية ita conjungitur, ut utrumque nomen sit substantivum, nec minus Calc. صابونية inter et nomen praecedens و interponit. Ipsi Aegyptii de illo مقرصة aut مقرصة dubitabant; Ayde مقرصة legendum esse his verbis significavit: «قُصَّ العجين c'est l'action de réduire la pâte en formes rondes de pain; car le mot قُصَّ signifie forme ronde.» Mihi quidem مقرصة praefendum videtur, quod puto significare crustula duriora, quae dentibus roduntur et comminuuntur (a vb. قرض), fere ut francogall. *croquignole*.

» P. 126. l. 7. P. 128. l. 10. قش heisst eigentlich ein *Strohalm*, aber auch ein Bund Stroh« — et hinc Freytagius in Lexico »Manipulus (*ut videtur*).« Mirum vero neque in ulla, puto, lingua exaudium, unam stipulam et fascem vel manipulum foeni eodem verbo significari. Omnino قش non est nomen unitatis, sed collectivum, et hodie idem valet quod قشيش et قشاش, i. e., ut Ayde ad I, 21, 12, ubi G. et C. pro القشر والقصش habent القش, mihi rescriptis: »brins d'herbes sèches ou bien de broussailles,« et idem ad hunc locum: »On dit قش تبين pour signifier paille de bled, et قش قصب veut dire débris ou brins de cannes, de roseaux; les tiges et les feuilles sèches y sont comprises.« Cum hoc consentit Burckh. ad Arab. Prov. No. 38, ubi N. Unit. قشة dictum est de festuca quae in oculus incidit: »قشة bedentet in dem ägyptischen Dialecte ein kleines Stückchen Holz, Stroh u. s. w.« Contra in

Syria, ut me docuit Cl. Caussin, *el-qassch* peculiariter dicitur de culmis nondum demessis (« *qassch*, tiges des céréales, mais proprement celles qui ne sont pas encore coupées, l'opposé de *tübn*, تبن). Sed aegyptiacum et proprium verbi sensum vides etiam in Chrestom. Sacyana, III, p. 468: الكهريا يجذب القش والتبن, quod de Chezy vertit: » *le cahrouba* [carabé ou succin] a la propriété d'attirer les corps légers et la paille« — paullo latius scilicet. Item in Dial. Savar. 361, 5, de panibus immundis: » فيهم قش شعر تبن أو شى كذا, où l'on trouve de la paille, des cheveux, du foin et de semblables malpropretés.«

» P. 66. l. 16. مقطف besser مجطف oder مقطف (Golius) *Ruder*,« et hinc, adscripto nimirum dubitationis signo, Freytagius in Lexico. Si Habichtius, antequam Glossaria in priores tomos conscriberet, totum librum accurate perlegisset, ipse interpretationem illam repudiasset, quae, ne inspecto quidem loco illo, per se ipsam parum habet commendationis; nam ubi tandem ن et ط, literae mirum quantum inter se distantes, permutantur? Significat vero مقطف proprie *sportam in qua poma et uvae reponuntur* (a rad. قطف, *fructus decerpit*), deinde in univ. *sportam, fiscinam*. Sic II, 34, 16, et 35, 15, trapezita Iudaeus secum fert مقطفا, sportellam, in eaque crumenam cum numis. Hic significat *sportam piscatoriam ad recondendos pisces*, ut Martialis X, 37, 17: » Dum loquor, ecce redit *sporta* piscator inani.« Item III, 140, 13, مقطف السمك, sporta in qua pisces venum portantur, pro quo in G. est مقطف نصيف (pro نظيف), sporta munda. Item IV, 372, 5, in مقطف calx vel gypsus deportatur. — Ayde de hoc verbo haec ad me dedit: » Ce qui fait la différence du مقطف au زمبيل, c'est que celui-ci est d'un

tissu plus fort, d'une forme plus large et plus longue que celui-là. « It. Burekh. Arab. Prov. No. 299: رَدَّوْنَا لَنَا, *Reddite nobis modo sportam nostram: non petimus uvas*; ad quod B. aït, مقطف *esse sportam ex foliis palmarum textam, in qua fructus et olera e foro deportantur. Item Gloss. Paris. 50 inter vasa domestica: ὑπορογγυ κρामी مقطف, sporta vinitoria, contra κωτ زنبيل; it. Gloss. Rom. πικρογγυ المقطف.*

»P. 194. l. 11. فوج *ein Frauen-Kopfputz.* « Cf. II, 195, 11. Aegyptii de hoc vocabulo interrogati se id ignorare fassi sunt. Mihi ortum videtur per aphaeresin sane duram ex سراقوج, quod in Gloss. Paris. 50 inter ea, quibus mulier caput tegit et ornat, ita recensetur: πικολλαρι السراقوج. Est autem persicae originis, pro سراغوش s. سراغوج, quod Meninskius ex Ferh. ita interpretatur: *Rica, sindon, seu linteam auro intextum, quo mulieres crines tegunt et caput cingere solent.*

»P. 359. l. 15. القيسارية der Name eines Marktplatzes in Kairo. « Idem vocabulum reperitur II, 145, 12, ubi pro س substitutum est ص, atque in Variant. et Emendat. Tom. II. p. 41 Habichtius aït: »s. über diesen Platz Silv. de Sacy Chr. ar. T. II.« Sed vir illustrissimus nusquam dixit nec pro summa, quae in eo est, eruditione et diligentia dicere potuit, القيسارية esse nomen fori Cahirensis. Immo, ad Abdoll. p. 303 sq. accuratissime docuit, esse nomen appellativum cujusdam speciei aedificiorum publicorum ad mercaturam et opificia exercenda tabernis instructorum. Ceterum Cl. Caussin mihi dixit, hodie in Syria قيسارية esse aedificium minus quam خان, superne apertum intromittendi diei causa (contra خان tectum est), in cuius circuitu tabernae dispositae sunt, aliquot pedibus

super solum editae, in iisque praecipue eos opifices sedere, qui ad opera sua luce diurna indigent.

»P. 150. l. 1. كديش ein einrädiges Fuhrwerk, eine Radwer.« Minime. اكديش sive كديش (ut est in M.) est equus castratus ignobilior, vehendo et portando addictus, a turc. اكدش s. اكدش, it. اكدج et اكدج, cantherius, equus castratus. Sic in *Itinéraire d'une partie peu connue de l'Asie mineure*, p. 77, *guedich* dicitur de caballo syriaco castrato, atque idem ex ore Cl. Caussinii accepi.

»P. 182. l. 9. كرة Plur. كرة *kleine Kugeln*, welche als Zierde an etwas hängen.« A singulari كرة pluralis اكرة, quomodocunque efferas*), fieri plane nequit. Est autem اكرة (ut Calc. ubique recte habet adscriptis signis anagnosticis) forma hodie usitata verbi كرة, *globus, pila*, cum elif prosthetico, id quod ex duali اكرتين, I, 182, 9, constare poterat. Sic in Gloss. Paris. 45 statim post *σοβαλιον* *صوبان*, clavam lusoriam, qua pila aut follis impellitur, est: *μπα* اكرة. It. in Gloss. Rom. *†σλο* اكرة, inter instrumenta lignea, آلات الخشب. Neque ego illud verbum unquam aliter pronunciari audivi quam *ükre*, quamquam nunc et pro pila et pro globo aut globulo in universum usitatius dicitur *tàbe*, طابة, a turc. *täpy*, *طاپی*, *pila*.

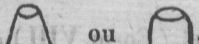
»P. 153. l. 4. كرشك ein Gartenhaus, türkisch, hat hier aber keinen Sinn.« Quidni? كرشك, ubi est de parte ipsarum aedium, fere id significat quod nos appellamus

*) Habichtio placuit اكرة; nam I, 83, 7, et 84, 6 et 13, hoc verbum اكرة scriptum est; quasi vero كرة derivandum sit a rad. كرت.



Balkon, prominentiam trilateram in muro aedium anteriore, fenestris et culcitis instructam, ubi commode sedetur et quid foris fiat spectatur, id quod Meninskius s. v. كوشك docere poterat. A Cl. Caussinio haec habeo:

» كُشْكُ, *kioschk*, un kiosque qui avance hors du mur de la maison, à trois côtés à jour, avec des fenêtres et un sofa, comme un balcon, mais couvert et fermé. « A Persis et Turcis tale podium appellatur etiam شاهنشین, q. d. sedes regia; vid. Muradgea d'Ohsson vers. a b. Beckio, II, p. 311,

» P. 128. I. 8. كوار *alles was unförmlich ist, hier eine Mulde.* « Nec hoc verum, nec illud. كوار et كوارة appellatur omne vas rotundum, quod a basi latiore in conū aut obelisci speciem ascendit, unde non solum de alveari dicitur, sed etiam de vase figulino illius formae, quam significationem Lexica non habent. Sic Ayde: » الكوار est une espèce de vase qui ressemble à une ruche à miel; il est plus étroit vers le haut que vers le bas. En voici la forme:  «

Hinc VI, 364, 2 et 3, عامود من الصخر الاسود كانه كوارة, dicitur de obelisco: *columna ex lapide nigro ad instar kuwārae.*

» P. 126. I. 3. کیمان Dual. von کیم besser *ein Erdhügel, Golius.* « کیمان non est dualis, sed pluralis nominis کوم; کوم autem nihili est. Hodie کوم et کومة omnino *acervum* significant, ut III, 265, 6, et VI, 338, 16, کومة ذهب, *acervus aurī*; I, 253, 12, کوم رما, (ubi Calc. کومة رما, ut ego quaque a Caussinio semper *kôm, kôme*, pronunciari audivi) *dilapsus est* (daemon combustus) *in acervum cineris*; it. I, 255, 9, احتترقت کلها, *tota combusta et in acervum cineris di-*

lapsa est; it. IV, 264, 3 et 4, ubi pro رمادا سون lege
 رماد اسون; it IV, 381, 3, صاروا كوم لحم, *facti sunt acervus
 carnis*, de hominibus ruina aedium obtritis. Dualis repe-
 ritur I, 256, 1, كومين رماد. Peculiariter autem كوم appel-
 latur *acervus ruderum, testarum, sordium, stercoris*; unde
 I, 343, 13, pro فاجدها خرابا, M. habet خرابا كيமானا, *vidi aedes illas dirutas et in rudera collapsas*, et in ipsa
 Ed. Hab. ib. l. 14 وصارت الدار كيமான. Hinc Makrizi apud
 Sacy ad Abdoll. p. 434 dicit, Cahirae quotidie magnam
 multitudinem rerum utilium atque adeo pretiosarum cum
 purgamentis effundi in المزابل والكيமான, quae de Sacy ver-
 tit: *les voiries et les monceaux d'immondices*, sc. quae
 ante pomoeria urbis effunduntur. Itaque vagi monachi I,
 186, 13 et 14, exclamant: ليتنا ما كنا دخلنا الى هذا المحل
 وكنا ننام على الكيمان, *utinam has aedes non ingressi es-
 semus et noctem ante urbem in sterquiliniis transegissemus!*
 Congruit Gloss. Paris. 45: المزبله الكوم *εκοπρια*.

» P. 250. l. 14. لفتح (Form VIII) *anschwellen*. « Immo,
 illud وانتفخت, falso scriptum est pro والتفتحت, ut recte G.
 C. et Calc. Similiter ل pro د positum est II, 192, 4, وناولها
 I. cum C. باريتها, et vide de notissimo proverbio أعط القوس
 لحسرى, Haririum p. 58 ult. c. Schol. It. II, 216, 2, وناولها
 I. cum C. عينا, et V, 164, 12, عيلا, وناولها
 I. cum C. تحسرى, et V, 164, 12, عيلا.

» P. 145. l. 3. ليه في لبنيه unbekannter Ausdruck. «
 Audivi a Cl. Caussinio, in Syria appellari لية speciem allii,
 quae, perinde ac cepae et legumina, cum lacte editur.
 Atque etiam in Aegypto allium cum lacte edi, intelligitur ex
 Dial. Savar. 433, 9, كب على ذا الصحن قرع محشى ذا
 اللبن بالنتوم, » Versez sur ce plat de courges farcies, ce

lait avec de l'ail. « Sed tamen dubito, an illa significatio sit huius loci, quum Aegyptii eam non agnoscant, nec comparatio satis splendida aut potius pinguis sit. Contra sat superque pinguedinis habemus, si Aydae interpretationem audimus: » Le لبنية est un potage au lait aigre, auquel on entremêle des ballottes de hachis, de morceaux de viande et de gras de moutons. البية, vulgairement لية, est le gras de la queue de mouton. « Ab ipso Caussinio audi: » *elje, lijje*, queue de mouton, « — nec aliter in Gramm. mauro-arab. p. 11: » لبنية *lija* vulgo pro البية, cauda arietis. « Et sic accipiendum est verbum II, 127, 12, et 128, 9, non, ut Habichtius vult in Gloss. tom. II s. v. لية, de ligno aloes, quod a carnario plane alienum est. Mollis igitur et quasi lactea puellae pinguedo, qualem amant Orientales, comparatur cum globulis ex adipe caudae aetinae factis et lacte acido circumfusus; nimirum non ad nostrum palatum, sed ad arabicum accommodatissime.

» P. 147. l. 16. مرسين wahrscheinlich statt برسيم *Heu*, auch ein Kraut: *Siebenzeiten* genannt. D. G. d. S. p. 465. l. 2. « Primum برسيم non est foenum quodlibet, sed nunc, ut ab ipsis Aegyptiis accepi, dicitur pro antiquiore قسطن, cuius proprie semen significat; de quo herbae genere (Aegyptii mei *trifolium, trèfle*, appellabant) vide Abdoll. vers. a Sacyo p. 32, l. 5—6, et Sacyum ad eum, p. 117 et 118, not. 105. Gloss. Paris. 50: القسطن البرسيم *πυρομ*. Deinde مرسين non est i. q. برسيم, sed i. q. *μυρσίνη*, unde ortum est, *myrtus*. Ita Gloss. Paris. 45: *μυρσίνη* مرسين. Gloss. Paris. 50: *μορτα* (pro *μορτα*, i. e. *μύρτος*) مرسين. Gloss. Rom. *πμορτα* المرسين. — Item Cl. Caussin mihi dixit, nunc pro آس in Syria vulgo dici مرسين; quamquam

Ayde eas distingui voluit, ita mihi rescribens: »Le مرسين ne peut être que le véritable myrte; car le آس, qui est encore connu sous ce nom, doit être une seconde sorte de myrte à larges feuilles.« — Ex مرسين factum est adj. عذار, myrteus, myrto similis; — III, 75, 10, pro عذار مرسين, in G. est عذار مرسين اخضر, *pili genarum myrtei virentes*, i. e. tam succulentae nigredinis, quam recens myrtus.

»P. 126. l. 12. امزار eine Zusammenkunft, wo viel Bier getrunken wird.« Habichtius nomen perperam a rad. زار med. Waw derivasse videtur; immo, primitivum est, مزور, Zythus, cerevisia aegyptiaca, non symposium quale vult Habichtius; deinde producta syllaba posteriore مزار, ut بدال nunc pro بدال dicitur, عواص pro عواص; denique cum elif prosthetico امزار. Illo loco, quem Habichtius excitavit, G. et C. iuxta cum Editione formam امزار habent, quae in Editione etiam 268, 11, reperitur; pro مزار Edit. 128, 8, G. et C. habent formam antiquiorem مزر. In M, 126, 12, est مزار; 128, 8, idem Codex pro مزار aut مزر habet بوظه, id quod confirmat coniecturam Sacyi ad Abdoll. p. 324, not. 38, et in Additam. p. 571 sq., mixer esse eundem potum qui nunc in Aegypto bouza appellatur. Hodie quidem illae appellationes مزر, مزار et امزار in Aegypto plane in oblivionem abierunt, quod et de Sacy docet ad Abdoll. p. 571 sq., et ego ipse ab Ayde audiui. Pro امزار Edit. 268, 11, G. et C. habent امطار, de qua specie vasorum aegyptiacorum cf. in Gloss. tom. III امطار s. l. م. Coniectura Sacyi ad Abdoll. p. 284, nomen مطر ab aliquo vocabulo graeco fluxisse, confirmatur Glossario Paris. 45,

ubi in pericope de nuptiis Cananaeis post *vdqia* الدجيرة legitur *πνευματος* المطر.

»P. 151. l. 16. مصر المدججة eine mit Figuren gezierte *Pastete*.» Enumerantur illo loco singulae partes corporis venustae puellae et comparationibus illustrantur, in his venter: (* بطن كانها مصر المدججة), quod Habichtius vult significare ventrem similem artocreati figuris ornato, falso; nam quod putavit مصر esse artocreas, et deminutivum eius esse مصيرة (vid. Gloss. tom. II s. v. مصيرة), in eo erravit; ne id urgeam, vitium vulgare omittendi articuli ante nomen *appellativum* quod adsciscit adiectivum articulo auctum, in hoc libro aut rarissime, aut, quod ego meminerim, nunquam reperiri. Nomen مصير, V, 108, 9, et مصيرة, II, 308, 10, *artocreas*, sine dubio a rad. مصر derivandum, est ipsum nomen مصير, *intestinum*, propter similitudinem, quasi artocreatis crusta sit cutis et caro, farcimen intestina. Contra مصر المدججة est *Cahira*, per solennia dierum festo-

*) Quod بطن hic et III, 182, 2, foemininum est, ne falsum puta; nam in dialecto Aegyptiorum paene omnes corporis humani partes, quae singulae sunt, illud genus habent, ut ذفن locis innumeris; وجّه VI, 329, 16, et 330, 1; رأس VI, 46, 4 et 5; عنق III, 181, 11 et 12; صدر III, 39, 13; كبد II, 216, 5 (unde Demin. يا كبيدق in G. I, 165, 13, pro يا كبدى Edit.). Item foemininum est بطن in versu quem G. II, 224, post l. 2 Edit. interponit:

والبطن قد طويت كطي مقاطع

قد قطعوا قلبي فبا اقساكي

Venter tuus (prae pinguedine) *in plicas corrugatus est, similes iis quae in aulaeis pendentibus coeunt, eaeque cor meum proscinderunt; quam dura es et inhumana!*

rum undique vestibus attalicis (دبابيج) *splendens*; id quod maxime inde intelligitur, quod III, 182, 2, ubi in Edit. eadem comparatio iisdem verbis recurrit, in G. est: بطن كالقباطى المدبجة بطيات كالكراطيس المدرجة *venter instar pannorum aegyptiorum* (الثياب القبطية est i. q. الثياب القبطية, sc. tam tener et candidus) *auro intextorum, cum plicis instar chartarum convolutarum.*

»P. 110. l. 11. نوار *Goldflittern* oder *Flämmchen.*«

Verbum نوار primum de omnibus floribus dicitur coloris et speciei luculentioris, ut II, 190, 8 et 9, وتخلبها بالازهار ووشبها; باصناف النوار; deinde peculiariter de anemonis, quod ab Ayde didici; ut in versu I, 156, 6, ubi quatuor species florum odoratorum iuxta se ponuntur: ورد⁵⁰ وأس⁵⁰ ومنثور ونوار, *rosa, myrtus, leucoion luteum, anemone.* Apud Mauros hodieque نوار in universum pro ازهار usurpatur, ut est in Dombay Gramm. mauro-arab. p. 72: Flores نوار *nuwār*, et p. 75: Venditor florum نوآوری *nuwāweri*; it. p. 73: Fasciculus florum مشموم ذا النوار *mesmūm den-nuwār.* — Alius usus est verbi apud Aegyptios de taeniis *textilibus* quibus *panni, tapetes, vestimenta distinguuntur eorumque orae exornantur.* Haec ex ore Aegyptiorum accepi, et Ayde mihi de hoc loco rescripsit: »نوار مصرى signifie peut-être une sorte de galon à paillettes d'or.« Huc accedit usus verbi apud Mauros in نواره ذا الديك *nuwāra ded-dik*, crista galli (Domb. Gramm. mauro-arab. p. 63), quatenus aut flori rubro, aut taeniae eius coloris similis est. Usum hodiernum verbi arabici sequi videtur persicum نوار, »*fimbria latior, marginibus tentoriorum, seu segminum commissuris superassuta ad firmitudinem; it. cingulum tentorii*« Meninsky.

»P. 267. l. 5. هَدَأ vor Abmattung bewegungslos werden. « Quod illo loco legitur, *انهَدَّت اِكْتافى*, non *اَنْهَدَّت* legendum est, sed *اَنْهَدَّت*, a vb. هَدَأ: *humeri prae lassitudine quasi fracti conciderunt*. G. et C. pro *انهَدَّت* habent *كَلَّت*, *defatigati sunt et viribus destituti*. Similiter Tebrizi ad Hamás. p. 14, l. 3: *ان الامور الشداد اذا تكررَت*, *quum graves casus identidem in hominem ingruunt, vires animumque eius frangunt et debilitant*.

»P. 94. l. 8. وفى fut. *يَفى* *kommen, ankommen*. Gol. hat diese Bedeutung nur bei der III. Form. « Atque hic quoque recte Golius; nam وفى illud nunquam cum وفى permutatur aut pro eo ponitur. Illud *فِيفى* falsis punctis diacriticis corruptum est; lege cum G. C. et Calc. *فمقى*. In eundem sensum M. habet *وصار*. Eodem modo III, 248, 10, وفى falso positum est pro *وبقى*.

»P. 54. l. 3. *استيشم* Form X sich *unglücklich* fühlen. (*ميشوم* *infaustus, Golius*). « *Parum accurate dictum*. Respondet omnino vb. vulgare *استيشم*, pro *استشم*, participio *ميشوم*, pro *مشوم*; verum hoc non eo sensu *infaustum* significat, quo Habichtius putat, sed *sinistrum, qui mali est ominis aut malorum causa et auctor*; hinc usu vulgari omnino *abominandum, foedum*, et, ubi ad indolem moresque spectat, *scelestum, nequam*, francogall. *méchant*, quod inde ortum videtur; cf. II, 57, 2. 89, 6, 263, 1 et 2; it. Dial. Savar. 345, 10, *ذو البعلة ميشومة نرفس تجرى تظرد*, *وإذا هربت ما تبقى شى نقدر نلاحقها* » *cette mule est méchante; elle rue, trotte, galope; et si elle s'enfuyait, nous ne pourrions la reprendre*; « ib. 414, 4, *ذو الميشومة*,

haec pellis sinistra, dicitur de pelle cuius causa animal, quod eam gestabat, interfectum est; it. Burckh. Arab. Prov. No. 732: لا تزال الحاجة المباشرة عند صاحبها حتى يجى من يشتريها *vel pessima merx tandem emptorem invenit*. Etiam adverbialiter usurpatur, ut III, 135, 1, pro *ut pessime canat*. — Inde *استهشيم* illud idem est quod in puriore Arabismo *تشام*, *malum omen ex aliqua re capere*, hinc omnino *abominari, foedum et ingratum habere* (Ayde: »ne pas trouver agréable« et *ميشوم* »désagréable«), aut, ut Cl. Caussinium interpretari audiui: »recevoir d'une chose des impressions fâcheuses par l'horreur qu'on en a.« Gallandus, secutus lectionem Codicis sui *نستيشيم*, I, 54, 3, recte vertit: »*afin que nous la vissions sans répugnance.*«

GLOSSARIUM TOMI II.

» P. 274. l. 2. ⁵ *مؤنة* *etwas bestimmtes und festgesetztes*, als Unterstützung a. r. *انت* quantitatem definivit. Falso. Illud *مؤنة* est nomen vulgatum *مؤنة* aut *مؤنة* cum pron. suff. III pers., a rad. *مأن* aut *مان*, de qua vide Sacyum ad Abdoll. p. 341, not. 5, it. Schol. Harir. p. 238, l. 4, ubi Sacyum ipsum illud verbum interpretari audiui: »*supporter les frais de la subsistance, de l'entretien de quelqu'un.*« Item Mauris *māna* est »stipendium diurnum,« contra *muschāhera* »stipendium mensuale,« ut ait Dombay in Gramm. mauro-arab. p. 75. Ibn Batuta in specimine operis ed. Kosegarten p. 36: *ارسل الى المؤنة والهدايا misit mihi victum et dona*. Reperitur etiam plur. ^{٢٥} *مون* in Haririo 376, 11, *ea quae in aliquem alendum erogantur.*

»P. 108. l. 8. بردارِیه *Henker* (aus dem türkischen بردار auf dem Galgen seyn).« Ne verbum quidem hic legitur de carnifice, qui سیف et مشاعلی appellatur. Illud بردارِیه est pro بردارِیه s. بردارِیه (G. habet بردارِیه) a pers. بردار, *velum aut aulaeum custodire, quo cubiculum principis interius a conclavi exteriori separatur*; hinc بردار est *cubicularius aulicus aut magister admissionum*, quasi *αυλαιωχος*. Vide de Sacy Chrestom. arab. II, p. 179.

»P. 126. l. 1. اتول *unglücklich*. (Malum, infortunium. Gol.)« Quid sit اتول, تولة, et alia obsoleta quae ab illa radice derivantur, nemo nunc novit; اتول autem est f. فعول a rad. اتل, proprie *qui contractis lentisque passibus incedit*, hinc omnino *segnis et iners*.

»P. 292. l. 9. جرکش wenn dieses Wort richtig geschrieben ist, könnte es wohl *Zirkassisch* bedeuten; ich würde aber lieber زرکش, und richtiger *mit Gold gestickt*, lesen.« Idem est, utroque modo legas; nec de Circassis cogitandum, qui الجراكسة per س, non الجراكشة per ش, appellantur, a sing. جرکسی. In verbis originis persicae saepe permutantur ج et ز, ut سرموزه ab Arabibus mutatur in سرموجة, contra جلايية, placenta julapio condita, in زلايية; vide Burckh. Arab. Prov. No. 58, et cf. 1001 N. II, 309, 7 et 8. (In Gloss. Paris. 45 est: *ζουλαπιν جلاب*, de quo vocabulo vide Sacyum ad Abdoll. p. 317, not. 42). Ita in زرکش quoque et جرکش libri plurimum variant, ut G. illo loco pro جرکش habet زرکش, it. pro مدورة جرکش II, 292, 9, G. مدورة زرکش (utroque loco per س). Cf. V, 310, 5 et 6, *حلة مجرکشة بالذهب*; et in M.

legi الطرايح المجر كشة *stragulae auro pictae*. Contra IV, 149, 2, in Edit. est ستاير حريز مزركش بالذهب *aulaea ex serico, quod auro pictum est*, per eundem pleonasmum qui reperitur in حلة مجر كشة بالذهب, est enim verbum compositum ex vocabulis persicis زر *aurum*, et كشيدن, *trahere*; — it. I, 330, 13, الزركش, it. G., omnino aliquid quod auro pictum est, et coll. tales vestes aut panni; atque ita accipiendum illud مدورة جر كش, sc. *pulvinar tectum veste operis phrygionii*, ut جر كش sit genitivus. Eodem modo Abulf. Ann. V, p. 344: تشریف اطلس: *vestis atlasina rubra cum limbis operis phrygionii*, it. p. 80: وهو اطلس احمر فوقاني بطراز: زركش.

» P. 108. l. 8. جمدا رية ist wahrscheinlich aus dem türkischen چمدانك *zupfen, zwicken*, entstanden; und würde hier *Peiniger*, die mit eisernen Zangen zwicken und kneipen, bedeuten. Die türkische Endigung لمف, لمك, كلكم u. s. w. deutet blos den Infinitiv an; es bleibt also das Stammwort چمد dem die Araber die Endigung رية beige-fügt haben. « Nescio an ex omnibus glossis Habichtianis haec sic falsissima. Primum, ut in interpretando بردار رية, quod per و, cum جمدا رية copulatum est, sic in hoc quoque male in carnificinam abiit Vir doctissimus. Deinde, unquamne factum, ut Arabes capiti turcico (چمد) agglutinarent truncum persicum (ار), huic autem caudam arabicam (رية), atque ita monstrum efficerent simile illi, de quo ab initio Artis poëticae Horatius: *Humano capiti, et quae sequuntur* — ? Multa quidem lingua neo-arabica in se admisit, sed tantae perversitatis nemo facile exemplum in ea invenerit. Fluxit vero illud جمدا رية, quod G. plane

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft

eodem modo habet, a persico جامدار, proprie *vestium asservator*, a جامه داشتن *vestem asservare*, i. e. ut vertit de Sacy in Chrestom. arab. II, p. 185 et 186, » maître de la garde-robe, « vestispex aulicus. Sic I, 145, 13 et 14, pro واخذ الابن عنده خزندار Editionis, G. habet: واخذ الابن عنده وجعله عنده خزندار. it. M. وجعله مملوك جمدار. Quod verbum cave confundas cum جاندار aut خندار, pl. الجانداریة aut خنداریة, de quo vide Sacyum in Chrestom. arab. II, p. 178 et 179. Gloss. Paris. 50: الجانداریة; Gloss. Paris. 45: الخنداریة; Gloss. Rom. *νικεντερι* الجانداریة, in quibus verbis lat. *centurio* cum pers. *gândâr* in unum confluisse videtur.

» P. 227. l. 1. P. 318. l. 9. خرمدان wörtlich: *Aufbewahrungsort*, hier ein *Barbierbeutel* oder Tasche; aus dem arabischen حرامة *Custodia*, *Conservatio*, (Gol.) und dem persischen دان *Ort*. « Recte, quod ad interpretationem attinet; falso, quod ad scriptionem et derivationem. Est nomen mere persicum خرمدان (nam II, 227, 1, خرمدانة legendum est خرمدانه cum pron. suff. tertiae personae), ut hodieque apud Arabes vulgo *churmdân*, quod Cl. Caussinium sic interpretari audivi: » *khourmdân*, sac de cuir qu'on porte au côté et dans le quel on tient ses outils etc. particulièrement trousse de barbier. «

» P. 256. l. 2. P. 318. l. 14. على حيلة ist dasselbe wie oder في الحال في *sogleich*, *im Augenblick*. Man sagt على حيلة statt في حاله oder في الحال u. s. w. « Item in Gloss. tom. III: » P. 107. l. 2. على حيلة statt في حاله *sogleich*. Bd. II. « Iam in Diar. asiat. ad I, 25, 16, hanc interpretationem falsam esse docui, quam nihilo minus Freytagius in Lexicon recepit. Est autem حَيْلٌ (nam sic legendum, neque aliter Calc. habet, adscriptis signis

anagnostis) in قام على حيله, et similibus non i. q. حال, sed ipsum حَيْلٌ, hebr. הַיָּל, *robur, vires*, quae significatio reperitur IV, 281, 4, ضربت بكيلي وقوتي, *omnium virium contentione eum inter oculos percussi*. Hinc significare coepit *medium corpus, lumbos, ubi roboris sedes est*; itaque قام على حيله, وقعد على حيله, aut نهص, significat: *ita sedit, constitit, surrexit, ut corpus erectum lumbis firmiter inniteretur*; etiam de ave Roch, IV, 12, 1—3: قام ذلك الطير ووقف على حيله وانتفض: *surrexit illa avis et postquam se in lumbos (posteriorem corporis partem, quae est supra et pone pedes) erexit et vehementer concussit, avolavit*. Eadem est verbi vis in شدّ حيله, *cinxit lumbos suos, i. e. se ad eundum, currendum, omninoque ad opus faciendum adstricto cingulo et substricta veste reddidit paratior*; ut I, 212, 10, شدّ حيلك, pro quo M. وسطك, *cinge medium corpus tuum*, et VI, 44, 1: قم وشدّ حيلك: *surge, accinge te meque sequere!* Hinc translate pro: *bono et forti sis animo!* ut II, 221, 5 et 6, ubi idem est quod شدّ نفسك, ut legitur I. 16.

» P. 249. I. 11. دأب ein *Gegenstand* den man verfolgt, oder der sich dem Auge darbietet. (*Dasselbe Wort kam bereits im ersten Bande p. 264. l. 15 mit der nehmlichen Bedeutung vor*). « Rectius sic: ما كان له دأب إلا كذا, *nihil habuit negotii nisi hoc illud*, hodieque significat: nihil sibi studiosius agendum putavit, quam ut hoc illud faceret, peteret, sumeret; ut I, 232, 13, لم يكن للمحسود, (sic enim, دأبًا, cum G. legendum est pro دواء), *nihil ei curae cordique fuit, nisi ut felem nigram*

caperet; it. I, 264, 14 et 15, ولم يكن لي دأبا غير القبة, nihil studiosius agendum habui quam ut tholum illum peterem; it. II, 249, 10 et 11, ولم يكن له دأب إلا الصندوق, ommissis ceteris omnibus recta ad cistam illam tetendit eamque rapuit.

»P. 89. l. 7. دَلِيَّة ein Vorwand.« Ex suo ipsius libro, VI, 91, 5, Hab. intelligere poterat, falsam esse illam interpretationem. دَلِيَّة aut دَلِيَّة est pro antiquiore دَالَّة, cuius significatio repetenda est ab ادلّ cc. على p., licentior et confidentior in aliquem fuit, scilicet eius benignitate, amicitia, amore fretus (»prendre des libertés avec quelqu'un, agir avec lui sans façons« Caussin); ut II, 355, 14, جينا confidenter et quasi soluto animo (»sans gêne«) ادّ te intravimus. Hinc دَلِيَّة aut دَالِيَّة (nam non debebat Freytagius دَالِيَّة scribere et radici دلا subicere) est consuetudo aut ius licentius cum aliquo agendi; ut II, 89, 7, صار له علينا دليّة, iam (quia ei nimis indulsimus) effectum est, ut in nos sit audacior et importunior; it. VI, 91, 4 et 5: وكانت العجوز لها عليها: جسارة لأنها ربت بنات الملك جميعهم ولها دليّة عليهم وهي مكرمة anus illa audacius cum regina agere solebat, quia filias regis omnes educaverat eoque ius quoddam consecuta erat, liberius cum iis et loquendi et agendi, atque apud eas et regem gratia et auctoritate multum valebat.

»P. 262. l. 15. زرق giebt keinen Sinn, vielleicht ist es richtiger زرقى zu lesen, und würde hier aufschütten, indere infundibulo, heissen.« Cave locum integerrimum mutando corrupas et verbo زرق significationem tribuas

plane inauditam. Verbum زرق, *iaculari*, aut vehementius زرق, vulgo significat *ad celerem cursum stimulare, incitare*, fere ut Francogalli dicunt *lancer un cheval*, equum admittere; hinc, translate *animam alicuius in alterum concitare, instigare*; — ita illo loco: وراح زوج الصبيبة زرق الطبخان عليه, *abiit maritus puellae et molitorem in illum instigavit*, i. e. ut illum misere vexaret et defatigaret, incitavit. Etiam de vento dicitur, qui navem *iaculatur*, i. e. celeriter propellit; hinc IV, 245, 15, pro يبرزقنا rescribe يبرزقنا: *fortasse ventus nos in regionem Serum conieciet*, i. e. navem nostram ad eorum oras appellet.

»P. 223 l. 9. شريف ein festliches Kleid.« Scherif absolute positum illud nunquam significat. Rescribe illo loco pro بشريف cum G. et C. بنشريف, ut recte est II, 187, 7, واخاع علي صاحب تشريف. Exime igitur illam significationem ex Lexico Freytagiano s. v. شريف, eamque asserere verbo تشريف, pl. تشارييف, quod primum significat *aliquem donanda veste splendidiore honorare*, et deinde, sensu concreto, *vestem illam ipsam*. Ut Abulf. Ann. V, 80, 16, التشرريف وهو اطلس احمر فوقاني بطراز زركش, cf. ib. 344, l. 16 et 17, et plur. تشارييف ib. 78, 4 et 5.

»P. 49. l. 12. طار statt طور der Umkreis, طار المغاني der Kreis der Sanger,« atque hinc Freytagius in Lexico. Temere; nam طار hodie et apud Aegyptios et apud Syros usurpatur pro دف, *tympano manuali*. Ita I, 173, 8, C. habet طار pro دف ceterorum, et II, 240, 12, G. pro simplici Edit. habet بالمطار, *canit tympanum manuale pulsans*. Itaque illo loco, II, 49, 12, adolescens numos non in coronam cantricum coniecisse dicitur, sed in minus

illud tympanum, quod hodieque mulieres thymelicæ in Oriente ad colligendam mercedem circum auditores mittunt.

»P. 145. I. 2. P. 156. I. 8. فَرَعْل نَحْل *Honigseim*, « et hinc Freytagius vocem nihili in Lexicon recepit. Falso legisse Habichtium, inde conicio quod etiam in G. 154, 2, ita scriptum est, ut aliquis فَرَعْل legere possit; sed 156, 8, distincte est فِى عَسَل, i. e. فِى عَسَل, et sic utique legendum. Ceterum 154, 2, G. post مَقْلِ recte adiicit مَغْرَل, ut 156, 8: *in mel immersum, melle conditum.*

»P. 186. I. 1. كَذِبْ heisst eigentlich *falsch, unächt*, hat aber in dieser und folgenden Stellen keinen Sinn. « Cur Hab. verbum clarissimum et aptissimum sensu carere dicat, equidem non assequor. Verte: *gibber ille mendax*. Ridiculus homuncio, ut patet ex II, 136, 2 sqq., regis erat sannio, cuius consuetudine ille delectabatur; tales autem homines maxime fictis fabellis et nugis dominorum gratiam captare, nemo ignorat.

»P. 46, I. 9. مَكْرِبِجْ krumm, schief, ungestaltet, partic. a. r. كَرِبِجْ. Wem fällt nicht bei dieser Wurzel das im gemeinen Leben übliche deutsche Wort: *krivatschig*, ein? D. G. d. Sil. hat unter dieser Wurzel nur كَرِبِجْ flagellum (Karbatsche), wird aber richtiger قَرِبِجْ geschrieben. « Paenerisum movet, quod Hab. verbum arabicum, quod non intelligebat, ex germanico, eoque provinciali et plebeio, interpretatus est. Quae tandem est illa radix كَرِبِجْ? Nulla, scilicet arabica; aliam autem hic non agnoscimus. Est verbum vulgare denominativum, derivatum illud a substantivo كَرِبِجْ, ut rectissime scripsit Domin. de Silesia accommodate ad molliorem pronuntiationem Arabum, pro turc. قَرِبِجْ, *nervus bovinus et flagellum inde factum*. Hinc

مَكْرَجٍ, ut مضروب, hodieque in omnium oribus est de homine *loris caedendo*, i. e. nequissimo, pessimo, scelerato.

»P. 58. I. 13. P. 58, I. 15. ناموسية heisst nebst andern Bedeutungen, auch ein *Fliegenfenster*, hier aber ein (wahrscheinlich mit solchen Fenstern versehenes) *Schlafgemach*. « *Namusijje* plane respondet graeco κωνοπεῖον, a ناموس aut ناموسة, κώνωψ, culex*); i. e. *tenue velum quod circumdatur lecto aut obtenditur cubiculo ad prohibendos culices*; deinde *talis lectus ipse et cubiculum tali velo aut lecto instructum*; fere idem quod pers. بشاخانه, quae duo vocabula saepe inter se permutantur. Nec illud omittendum, بشاخانه quoque (a پیش ante, et خانه *aedicula*) primum significare velum quod obtenditur tentorio aut cubiculo aut lecto ad arcendos culices (ita I, 314, 13, II, 117, 6, et plur. بشاخين, IV, 264, 12), deinde tale tentorium aut cubiculum ipsum. Appellatur autem ناموسية a Gallis in Oriente viventibus *mousticaire*, plane eadem derivationis ratione, a *moustique*, *Muskito*. — In Calc. I, 32, 1 — 2, pro فاخذها ودخل بها فراشه est: دخل الناموسية; و دخلت معه شهرزاد item II, 58, 13 et 15, ita appellatur cubiculum nuptiale (nam I. 15 mentio fit *ianuae* eius), quod idem 56, 6, et 67, 15, appellatur بشاخانه.

»P. 65. I. 13. P. 71. I. 10. P. 117. I. 15. عيشة ein langer grader Säbel. « Item in Gloss. tom. IV: »P. 152. I. 12. P. 153. I. 7. عيشة ein grades langes Schwert (hier als Zeichen der Herrschaft), Bd. II. « عيشة neque gladius rectus est, neque acinaces incurvus, sed, ut ex ipsa verbi

*) Gloss. Paris. 50 inter insecta molesta: الناموسة
†Σολμεε. Dombay Gramm. mauro - arab. p. 66: Culex
ناموس; p. 92; Cortina contra culices ناموسية.

origine atque ex locis IV, 152, 12, et 153, 7, certissime intelligitur, *sudarium maculis variatum*.

»P. 100. l. 8. وجه القدر ein Ausdruck wodurch man soviel sagen will als: *bis an den Rand voll*.« *Caupo illo loco dicitur ex olla hausisse وجه القدر وزيديّة وجه القدر paropsidem superficiem ollae, i. e. iusculo aut pulmento ex superficie ollae, ubi pinguissimum est, hausto paropsidem implevisse. Ita nunc quoque loquuntur. Est enim وجه omnino, si rem desuper spectes, summa eius pars, si ex adverso, prima; ut I, 110, 4 et 5, فلما استوا وجوههم اقبلتهم, quum summi pisces salis frixi essent, eos in alterum latus vertit; Lebidi Moall. v. 43, في وجه الظلام, quod Scholiastes interpretatur اى اول الظلام, primis tenebris, atque eodem modo dici ait وجه النهار, primum diem. Ita Dial. Savar. 438 ult. بكرة على وجه الصبح «demain au point du jour.»*

LECTIONES VARIANTES ET EMENDATIONES TOMO II ADIUNCTAE.

»P. 52. l. 9. Möchte das Wort فقلت, des Versmasses wegen, lieber wegfallen.« Immo, ipsum metrum illud requirit, quod primum versus pedem recte explet. Sed pro الشعر l. 7 legendum est metri causa والشعرات. Ceterum primum verbum l. 7, *), quamquam Grammatica nunationem requirit, tamen metri causa sine ea cum simplici vocali i (و i. q. و) efferendum est, quod non raro fit mediis in versibus vulgaribus, ut III,

*) Mihi videtur legendum esse و, ملتم, illo, quod vim particulae و habet, subintellecto.

371, 2, مَنَعِم, ib. 7, مَنَعِم, ib. 14, عَدَل; V, 161, 9, انسان; 177, 4, سِر (in hoc versu pro الاوطان lege الاوطان); VI, 172, 6, التَّيْمَام, lege التَّيْمَام.

»P. 109. I. 1. فُشِخ dieses Wort hat keinen Sinn, und ist ein Schreibfehler, statt فُشِخ zerbrechen, zertrümmern. Gol. « فُشِخ, quod illo loco etiam in G. reperitur, ex usu vulgari affine est verbo فُشِخ, sed validius (ut لَطَش vulgo validius quam لَطَس), aliquid comprimere, contundere, conterere, ita ut latum fiat et planum; hodie vulgo intransitive dicitur فُشِخ et فُشِخ de eo qui pedibus diductis et distentis consistit aut incedit. I, 148, 12, pro زيتون Edit. et زيتون مفسوخ M., in G. et C. est زيتون مفسوخ, de quo Ayde: »ce sont des olives que l'on a eu soin de fendre pour en ôter le noyau, avant de les confire au vinaigre ou à l'eau.«

»P. 123. I. 3. صفا schein ein Schreibfehler zu seyn; ich würde صيفا lesen. « Nihil mutandum; صفا enim vulgo etiam apud Persas et Turcas significat oblectationem, hilaritatem, laetiliam, eiusque materiem. Sed exciderunt ante صفا propter homoteleuton haec verba, quae G. habet:

دُخَام هُنَّ جِبْبَرُم اِلَى بَيْتِي وَنَتَصَوَّر مَعَهُ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ هَاح نَوْعَةِ دَوْمِ مِئَام, ubi cum eo hac nocte ludibria comminiscemur de eoque ridebitus. C. simplicius: اخذ هذا الاحدب في هذه الليلة حتى تعمل معه صفا III, 197, 1, قم حتى تعمل صفا ويوستى, (sic enim legendum pro صفا, quod est in Editione), surge (o amator somnolente), ut voluptati operam demus, meque deosculare.

»P. 190. I. 12, statt حليله welches keinen Sinn hat, lese ich lieber حايله. « Immo كليله, ut recte G. et C.

Optimo exemplo كحل et كليل dicitur de visu hebetes et praestricto, ut Hamas. 51, 1, de monte est: مَيْفَ يَرِدُ الظَّرْفِ
 و هو كليل, *tam altus, ut oculos ad eius cacumen pertinere laborantes hebetes et defatigatos remittat.*

» P. 494. l. 13, findet sich das Wort شرباجه welches wohl dasselbe sagen soll als زرباجه. « *Miror quid Hab, his verbis sibi velit. Primum non شرباجه illic et 156, 6, legitur, quod nihili est, sed recte شرباجى; deinde زرباجه et ipsum eiusdem farinae est, nisi forte زرباجة in mente habuit. Illud شوربا autem est origine turcicum, a شوربا vel جوروبا, ius, iusculum, quod ipsum recepere Arabes, ut in Dial. Savar. 434, 13: رز شوربه, « le riz au bouillon. » Hinc شرباجى s. شورباجى proprie est iusculorum coctor, i. e. caupo, popinarius, ut illis locis noctium; sed apud Ianissarios valebat praefectum cohortis, quippe qui iusculo in usum cohortis coquendo praecerat in eiusque muneris signum magnum cochlear gestabat, quo iusculo ex communi cohortis aheno hauriebatur; ut in Dial. Savar. 406, 4: شرباجى من الحكيمة وعشرين انكشارى praefectus cohortis cum viginti Ianissariis, qui a praetore urbano ad exigendam a debitore pecuniam mittitur.*

» P. 309. l. 5. لوزيه ein Gebäck, in welchem Mandeln der Hauptbestandtheil ist; Gol. hat zwar لوزينه, aber das hier im Texte stehende Wort ist grammatisch richtiger. « *Confusa et parum accurata. Dicendum erat, لوزية, quod etiam in Dial. Savar. 422, 7, in mensa secunda apponitur (« confiture faite aux amandes »), esse arabicum, لوزينه (non لوزينه) persicum, quod deinde ex consuetudine Arabum in لوزينج mutatum est; nam antiquitus Persae finale, etiam ubi nunc mutum est, asperius efferebant,*

unde Arabes illud in ج (quod illo tempore ubique g sonabat, non dsch), ك et فالودج, et نبيزه ex نبيك, سادة ex سادج, فالوده ortum est ex فالودج. Sic Gloss. Paris. 45 inter cibos): amygdalotou روزينج (pro روزينج). Hinc Philologus arabicus parentheses rhetoricam, ubi scite adhibita esset (الاعتراض اللطيف), appellare solebat حشو اللوزينج, *farcimen amygdaloti*, Schol. Harir. 74, 4 et 3 ab inf.

»P. 361. l. 13, statt كونتمو steht unrichtig كونتم. Poterat quidem illud وا abesse, atque ex legibus orthographicis debebat; sed librarii vulgares in versibus exitum plenum secundae personae plur. masc. in Praeterito verborum: (amū) adiuncto و vel وا significant, ut I, 340, 14 et 15:

اقتمونى بالهوى وقعدتموا
 واسهرتموا جفى القربح وتمتم
 ubi etiam in secundo hemistichio scribendum erat, ut idem esset exitus. In G. hoc distichon sic scriptum est:

اقتمونى فى الهوى وقعدتم
 واسهرتمو جفى القربح وتمتم

et sic in sequentibus quoque versibus homoeoteleuto finitis literae م superscriptum est dhamma maius aut و. Cf. I, 341, 13, in versu تشاغلتموا, quod et G. habet. Atque adeo in oratione soluta II, 113, 4, G. habet واخرتموا pro واخرتتم Editionis.

DE
GLOSSIS HABICHTIANIS
IN
QUATUOR PRIORES TOMOS *MI* NOCTIUM
DISSERTATIO CRITICA.

P A R T I C U L A II.

DE
CLASSIS HEBRAICAE

IN
UNIVERSITATE WILHELMINA

PHILOSOPHICA

PRO
DIPLOMATO

PHILOSOPHIAE

HEBRAICAE

SCRIPTURAE

PROFANA

ET

SAECULI

RECENTIORIS

STUDII

ET

PROFANA



Quum priore huius dissertationis particula glossas CI. Habichtii in primum et secundum tomum MI Noctium ab eo editarum emendare et augere instituissem, supererat ut hac posteriore particula idem in tertio et quarto tentarem. Itaque eadem disputandi ratione usus, ea quae in reliquas glossas dicenda habui, hoc loco exposui.

GLOSSARIUM TOMI III.

»P. 113. I. 1. تخيل. D. G. d. S. p. 951. تخيلت ايديها für Schmerz ganz aussersich, *die Hände ringen.*« Haec ita dicta sunt, quasi in verbo تخيل illo loco notio primaria sit *dementiae prae dolore*, quae deinde, ubi ad manus transferatur, assumat notionem transitivam *torquendi*. Quod longe secus est. Verbi خيل notio primaria sita est in *corrumpendo*, quae et ad corpora corporisque membra transfertur, quum noxa aliqua, ut luxatione, paralyssi, mutilatione, ita debilitantur, ut ad solitos usus impotentia sint *); et ad animos mentesque, quum ebrietate, dolore, amore, ira, insania, de statu deiciuntur **).

*) Cf. V, 300, 12, اذنه وخيله, *eum servili modo tractavit et male mulcavit.*

**) Cf. خيال السكر, *amentia ebrietatis*, i. e. qualis est ebriorum, III, 79, 12; it. تخيل de eo qui vehementiore aliquo affectu aequum animum rectaeque rationis usum amisit, III, 12, 5, et 58, 7.

4 et 5, (لَوَلُو مُنْتَضِدٌ, III, 222, 7, فَوَارِي, I. Contra
pro positum est I, 210, 15, ثَدْنَت, I. cum G. et C.
تَرَبَّت, suaviter cecinerunt *); 233, 1, فَنَدَخَل, I. cum G.
et C. فَتَرَجَّل (cf. II, 213, 14 et 15); II, 224, 5, اَلْمَدَّة, I. cum
G. et C. المَرَّة; III, 147, 13, صَدَت, I. cum G. صَرَّت; IV,
251, 15, البَدِيَّة, I. البَرِّيَّة (nisi mavis البَدِيَّة); V, 30, 3,
المَكْدَر, saccharum inquinatum, miro errore pro المَكْرَر, ut
recte est II, 180, 8, saccharum repetitum, i. e. identidem
liquatam et purgatum (raffinirter Zucker **).

» P. 335. l. 9. P. 358. l. 16. سَرَايَة und سَرَايَا Sing. سَرِيَّة
Pallast, den die Frauen bewohnen. « Quasi vero nomen

affabre ex margaritis contexta dentium tuorum nitidum ordinem
non adaequant. In hemistichio priore pro المُنْتَنِي cum G. et
C. lege المُنْتَنِي.

*) Eadem linea pro وَقَد فَاقَت, I. cum G. et C. وَتَدَفَّقَت,
aut, si mavis, وَتَدَانَقَت, quibus verbis saepe incitator aquae
cursus depingitur, quum quasi unda undam trudit; cf. I, 296,
13 et 14, in eodem sententiarum nexu اَطْيَار نَاطِقَة وَأَمِيَاء, in
متَدَانَقَة, ubi Calc. مَتَدَفَّقَة. Forma quinta et sexta in talibus
ita differunt, ut illa vehementiorem et celeriores motum indi-
cet, haec leniorem aut diutius continuatum.

**) Pro hoc dicitur etiam سَكْر مُنْعَاد, ab اِنْعَاد, pass. vb.
عَاد signif. transit. pro اِعَاد; ut in M. I, 178, ubi, ut in
Calc., fingitur, Chalifam, quippe qui homo esset religiosus,
cum Djafaro vino abstinuisse et pro eo potionem sumpsisse,
cuius confectio in M. sic describitur: قَامَت البَوَابَة وَقَدِمَت
بَيْن يَدَيْهِ سَفْرَة زَرَكِش وَأَقْعَدَت عَلَيْهَا بَاطِيَة صَبِيَّة وَأَقْبَلَت فِيهَا
مَاءً خَلَافَ وَأَرْمَت فِيهَا جَمَاعَة خَلْنَج بِلَا سَنْدُرُوسٍ وَأَرَخَت
فِيهَا رَاسَ سَكْرٍ مُنْعَادٍ.

sit arabicum, a rad. سرى, sing. سرّية, plur. سرّايا. Immo, quod Freytagius in Lexico certo affirmare poterat, est ipsum persicum سرای, elif aut he paragogico auctum, numero plurali سرایات, hodieque usitatissimum de palatio regis, proregis, Veziri, iudicis, non, quod Habichtius ex significatione apud Europaeos vulgata vocum serraglio, sérail, coniecit, de gynaeceo, الحرم. Ab ipsis Arabibus dici audiri absolute serāja, statu constructo serājet-el-bāscha, palatium Passae. Cf. Caussin Gramm. §. 180. Ita in Dialogis Caussinianis, ab initio septimi: يا كوركور روح الى السرايا ولا تتعوتق Kirkor, va au palais, amène ici un janissaire et ne sois point long-temps.

» P. 235. l. 15. (Adde P. 252. l. 1. P. 319. l. 16. Tom. IV, P. 252. l. 9.) سجع mit sich zu einem wenden, atque hinc Freytagius. Immo significat aliquem inclinato corpore salutare, atque etiam duriore sono effertur et scribitur سجع (vide huius verbi significationem quintam in Freyt. Lex. ex Wakedio) et صنقع, ut I, 243, 15, pro صنقعت, in G. est صنقعت له.

» P. 389. l. 10. Sing. شكارير eine Nachtigall. Non est idem quod هزار aut بلبل, sed merula nigra, quam Graeci κόσσουφόν appellant; Gloss. Paris. 45: κοσσοφος; Gloss. 50: κοσσοφος شكارير.

» P. 96. l. 10. عمال das Werk fördernd, eifrig handelnd, p. 363. l. 1. عمال والبكور während die Räuherungen das Vorhaben förderten. Non inest in verbo عمال adiuuandi notio, sed simpliciter continuatae actionis, quae qualis sit, aut ex ipsa sententia cognoscitur, aut adiecto alio participio indicatur. Ut III, 96, 10, ولا زال عمال حتى أقبل على الرقاق, nec desit ire aut currere, donec ad vicum venit; 363, 1,

عمال *dum suffimenta continuo fumabant; plenius*
 111, 4, et 5: ولا زال سايقف عمال الى ان جاء الى بيت نور
 الدين, *equum conscensum non desitit ad cedendum incitare,*
donec ad domum Nurreddini pervenit. Hinc fluxit consue-
 tudo vulgi, عمال illud aut عم inde decurtatum coniungendi
 cum futuro ad indicandam actionem quae praesenti tempore
 continuatur: عمال اي يكتب, *tam scribendo*
operam dat.

» P. 147. (immo 174) I. 4. P. 258. I. 12. P. 195. I. 2.
 Sing. قص Pupilla, nigerve orbiculus oculi, Gol. In
 diesen Stellen aber kommt das Wort in der Bedeutung: des
 mittelsten Steines in einem Ringe, der Stein auf welchen
 etwas gestochen wird, vor. Golius hat pala annuli. «
 Confusa ac partim falsa. Primum Habichtius non vidit,
 قص illud, 174, 4, etiamsi verum esset, non posse plura-
 lem esse hominis قص, sed a singulari quodam ducen-
 dum esse. Sed pro القص legendum est ex G. العصص,
 et vertendum: *quae viris sollicitudines et molestias devo-*
randas praebent. Satis notum est illud جرع العصص,
 proprie eum adegit ad devorandas offas duriores aut iusto
 maiores, adeoque gulam occupantes, in ea haerentes; deinde
 translate, ut in Specimine carminum Abulfaragii Babbaghæ
 ed. Wolff, p. 24, l. ult. اذا الدهر من احدائه جرع العصص,
 quam fortuna duras casuum suorum offas ceteris devoran-
 das praebet; cf. I, 278, 2 et 3, ما هذه الا مصاييب اتجرعها
 غصة, et I, 113, 4 et 5 de rege qui veneno
 (* In Ed. Hab. pro priore غصة falso est حصه, ceteri
 recte غصة habent.



imprudenter hausto torquetur: *ترخرح الملك من مكانه وماج*, *غصص الموت*, i. e. *وماج وهو يتجرع الغصص*, ut explicatius est in Ed. Hab. II, 284, 10. Sunt et alii loci, ubi *ف* aut *ن* falso positae sunt pro *ع* aut *غ*, ut I, 151, 8, *كفرّة*, I. cum Mss. *كفرّة* (unde ipsa frons poetice appellatur *غرة*, I, 318, 10, et 332, 12); 153, 12, *بطلقة*, I. cum ceteris *بطلقة*; 163, 13, *وققت*, I. cum G. et M. *وققت*, *se proiecit*, ut 165, 12, *طرحت روحها*, 213, 5, *واستغرقت*, I. cum G. et C. *استغرقت*, *استغراق*, it. 260, 15, *استغراق*, I. cum iisdem *استغراق*; 218, 15, *فغلب*, I. cum ceteris *فغلب*, *ebrietas me totum occupavit et abripuit*; 279, 6, *مغروس*, I. *مغروس*, *infixus*, ut C. *مغروس*, G. *مغروزة*; 288, 15 et 16, *الحلل المصبغات*, I. cum G. *الحلل والمصبغات* (it. C. *الحلل والمصبغات*), plane ut 330, 6, *حल्ली ومصباغى*, *pallae meae ac mundus ex auro argentoque confectus*; 328, 11, *ممعوط*, I. cum Mss. *ممعوط*, *depilatus* (cf. III, 331, 11, *ممعطات*); IV, 84, 12, *بنعوط*, I. *بنعوط*, ut recte edidit Langlesius in Itin. Sindbadi, 70, 5 (*); 154, 7, *وينغص*, I. *وينغص*, (**); V, 62, 1,

* Glossa Habichtii ad tom. IV: « *انقوط* Form VII *قَوَط* » sqq. *plae futilia docet. Est autem نغوط primum iuit ad fossam aut latrinam, الغائط* (cf. Schol. Harir. 72, 7; 113, 1; antepen., et praecipue 349, 6 et 7; Gloss. Paris. 45: *απορευμα* pro *ἀπόδευμα* — *الغائط*, coniunctim cum: *σωτηριον* *مستراح*) hinc omnino *alvum exoneravit* (Gloss. Paris. 50: *μερπος* *التغويط*, N. Act. f. II, ut saepissime fit, pro N. Act. f. V):

** Cf. I, 181, 16, *تكدر عيشه وتنغص*, ut recte G. et C.; nam Ed. Hab. falso *تنغص* It. III, 242, 115 I. *تنغص* pro *تنغص*.



et 63, 7, وتفرد I. تغرد (cf. 67, 5, et 69, 10); 174, 2, الغانجات, I. الغانجات, plane ut 316, 10, الغانجات falso pro الغانبات; 189, 13, فاصغوا I. فاصغوا. Contra ع et غ positae sunt pro ف his locis: I, 220, 9, أرجعت, I. cum G. M. et Calc. أَرْجَف, in quem sensum C. quoque ارتعد; III, 50, 8, فتعطل I. فتفصل, gratificare, χαρίζω, quo Imperativo utuntur quum comites invitant aut rogant, ut nos: Haben Sie die Güte, seyn Sie so gütig, ital. favorisca *) (it. مِنْ فَضْلِكَ, vid. Habichtius in Var. et Emendat. tom. III. p. 27); 197, 1, صغا I. صفا.

» P. 209. I. 8. مقرنص سقف eine erhaben gemusterte und mit Farben übermalte Zimmerdecke. « مقرنص non est arabicum; I. مقرنص, i. e. مقرنس, et verte: tecta eius (palatii) in modum scalarum (terrassenförmig) fastigata erant.

» P: 74. I. 2. كربا I. كربا, nom. act. der IX. Form a. r. كرب adverbialisch: aus Beängstigung und Furcht. « Mirum quod Habichtius tam confidenter novum verbum effinxit, cuius, quam voluit esse, significatio loco illi minime convenit. Veram verbi vim ne ego quidem assequor; sed id constat, non arabicum esse, sed persicum aut e persico detortum, quo Persae (الحجم) utuntur ad confirmandam sententiam, ut illo ipso loco: فقال الجسمي أكربايا والله الخ, pro quo in G. est أكربايا. Brevior forma أكرباي exstat V, 270, 14 et 15: فضحك الجسمي عليه وقال له كرابايا أنت: وجرنون أكربايا يا ولدي: et 275, 14 et 15, idem dicit: طَوَّلَ رُوحَكَ يَجْصَلُ لَكَ الْخَيْرَ.

*) Idem Imperativus reponendus est II, 341, 16, ubi pro فتفصلا G. habet فتفصلا, i. e. فتفصلا.

» P. 218. l. 14. ملاحم Sing. ملحمة was an einander festhängt, was mit einander körperlich und geistig verwandt ist. Hariri ed. Silv. de Sacy p. 315. *Verwandschaft, Sympathie.* « الملاحم, ubi ad disciplinam magicam pertinet, significare *vaticinia de regnorum et rerum publicarum conversionibus*; quippe quae maxime fiunt per ملاحم, cruenta bella et proelia, iam dudum planissime docuit Ill. de Sacy in Chrestom. arab. II, p. 301 sq. novae Edit.

» P. 139. l. 7. P. 145. l. 11. P. 233. l. 5. ملوطة eine Art Mantel, ein Obergewand.« Eodem verbo utitur Bohaddinus in Vita Salad. p. 157, l. 19 et 20, ملوطة مكللة باللؤلؤ, inter praedam quae Moslemi Imperatori Germanorum eriperunt, et p. 175, l. 2 et 3, امرأة عظيمة عليها ملوطة خضراء (Schultensius utroque loco *melote*): Puto verbum ortum esse ex *μαλλωτή*, *sagulum villosum*, quod Aegyptii mutant in *μελωτη*; Gloss. Rom. *τμελωτη* الوزرة (pro الوزرة); Gloss. Paris. 50: *τμελωτη* الوزرة (pro الموزرة), id. alio loco: *μωρω* Omnino plurima vocabula graeca, et byzantina, maxime in Aegypto per linguam copticam, in arabicam irrepserunt, eaque nondum omnia nota aut certe nondum satis agnita; ut in Gloss. 50 ab initio capitis, quod inscribitur *المعادن الجامدة والسائيله والاحجار والاصماغ*, est: *ξυρος* (i. e. *ξηρον*) *الاكسبير*; ib. ab initio capitis, quod recenset *العقاقير والاباخر والاطياب والعطور*, est: *νιξυρος* *العقاقير*; ib. s. tit. *الات العطار*: *νιξυρος* *العقاقير*, unde intelligitur, arabicum *el-iksir* ex quo fluxit nostrum Elixir, derivandum esse a gr. *ξηρον*, proprie *medicamentum siccum*, quod deinde latius patere coepit; — Gloss. 45 in capite de piscibus: *βοταριχον* (a *τάριχος*) بطارخ, it. Gloss. 50 inter cibos: *ονταριχον* بطارخ, unde fluxit gall. *boutargue*, i. e. ova piscium salitorum aceto condita; — Gloss. 45 inter cibos

qui ex farina fiunt: *παξιμάδην* (i. e. *παξιμάδιον*, *panis hordeaceus biscoctus*, Zwieback aus Gerstenmehl *بقسماط* *); — Gloss. 50 inter instrumenta nautica: *πιβολις* (ἢ *βολις*) البوليس; it. Gloss. Rom. *ἵβολις* المراكب من آلة البوليس; id. alibi inter أسماء المراكب: *ἵβολις* المقياس البوليس; — Gloss. 50 inter vocabula ad equos pertinentia: *οὐθαλις* جَلّ خيشه تليس; id. inter الغرارة التليس آلات الوزان والكيبال وتليس; it. Gloss. 45 inter vocabula ad equos pertinentia: *κουρκυθος* (i. e. *γύργαθος*, mutato sensu) تليسيه, et ibid. *κρυκαθος* غرار **); — Gloss. 50 inter nomina navigiorum: *τρομανιον* (i. e. *δρομάδιον*, *cursoria*) الدرّمونه; — Gloss. 45: *τζωνη* والنزونه, et alibi: *τζωνη* النزونه; — Gloss. 45: *σαβανον*, *σιτων* (i. e. *σινδών*) سبييه, et alibi inter res ad lavandum et balnea pertinentes: *σαβανον* سبييه; — Gloss. 45: *σαργανη* زنبيل سرقانيه; it. Gloss. 50: *σαργανη* السرقانيه; — Gloss. Rom. inter nomina navigiorum: *ισαλλαριον* (i. e. *τὸ σελλαριον*) السلاريه; it. Gloss. 50 in eodem capite: *ισαλλαριον* السماريه كالحراقه, post: *πισελλαριον* الشخنوره السلوره; — Gloss. 50: *ταφος* طافوس, it. Gloss. Rom. *πιποταριον* (i. e. *τὸ ἐπιταριον*) الطافوس; — Gloss. 45: *ταγμα* زمره رتبه طغمه; it. Gloss. 50: *νιταγμα* الطغمات, et *νιταξις* المرائب الطقوس, inter verba quae pertinent ad mundum superiorem et gradus ordinesque eius, في العالم العلوى

*) Dial. Savar. p. 426, l. 4 ab inf. *البقسماط السكرى*
» le biscuit sucré. «

**) Vide de تليس, pl. تلابيس, *sacco frumentario ex pilis caprinis confectio*, Burckh. Arab. Prov. N. 254 et 367, et de غرارة ib. No. 368.

ومراتبه وطغمانه *); it. Gloss. 50: طقوس الكنيسة, *ordines ecclesiastici*, in inscriptione capitis quod continet ordines ecclesiae christianae a Patriarcha usque ad Catechumenum; — Gloss. Rom.: ταυρεα (lat. *taurea*) الطوريه المجلد (falso scriptum est in codice الصوريه), quamquam aliud quoque طوريه est, quod *asciam* significat, a copt. τωρι: Gloss. Rom. inter آلات الحديد: τωρι طوريه; it. Gloss. 50 inter آلات البناء: τωρι طوريه; — Gloss. 50 inter آلات الكتاب: الطوموس *πιτομος*, praecedente *πιβολλι* الدرج, et sequente *προσταγμα*; — Gloss. 45 inter aves: φατειδι (i. e. φατιδιον) فاصه (a *φασσα*); ib. inter res ecclesiasticas: ιφανος ικανταλα الفوانيس القناديل (a sing. فانوس); it. Gloss. 50: ανφανος الفوانيس; — Gloss. 45 inter vasa, ante ποτηριον قدح: φλασκιν (*Flasche*) فلأسقيية; it. Gloss. 50 inter vasa domestica: ταλκον الملسقيه, et id. alibi: πιαλκον الملسقيه, permutatio ب et ف; — Gloss. 50: παντοχιον (i. e. πανδοχεϊον) فندق خان (**), it. *πιπαντοχευς* الفندقاني, *πιπαντοχινης* الخاني; it. Gloss. Rom. inter ارباب الصنایع: παντοπολις (sic pro πανδοχευς) الفندقاني; — Gloss. 45: καλοποτιν (i. e. καλοπόδιον) قالب, unde patet, قالب per apocopen ex *καλάπους* sive *καλόπους* ortum primum significare *formam sutoriam, ad quam calceus fingitur*, deinde *omnem omnino formam, ad quam aut in qua aliquid fingi-*

*) Declaratio copiosa doctrinae christianae, Romae 1770, p. 66, l. 3: اجوان وطغمانت الملايكة, *catervae et ordines angelorum*, constructione barbara pro طغمانتها و طغمانتها, aut طغمانت.

**) Hinc ital. *fondaco*; vid. Sacy ad Abdoll. p. 304. Receperunt Rabbini quoque in פונדק et פונדק.

tur, modulum, unde etiam gall. *calibre*, nostrum Kaliber; —
 Gloss. 45: νηαπελος (i. e. οἱ κάπηλοι, *caupones*) الخمارات
 والقبيل; — ib. inter opifices: κεραμεις قرموصى; it. Gloss. 50
 habet πιμανκανων (i. e. τὸ μάγγανον, *rota figuli*) اللولب
 sub titulo: آلات القرموصى; — Gloss. Rom. inter nomina
 nautica: τκολλαριον القلورية (puto a κέλω, κέλλω, unde
 κέλης de nave, *celes, celox*); — Gloss. 45 inter arma:
 κονταριον قنطارية, post ερχος رمح, quamquam alibi ipsum
 κονταριον per رمح redditur; it. Gloss. 50 et Gloss. Rom.
 πικονταριον القنطارية, in illo quidem post πιναβι المزراق
 السفوت, in quo السفوت est pro السقود, ital. *spiede, spiedo*,
 venabulum *); Gloss. 50 inter vestimenta: ουκελαρις (l.
 ουκιδαρις) قندارية قلنسوة (puto قيدارية, nisi forte nun est
 pro dal geminato, ut اندر pro انجار, pro انجار); —
 Gloss. 50 inter res ecclesiasticas: νοικονη القون; it.
 Gloss. Rom. νοικονα القون, i. e. τὰ εἰκόνια, *imagines*,
 praecedente νῆωγραφια الصورة; — Gloss. 45: κοιτων قيطون
 quam vocem Djauhari Aegyptiorum propriam esse ait, *cubi-*
culum, hinc omnino *conclave interius et cella ubi aliquid*
reconditur, ut ib. alio loco: ταμεια المخادع القباطن; —
 Gloss. 45 inter instrumenta textoria: καρκίς (i. e. κερκίς)
 كركند; — ib. inter res ad lavandum et balnea pertinentes:
 χερνιψ κρنيب; — ib. ννομιμον (l. ννομικον, a νόμος, ناموس,
culex) الكنايية, it. Gloss. 50: ννομικον الكنايية (l. الكنايية),

*) In Schultensii Excerptis ex Ispahanensi p. 17, l. 7 est
 قنطاريات طائريات, quod Sch. recte vertit » *conti volantes*,
 secutus derivationem a conto, contario, quam in nota propo-
 nit; sed non debebat inde ad aliud etymon, قنطار, aberrare,
 quasi sint *ταλαντιαα*, tela gravia.

i. e. *κωνοπέιον* *) i. q. *ناموسية*, de quo verbo dixi ad Glossarium tomi II; habet etiam Gloss. 50 alio loco: *ινομιμον* (i. *ινομικον*) *الناموسية*; — Gloss. 45: *ηκαδος* (i. e. *ὁ κάδος*) *القادوس*, post *ανελθεις* *شرب*; it. inter res quae in stabulo equino inveniuntur; *σιτλα* (*situla*) *قادوس*, et alio loco: *σιτλα καθης* *سطل*; it. Gloss. 50 inter *آلات السباقية*: *πικαστος* (i. *πικαδος*) *القادوس*, vid. Habichtii Gloss. ad tom. II et III s. h. v.; — it. Gloss. 50: *κρηπις* *قربوص* *اساس*, *fundamentum*, *crepido*, et hinc demum MI Noct. III, 106, 4, et VI, 45, 16, et 46, 1, *قربوص السرج*, *crepido sellae*, i. e. antierius et posterius eius supercilium in modum crepidinis prominens. Scribitur etiam, idque ad originem aptius, per *س*, ut in Gloss. 45: *προκορβην*, *εμπροσθσελλιον*, *οπισθοσελλιον*, *قربوص*; — Gloss. 59 inter *آلات السباقية*: *πικραξ* (i. e. *ὁ κόραξ*) *القرقس*, *uncus ex quo pendet* *القادوس*, *situla rotae aquariae*; it. Gloss. Rom. *πικραξ* *القرقس*; — Gloss. 45 inter pisces: *ικεφαλος*, *ιχθλια*, *ιχθυεως* (i. e. *ἔγγελος*, *anguilla*); — Gloss. 50: *πιμερος* *المارس*, post *τικοι* *الغبط الحقل*, i. e. *pars terrae, ager*, plane ut hebr. *הַחֵלֶקֶת* et *הַחֵלֶקֶת*, quocum aram. *חֵלֶקֶת*, arab. *حَقْل*, et literis et significatione congruit **); — Gloss. 45: *μοχλος* *مُخَل* ***).

*) Sub alia forma idem verbum latere puto in Gloss. 45: *πικνοπιον* *الممحنى الكينويية*.

**) Hodieque Aegyptii *المارس* dicunt pro *الزراع*, *agro sativo*; vid. Burckh. Arab. Prov. No. 500.

***) Cuius plurali *المخال* utitur Abdoll. ed. White min. p. 57, ubi de Sacy recte vertit *leviers*. Affine verbum est *متارس* s. *متارس*, pl. *متارسين* s. *متارس*, a *θυρεός*, proprie *vectis qui portis intus obditur, quám clauduntur* (ita VI, 389, 1, *المتارس*); deinde omnino *vectis*; unde homo qui vecte utitur

»P. 196. l. 16. لا تستوفي اثارك منى nimm nicht voll-
ständige Rache an mir, اثار ist hier im Plur. statt اثار.»
Vulgo اثار cum elif prosthetico dicitur pro اثار singulari, ut
I, 212, 1, ubi C. اثار, et G. M. et Calc. ex pronuntiatione
vulgari اثار (*); it. VI, 310, 1, ليمسك اثار ابيه, ut patris
necem ulcisceretur. Ceterum III, 196, 16, ubi G. quoque
اثار habet, لا non cum Habichtio per ne interpretandum est,
nec اثار proprie accipiendum, sed vertendum: *nonne poe-
nas, quae tibi a me debentur, repetes?* quod per euphe-
mismum idem valet ac: *quin libidinem tuam in corpore
meo exple!* Amator enim quum animo satisfacit, quasi
poenas sumit desiderii quo amasia eum cruciavit. Illud لا
autem aut vulgo ما saepe interrogative ponitur cum futuro
pro اثار aut اثار, ut respondeat Latinorum *quin*, ubi exhor-
tando et incitando inservit; ut I, 181, 9, pro قومي تطلعي
in G. est ما تقومي تطلعي, *quin surgis et ascendis*; it. I,
283, 7, pro ما تقدم لنا راتينا (**). in G. est

ad onera tollenda, appellatur اثار, II, 138, 12, et 139, 2
et 5. Gloss. 45: اثار اثار, id. alibi: اثار
اثار, it. Gloss. 50: اثار اثار, duobus locis. Nu-
gantur Arabes qui اثار derivant a pers. اثار, *ne metue*,
sc. illo obdito; vid. Freyt. Lex. s. h. v.

*) Ead. lin. pro اثار aptius legitur aut عليه cum G.
M. et Calc., aut عليك cum C.

**) pro اثار utique reponendum est ex G. C. et
Calc. et hoc loco, et I, 285, 6; it. I, 182, 6, pro اثار,
ubi G. recte اثار (C. et M. اثار); atque etiam I, 185, 5,
اثار, etsi G. et C. idem habent (M. اثار), non dubito
quin mutandum sit in اثار, *constitutum et ordinarium meum*,
i. e. instrumenta aut vasa, quibus ex instituto certis tempo-
ribus ad certam rem uti soleo.

Similis est usus particulae لا cum يكون, proprie *nonne est, nonne erit?* in versimilibus, ut III, 194, 9, لا يكون اى جابها, *feri potest ut pater meus eam arcessiverit;* it. III, 118, 9 et 10, pro ما عرفت انهما غربا in G. est لا يكونوا غربا, *fortasse peregrini sunt;* it. III, 122, 5, pro لا يكون يعنى (تعنى ا. l.) (تعنى الخمرة ا. l.) تعين الخمرة عن الخمرة, *num forte vinum dicis?* Ad quod adolescens respondet: نعم, dico.

» P. 78. l. 13. u. 14. u. a. O. *sieh doch! Du musst doch sehen!*« it. in notis Glossario tomi IV subiunctis:
 » P. 207 (l. 8). 208 (l. 6) *يا ترى* ein üblicher Ausdruck mit unserm: *du musst doch sehen*, gleichbedeutend. P. 94. Lin. 11. u. a. O. kommt diese Redensart bereits vor; auch sagt man *يا هل ترى* ob du nicht sehen kannst. « *يا ترى*, *يا ترى*, *يا ترى*, *يا ترى*, non exhortativa sunt, sed interrogativa, optativa et desiderativa, proprie *unquamne videbis? utinam videas!* deinde omnino *utinam, utinam sciam*, i. q. *ليبت*, *يا ترى* شعري, *يا ريت*, *يا ريت*, *يا ريت*, *يا ريت* شعري. Praefiguntur et votis, et interrogationibus, quibus aliquis aut se ipsum aut alios appellat, ita ut earum vim augeant accessione impatientiae cuiusdam et sollicitae curiositatis; ut in Dialogis Caussinianis p. 26: *يا ترى اى متى يرجع محمد الى الدكان*, *ah! quand donc Mohammed reviendra - t - il à sa boutique?* I, 72, 8 et 9, *قال في نفسه يا ترى ايش في هذا القمقم*, *dixit apud animum suum: quid tandem erit in hac cucuma?* III, 101, 13 et 14: *قال المعين في قلبه يا ترى ما لابن خاقان*

*) Vid. Caussin Gramm. §. 308 et 309 cum not. —
يا ترى revera ortum esse ex *يا ترى*, intellexi ex I, 125, 4, ubi pro نام رايبتك لا تقوم ابدا in M. est *يا ترى* نم لبيتك لا تقوم ابدا, proprie: *dormi! utinam te nunquam surgentem videam!* ita ut praeteritum habeat vim optativam.

واقف هاهنا *Moin secum dixit: cur tandem filium Chakani hic stare putem?* III, 261, 2 sqq. وهو مفتكر في محبوبته وهو يقول يا ترى هل رجعت الى بلادها او ضمت سايرة الى بلادى او حدثت عليها حادث *ille de amasia sua cogitabat, ita secum dicens: utinam sciam num in patriam suam redierit, an in meam proficisci perrexerit, an casus aliquis ei acciderit?* IV, 208, 6 et 7, يا ترى هو من حق خاتون تحيل *num tandem uxor revera gravida fiet, necne?* Sequitur etiam *et, num, ut IV, 207, 8,* يا ترى ان *quam scire cupio num regina ex hoc cibo conceptura sit necne!* — II, 107, 7 et 8: وقال واويلاه يا ابن اخى ترى بجمع الله شملنا وشملك: *dixit: Eheu, mi consobrine, num tandem Deus nos rursus consociabit? aut: utinam Deus nos rursus consociet!* V, 225, 6 et 7: فقال لها الغلام ترى يا ستى انا فى المنام او فى اليقظة *dixit ei adulescens: Quaeso, domina, num tandem somnio, an vigilo? ** III, 335, 16: اترى الذى صنع لولب الذى صنع لولب ليهبوط *qui (in hoc equo ligneo) trochleam fecit qua in aerem ascenderet, nonne tandem eum alteram quoque fecisse putem, qua ad terram descenderet?*

Hoc nisi mavis, excidit ab initio versus V, 317, 15, qui sic legendus videtur:

ترى تسمح الايام منك بعودة

Utinam fortuna concedat, ut te vel semel ad me redeuntem videam!

(*) Contra istud exordium V. 107, 10. *Contra istud exordium V. 107, 10. *Contra istud exordium V. 107, 10.**



LECTIONES VARIANTES ET EMENDATIONES
TOMO III SUBIUNGTAE.

» P. 67. l. 14 sqq. J. Humbert führt dieselben Verse in seiner schönen Anthol. arabe Paris 1819 p. 165 etwas Weniges verändert an. « Lin. 16, ubi Humbertus habet *G. consentit cum Editione Hab.*, nisi quod post *بحر* recte adicit *دم*: *Equites ipsi quasi mare sanguinis sunt, cuius fluctus vehementer incurrant* (ل. *عشرهم موجة*). In versione Humberti id improbandum quod l. 11 *عصب* *ابتتر* vertit: » *cum quovis acinace mutilo* (aut *hebetate*); « non est enim *ابتتر* hic passivo sensu, sed activo accipiendam, ut sit superlativi adiectivi *ابتتر*: *acutissimis quibusque ensibus*. Nec l. 13 *ينقر* *ينقر* *debebat scribere*, sed *ينقر* et *vertete*: *eos confodiens*.

» P. 107. l. 15. « *ابظلموني* richtiger *ايظلموني* sic G. recte ex legibus metricis et grammaticis. Alii loci ubi, falso positum est, sunt I, 258, 15, *وودت*, l. aut cum G, M, et Calc. *وودت*, aut forma intensiva *وودوت* quod cum Accusativo constructum significat *identidem circumiens peragravit*, ut M. I, 496, 16, et 197, 4, *التربيد* *هدهده*, *sepulcra per quatuor dies perlustravit*, it. I, 319, 10, *مولوده*, l. cum G. C. et Jones Comment. poës. asiat. Ed. Lips. p. 104, l. 5 ab inf., *مولده*, propter metrum, quamquam ipsa forma *مولود* pro *مولد* vulgaris est, ut dicitur *مولود النبي* *dies natalis Prophetæ, et perlustravit hospitium, pro منزل* (*).

*) Contra, *ووتدي* l. *ووتدي*, 167, 10, *ووتدي*; *الفواد* l. *الفواد*, 321, 1, *الاطان* l. *الاطان*, 177, 4, VI,

»P. 147. l. 11. Statt **الحاب**, welches keine Bedeutung hat, habe ich **الذخات** *Leute von geringem Schlage*, gesetzt. Gol. hat **مخوت**. « Immo scribendum erat **القحباب**, *meretricies*, ut recte G. habet. Illud **تحت** *vox nihili est*, neque antiqua, neque nova.

»P. 147. l. 14. Statt **خريدا** hat die ägypt. Hdsehr. **خور** — *utrumque falsum*. Totum hemistichium, ut plurima in hoc poematio vehementer pedestri, corruptissimum est, atque ex G. sic restaurandum:

كان قد اشترى من السوق خورا
يُحاجل الغصن قددها المبيد

Emerat (pater meus, cf. l. 10) ex foro teneram puellam, cuius corpus molliter vacillans frondem qucumvis flexilem (غصن البان) pudore afficiebat.

»P. 242. l. 13. Zu **اولان الحلال** steht am Rande meiner Handschrift: **ابن الاولاد الذي انعم حلال وكل رجل قبج** *i. e. nati quorum sanguis impune effunditur; et omnis vir improbus est ex illis* **اولان الحلال**. Erravit quisquis haec scripsit. Immo **ولد حلال** *est is qui ex legitimo matrimonio natus est*, deinde *omnis vir probus et honestus*; ut III, 297, 7; **ولد حلال**; neque aliter III, 242, 13, nimirum ita ut verba interrogative accipias sensu negativo: *itane faciunt homines honeste nati et educati?* Contrarium est **ولد زنا**; *spurius, nobilis*, deinde *nequam scelestus*; ut IV, 385, 10 et 11, **والله عمرى**, *nunquam, mehercule, quemquam vidi tam scelestum quam hunc servum, hoc servo nequiores*, ubi plane adiectivum est, **صفة**, non **صفة**; **المسألة**, 1, 297, 16; **ويوصلونها**, 1, 15, 18; **المسألة**, 1, 329, 13, et 394, 15, **المسألة**.

ES
in
was
bet
one
psi
ur-
ro-
ace
su,
:ا
ة
ينق
que
oci
aut
nod
ens
و
I,
iat.
am,
tur
am,
وت
VI,

substantivum, *موصوف*. Cf. Abulfeda anteislam. 88, 7 ab inf., ubi Anusehirwan Mardekum, impurarum libidinum patronum et mancipium, contumeliose alloquitur *وابن الحبيثة scorti filium*; ut nunc quoque Turcae *أوروسپى اوغلى* et Persae *حرانزاده* dicunt de omni homine nequam aut vafro.

»P. 283. l. 2. Statt *لش* richt. *لش* schlagen. In der Hdschr. ist dieses Wort immer mit *ش* geschrieben.« Quod si ita est, Habichtius III, 104, 6, et 106, 6 non debet scribere *تاطشها* et *يلطسه*, sed *لشها* et *يلطسه*, ut recte G. quoque habet; est enim *لش* hodieque usitatissimum de eo qui *passa manu aut palma alicui ictum infligit*, ut Burekh, Arab. Prov. No. 398: *طرطورى يقع من لطفه*, *homo flaccidus, altae mitrae similitis, qui vel sola palma impulsus procidit*; Gloss. 50: *لطم لش لكه*. Itaque recte III, 283, 2, *(leo) eum pede anteriore percussum sibi substravit*, plane ut 289, 11 et 12, *فخرج عبيد اسود ولطش الاسعد على وجهه ارماء للارص*, *prodiit servus niger, qui Asadi faciem tam vehementer manu percussit, ut eum humi sterneret*. Non nego *لش* antiquius esse; sed *س* omnino per pleniorē quandam prononciationem, qua ipsa significatio quasi plenior fiat et validior, in quibusdam verbis in *ش* mutari videtur, ut I, 48, 2, G. *سلكها* pro *شلخها* ceterorum, *eius pellem detraxit*; it. II, 191, 1, *الغلس* G. recte ex legibus consonantiae pro *مفطس* Editionis, *crepusculum*, it. 312, 13, *مفطس* (Editio falso *مفطس*) pro *مفطس*, ut in eadem comparatione est I, 152, 1 et 2, *مفطس الاذن*, *depressis et complanatis auribus*; it. Gloss. Rom. *مشخ الاودان*, et Gloss. 45: *مشخ* (1. *κρυελη* aut *κρυελλα*) *مشخ الاذن*, pro *مشخ*, *sordes aurium*.

» P. 327. l. 11. كامليين الحقايق والدقايق sollte das nicht bedeuten: *vollkommen in der Jurisprudenz und in der Philosophie?* « Nihil inest in verbis, quod potissimum ad has duas disciplinas spectet, sed ad omnia ea referenda sunt, quae in quibusvis disciplinis ultra primos accessus in ipsis illarum penetralibus sita altioris sunt indaginis et propter subtilitatem a vulgari hominum captu remotiora.

» P. 360. l. 15. رفس. Es ist auffallend, dass in dieser ganzen Handschrift das Wort رفس mit den Füßen stoßen, mit ص, رفس, geschrieben ist. « Causa rei in eo sita est, quod omnino vulgaris Aegyptiorum pronuntiatio sonum tenuiorem et clariorem literae س in multis verbis, maxime ubi cum ر aut litera emphatica concurrat (cf. de Sacy Chrestom. arab. II, p. 230 sqq. not. 2, Caussin Gramm. §. 18 eum nota, Humbert Antholog. p. 137 sq.), mutat in cras- sio rem et obscuriorem literae ص, id quod etiam scribendo exprimitur; hinc saepissime صور pro سور, murus, ut in Gloss. Rom. περιβολειον الصور, it. φραγματων الصور, it. τοιχιος νισοβτ الاصوار; — it. صرة pro سرّة, umbilicus, ut I, 121, 15, G. صرته pro سرته (*), et 162, 7, صرتهها pro سرتهها; it. Gloss. 45: ομφαλος الصرة; — it. الصارى constanter pro السارى, malus navis, ut III, 113, 9; it. I, 261, 16, pro simpliciter فطلع الناظور الى الصارى M. habet صوارى; hinc plur. صوارى III, 68, 2, et idem verbum adverbialiter de cruribus in speciem columnarum aut malorum sublatis I, 13, 3, ubi C. quoque صوارى tuetur; Gloss. 50 et Gloss. Rom. inter res nauticas: πιδωκ الصارى; — it. حرص pro حرس, ut III, 366, 7, احترص, sibi cavit, in ipsa Edi-

*) Quod in Ed. Hab. est سرّة, falsum est; ceteri omnes recte ص habenť ante s.

tione; it. II, 58, 9, ubi Edit. احتصر, G. habet احتصر;
 it. III, 35, 15, G. الحرس pro الحرس Edit. *custodes*; —
 it. تحصر pro تحصر, *suspiria duxit*, VI, 323, 12, et حصرة
 pro حصرة VI, 219, 7, et 225, 12; — it. خسارة pro خسارة,
iactura, I, 123, 16, et 124, 12, G. خسارته et خسارتها
 pro خسارتها et خسارته Edit.; — it. I, 180, 4, Editio
 الصوت habet pro الصوت, *scutica*, ut in C. et M. scriptum
 est; G. et hic et aliis locis pro الصوت habet الصوت, con-
 fusis duobus vocabulis; it. VI, 149, 2, الصوت; — it. II,
 59, 10, مصخرة G. pro مصخرة Edit. *ludibrium*; — it. I,
 62, 1, 197, 16, 198, 3, سطح G. pro سطح Edit. *tectum*; —
 it. وسط pro وسط, *medium*, ut ipsa Editio III, 313, 5,
 et paene ubique G. ut I, 67, 1, 68, 1, 118, 6, 178,
 14 etc.; it. verbum توصط, *in medium intrare*, I, 198, 10,
 وتوسط به البرية G. cum elif prosthetico pro وتوسط به البرية
 Calc.; — it. I, 124, 16, الصماط M. pro السماط Edit.; —
 it. I, 136, 16, et 138, 10, مصلوقة G. pro مصلوقة Edit.
ius carniū elixarum, it. I, 130, 13, plur. مصاليق G. pro
 مصاليق Edit.; atque ipsa Editio V, 30, 3, المصاليق; —
 it. I, 99, 7, Editio الصياف, *carnifex*, pro الصياف cetero-
 rum, cf. 98, 13. Ita paene ubique et in Editione et in
 Mss. رفاص (*rafass*) pro رفاص (*rafas*), ut I, 107, 9, et 218,
 15 (Calc. utroque loco reposuit رفاص), it. II, 292, 16, et
 293, 1; III, 199, 14; IV, 239, 2; VI, 121, 11. Rarius
 رفاص, ut I, 301, 16. Etiam in Burekh. Arab. Prov. No.
 315 est رفاص والحمار رفاص, *vicus angustus est et*
asinus recalcitrator, et in interpretatione subiecta رفاص
recalcitrat. — Nonnunquam in Editione رفاص ponitur pro
 رفاص, ut II, 20, 3, كرفوس, I, كرفوس, i. e. كرفوس, ut recte

G. *); II, 327, 7, سدرها pro صَدْرُها G.; II, 341, 10, قُرس
pro قُرس G., quamquam propter consonantiam cum خلس
illa permutatio ab ipso scriptore profecta videtur; III, 24,
12, استخلصوا pro استخلصوا G. et M.; III, 79, 15, ملس
pro ملص G.; III, 272, 15, سلف pro صلف aut صلفا,
incassum.

» P. 361. I. 4. خاطره في خذی diese Redensart be-
deutet so viel als: *gewinne seine Gunst, seine Theilnahme,
nimm ihn (für dich) ein.* « Vera locutionis significatio non
posita est in capiendo et quasi captivum ducendo, sed in
fulciendo, erigendo et confirmando. Primitiva constru-
ctio est اخذ بخاطره, ut dicitur اخذ بيده, prehendit manum
eius eamque prehensam tenuit; deinde per vulgarem prae-
positionum ب et في permutationem, اخذ في خاطره. Ita
III, 333, 15, سلاها واخذ بخاطرها, *eam consolatus est ani-
mumque eius* (sc. iacentem, fractum, quod pater eam viro
inviso desponderat) *ad meliorem spem erexit*; III, 345, 2,
اخذ بخاطرها, *eam solatus est* (sc. iactura amasii dolentem);
— V, 298, 13, ياخذوا بخاطره, et 331, 14 et 15,
تاخذ بخاطرها وتلاطفها بالكلام, eodem sensu. Itaque illud
اخذ في خاطره sic accipiendum est: *animum eius* (insania
tua afflictum) *erige*, sc. ita ut te ei ostendas sanam men-
tem recuperasse.

» P. 20. I. 8. Bd. I. statt الفرقله lies العرفله, aus dem
Syr. حنى s. Castelli Lex. Syr. ed. Michaelis. « Eandem
emendationem iam in Diario asiatico commendaveram

*) Cf. I, 354, 8 et 9: شامة كانه قرص عنبر, ubi cum
G. et C. legendum كانها; it. III, 170, 8, خال اخضر كانه,
قرص عنبر, *naevus succulentae nigredinis, similis pastillo ex
ambra corrotundato.*

(Ann. 1827, Oct. p. 230) his verbis: «والعرقلة», C. de même. En admettant cette leçon, c'est le nom d'action du verbe *عَرَقَلَ* *entraver*. C'est sans doute, me dit M. Ayde, le cas d'un animal privé de la liberté et soumis aux entraves que nécessite le joug de la charrue. Ce mot peut se prendre aussi pour mauvais traitement. — Mais comme G. porte clairement *والفرقلة*, et que *فَرَقَلَة* est le nom égyptien d'un gros fouet garni de lanières de cuir, avec lequel on frappe les bêtes de somme et de labour, je serais porté à préférer cette dernière leçon. « Recte monuit Michaelis, verbum syriacum *fargello* ortum esse ex latino-graeco *φραγέλλιον*, *flagellum*; Gloss. 50: *φραγέλλιον* فرقلة; et, ne de significatione dubites, Gloss. 45: *μαστιξι* مفرقة, et Gloss. Rom. *τμακλαβι* *) *الفرقلة المقرعة*. Etiam Burchardus ad Arab. Prov. 202, *حزينة ما لها بقرا قتلتم شعرتها*, *فرقلة*, *mulier tristis quod boves non haberet, ex pilis inguinum suorum scuticam plexuit*, ait: « *فرقلة* is a whip made of date-leaves, with which the peasants drive their oxen in ploughing or drawing at the water-mills; it is likewise called *رخو*. »

» P. 67. l. 5. Bd. III. *قلبه*. I. *قلبه*. « Immo *قلبه*, aut accuratius *قبلة*, ut G. habet, verissimum est et loco illi unice convenit, quamvis portentosa nobis videatur compa-

*) Illud *μακλαβι* est ipsum arabicum *مجلب*, quod in Noctibus reperitur I, 179, 13, ubi G. et ipse *مجلب* habet, C. *مجلد* (« *mégled*, fouet » Caussin, et Gloss. Rom. *ταυρεα* — lat. *taurea* — M. *سوط*, Calc. *جلد مظفور* pro *مصفور*, *lorum plexum*; — it. Gloss. 50: *τμακλαβι* *المقرعة*.

ratio. Legendum autem est قَبْلَهُ: *nates equi eius* (regis) *erant kibla militum eius*, i. e. ut is qui preces facit, faciem regioni Meccanae, القِبْلَةُ, obvertit, sic milites illius regis, quum eum in pompa aut in bello sequerentur, facies obvertebant natibus equi quo rex eos precedens vehebatur. Contra IV, 164, 11, pro قَلْبِهِ legendum est قَبْلَهُ, *osculatus est eum* (calicem); hoc enim facere solent, quum calicem alicui propinant (cf. IV, 144, 6 et 14), quam amoris aut amicitiae significationem si is, cui calix traditur, gratam et acceptam habet, idem facit (cf. IV, 144, 13).

GLOSSARIUM TOMI IV.

»P. 375. 1. 5. اغَاة (türk. اغا) *Herr, Patron.*« Scribendum erat اغَا; nam & illud verbis in ا et آ exeuntibus vulgo tum demum subiungitur, quum Genitivum assumunt, et interdum quum Adiectivum; ut ex باشا fit باشة حلب, ex كخيا كخيا الوبير: كخيا الوبير, aut, ut Syri scribunt et efferunt eliso ا, باشة حلب etc. It. كرامة البيت, دنياة الله, ا كرا et دنيا; vid. Caussin Gram. §. 180 cum nota. Sic ipsum verbum اغا duplici forma legitur in Dialog. Caussin., primum statu absoluto اغا et cum articulo الاغا, pag. ٨, l. 14, et pag. ٩, l. 7 et 8; sed statu constructo اغة القواسين, »le chef des huissiers,« pag. ٨, l. 13 et 14. Item in Noctibus II, 149, 5, in G. est دنياة اخرى في دنياة اخرى Edit.; ib. 270, 3, ما مولاتي, o mi domine, et in Edit. et in G. It. I, 351, 5 et 6, M. وقد حرت في دنيااتي. ubi vides, دنيا cum pron. aff. I pers. sing. eodem modo coniungi quo ميات et حياة, i. e. ita

ut inter à syllabae penultimae et î ultimae interponatur t; it. I, 290, 15, Edit. (I. الثغور) دَعَجَة الشعر مَلَجَة الثغر, G. plenius دَعَجَة et مَلَجَة, C. دَعَجَات et مَلَجَات, quod idem est, pro دَعَجَاء et مَلَجَاء; it. VI, 313, 15, دَوْرَات الخَيْر pro دَوْرَة الخَيْر, idque vulgo pro دَوْرَاء الخَيْر. Hinc III, 51, 12, pro غَرْمَانِي legendum est غَرْمَانِي, *creditores meos*, pro غَرْمَانِي plur. cum pron. aff. I pers. sing.

» P. 372. l. 6. جبس (nach Gol. جبسين) *Gyps*. « Scribitur etiam جبص, I, 195, 5, ad quem locum a Caussinio didici, nunc quoque in Syria et *gebs* et *gebsin* dici de gypso (« le plâtre »). De جبس aegyptiaco vid. Burckh. Arab. Prov. No. 106 et praecipue No. 502, ubi etiam جَبَّاسَة reperitur de mola qua gypsus comminuitur.

» P. 61. l. 4. u. a. O. جَرَايَات laufende Einkünfte. « Non omne genus reditus ita appellantur, sed *stipendia quae certo quodam modo continuantur*, a vb. جَرَى, de stipendio quod alicui assignatur et continuatur, cuius transitivum est أَجْرَى; ut in Vita Abdollatifi ex Ibn-Abi-Osaiba versione Sacyanae Abdollatifi subiuncta, p. 540: أَجْرَى عَلَىَّ مِنْ بَيْتِ الْمَالِ كَفَايَتِي وَزِيَادَةَ » *il m'assigna sur son trésor un traitement plus que suffisant pour mon entretien*; et ibid. p. 538: نَجْرَى عَلَيْكَ الْجَرَايَاتِ » *nous vous assignerons un traitement*. « It. Schol. Harir. 229, 10: أَجْرَاءُ الْأَرْزَاقِ مِنْ بَيْتِ الْمَالِ. Unde ipsum N. Ag. جَارٍ substantive dicitur de tali stipendio, ut in vita illa Abdollatifi p. 541: كَانَ لَهُ مِنْ شَهَابِ الدِّينِ جَارٍ حَسَنٍ » *il tirait de Schehab-eddin un traitement considerable*. « It. 1001 N. I, 349, 6: وَأَجْرَى وَأَنَا مِنَ الْيَوْمِ » et ib. 89, 14—16, rex ait:

ارتب له (* الف دينار وأجرى عليه الرواتب (**) والجرایات.
 Coniungitur etiam cum جامكبة, pl. جوامك, quod proprie
 est pecunia quae alicui datur ad vestes emendas (Garde-
 robe-geld), a pers. جامه, vestis, deinde salarium, stipen-
 dium; ut IV, 61, 4, alicui a rege assignantur الجرایات
 والجوامك; it. IV, 189 (non 159, ut est in Glossario tomi IV),
 3, Chalifa alicui auget الجرایة والجامكبة; similiter II, 22,
 11, وأطلق له الرواتب والجوامك. Iam in Vita illa Abdol-
 latifi verbum reperitur, p. 541: الوائرة الجامكبة الوائرة:
 «ce prince lui avait assigné un traite-
 ment considérable et lui prodiguait ses bienfaits.» It.
 Burckh. Arab. Prov. No. 459: جرایة ولا جامكبة ولا جرایة,
 ad quod ait: جامكبة is the common terme in Egypt for
 wages or monthly pay. جرایة in the Egyptian dialect signifies
 the daily allowance of victuals given to soldiers, labourers,
 servants, etc. «

» P. 372. 1. 5. جانب *eine Last* (eigentlich die Last,
 die auf einer Seite des Cameels geladen ist).« Falso.
 Significat enim جانب dialecto Aegyptiorum omnino *parti-
 culam, paullum*; unde ille locus vertendus est: *sporta in
 qua paullum gypsi (calcis) erat*; cf. VI, 40, 9 et 10:

*) G. et Calc. hic addunt temporis definitionem: في كل شهر
menstruum ei stipendium millenorum aureorum constituam.

**) رواتب, pl. رواتب, *stipendium certum et constitutum*,
 ut I, 349, 12, M. وأورد لها جوارا تخدمها ورتب لها راتبيا
*aliquot ancillas peculiari eius ministerio addixit, stipendium ei assignavit, et, quamquam mul-
 tas habebat concubinas, noctem ei constituit (qua cum ea
 consuesceret).*

اخذت الصرة ففتحها فاخذت منها جانب من البخور *prehensum sacculum aperui atque inde paululum thuris sumsi.*

» P. 107. l. 8. تجوّن Form V. a. r. جان in einen engen Raum eingeschlossen seyn. Vielleicht ist daher das Wort جون ein Meerbusen (Ep. quaed.) entstanden, oder umgekehrt. « Si quid video, illo loco pro تجوّنت فيها legendum est تجوّفت فيها, *in interiorum cavernarum partem intravi*, i. q. دخلت في جوفها, ut in altera narratione eiusdem rei a Langlesio edita (Les Voyages de Sind-bâd, p. 81, 1 et 2) de navicula, qua ille vehebatur, legitur: دخل في بطن الجبل.

Si tamen تجوّنت ab ipso scriptore profectum est, de qua re vehementer dubito, nescio an verbum non a جون illo derivatum sit, sed, male scilicet, attracta litera auxiliari, ab adj. vulg. جَوَانِي, *interior*, cui oppositum est بَرَانِي, *exterior* (syr. جَوَانِي et بَرَانِي); ut in Dial. Caussin. p. 13, l. 1. جَوَانِي مطرح, conclave in interiore aedium parte situm, » une chambre particulière. « Duo illa adiectiva respondent adverbis et praepositionibus vulgaribus جَوًّا et بَرًّا, *intra* et *extra* (vid. Caussin Gramm. §. 291 *bis*), quae proprie sunt Accusativi nominum جَوٌّ et بَرٌّ; sed جَوًّا quidem et جَوَانِي vulgo sonant جَوًّا et جَوَانِي.

» P. 346. l. 7. P. 348. l. 13. حاصل der Raum, der etwas in sich fassen kann, possidens, habens, tenens, und hier *der innere Raum eines Zimmers.* « Nusquam حَصَلَ, vi verbi in contrariam conversa, idem valet quod وَسِعَ, nec حاصل idem quod واسع aut مَكَانٌ واسع; sed حاصل, ubi substantive usurpatur, proprie est *id quod in horreo, cella, promptuario, repositum est*; deinde per metonymiam

talis locus ipse, sive maior, horreum (Magazin, مَخْرَن, ut in Dial. Caussin, p. 39, l. 8, p. 40, l. 10 et 14, »magazin«), sive minor, *cella promptuaria*; hinc denique i. q. ipsum مَخْرَن IV, 346, 2, et 348, 7, *cella*, i. e. cubiculum minus, supellectile aut nulla aut admodum tenui instructum, qualia fere sunt hominum de plebe, qui, postquam interdum foris victum quaesiverunt, noctu eo se recipiunt ad dormiendum.

»P. 398. l. 2. محصية eine geliebte Gattin, (wie حصية bei Gol.).« Referenda haec sunt ad vulgarem illam literarum ظ et ص in loquendo et scribendo confusionem, de qua dixi ad Habichtii glossam de verbo سيلة in tomo I. Legitima scriptio reperitur II, 324, 9, شمس النهار حظية, امير المؤمنين, et III, 64, 10, الحظايا, concubinae apud regem gratiosissimae; falsa iterum V, 44, 1, ubi vir dicitur fuisse *gratiosus apud Sultannum*. Quod autem حَظِي dicitur pro مُحَظِي aut حَظِي, eo ne quis offendatur; habet enim lingua sequior in deliciis formam مفعول eamque saepissime usurpat pro فاعل aut فاعل a فَعَلَ aut فَعَلَ intransitivo, item pro مفعول, مفعول et مُفعِل; cuius abusus initia iam in antiquo Arabismo reperiuntur. Sic dicitur مؤلم pro مألوم, مؤلم, وآلم, dolens, Meninsky ex Acht; بارز pro مُبرز aut بارز, *prominens*, VI, 364, 8; مبطل pro مبطل aut مبطل, *paralyticus*, Men. ex Domb. Addit; مبعوض pro مبعوض aut مبعوض, *invisus*, III, 106, 14; متعرب, quod iam a Djauhario et Firuzabadio improbat, pro متعب aut متعب, *lassus, defatigatus*, II, 371, 14, V, 7, 10; محصن pro مُحَصَّن aut حصين, *munitus*, Men. ex

Sae.; *pro* خَفِيَ *occultus, latens*, Calc. I, 196, *et* 241, *et* غير أَخْفَى عَلَيْكَ; *pro* مَذْهُولٌ *vide quae dixi ad glossam Habichtii de vb. دهل* in tomo I, *et* adde locum III, 340, 14; *pro* مَرْخِي *demissus, pendulus*, I, 23, 11, *et* 118, 5 (it. G. I, 154, 6; *pro* مَرْخِيَّةٌ *et* Calc. 119, 14 *et* 15, سِتْرًا *pro* مَسْبُولٌ *et* Calc. I, 154, 6, III, 338, 13; *pro* مَسْكُونٌ *sedatus, quietus*, Men. ex Bern.; *pro* مَطْرُوزٌ *acu pictus*, III, 249, 12, V, 146, 7; *pro* مطروق de capite, *pro* مطروق, *deiectum, demissum* *), IV, 306, 9, 308, 1; *pro* مَطْفَىٌ *aut* مَطْفَأٌ *extinctus*, Men. ex Wan.; *pro* مَعْرُوزٌ *aut* مَعْرُوزٌ *magni factus, copulatum cum* مَكْرُومٌ *pro* مَكْرَمٌ *aut* كَرِيمٌ *honoratus*, IV, 58, 2, V, 17, 8; it. مَكْرُومٌ, V, 259, 7, *et* Gloss. Rom. *atmuor* مَكْرُومٌ *pro* مَعْرُومٌ *rei cupidissimus*, *al* الغَيْرِ مَقْتَاخِرِ الغَيْرِ مَكْرُومٌ *iratus*, Men. V, 131, 8; *pro* مَغْضُوبٌ *aut* مَغْضَبٌ *iratus*, Men. ex Wan.; *pro* مَقْدُورٌ *pro* مَقْدَرٌ *fato destinatus*, V, 163, 10, *et* 352, 14; *pro* مَنَّبَتٌ *aut* نَائِبَتٌ *quod ex terra succrevit*, Men. ex Wan.; *pro* مَنَشَبٌ *aut* مَنَشَبٌ *pro* مَوْجُوبٌ *haerens, infixus*, Gol. ex Djauh.; *pro* مَوْسِقٌ *aut* مَوْجِبٌ *necessarius*, Men.; *pro* مَوْسِقٌ *oneratus, onustus*, VI, 57, 16.

» P. 158. l. 13. P. 163. l. 1 etc. *gerade, richtig*, دَغْرَى

*) Usurpat enim lingua sequior verbum *أَطْرَقَ* transitive cum Accusativo capitis, VI, 108, 9, 118, 1, 139, 1 *et* 2.

in Calc. p. 262, l. 1: *هذه موضوعة على راسي على الرق*: *ecce, illud (vas) supra caput meum collocatum est in pluteo*; hinc, significatione latius extenta, *الرُفوف* de pluteis cum ipsis vasis ibi positus, II, 108, 16 sq. *وكسروا الزبادى والرُفوف والاصحن والصواني*.

»P. 151. l. 14. *مسترفق* der Ellenbogen, auch der *Unterarm*. « *مُسْتَرْفَق* non est idem quod *مَرْفَق*, *cubitus*, multo minus i. q. *ذراع*, *brachium anterius*, sed, ut *مستراح* و*العنايط* et similia, euphemismus pro *بيت الماء* و*بيت الراحة*, *latrina*, proprie *locus qui petitur levaminis causa*; qui ead. pag. l. 16 appellatur *بيت لراحة*. In Schol. Harir. 22, l. ult. docetur, *مَرَفِق الدار*, q. d. *levamina aedium*, esse *emissaria aquae (Gossen) et similia*. Hinc ultro cadunt ea quae Habichtius commentus est ad explicandum illum locum in Adnotationibus tomo IV subiunctis, p. 29 et 30.

»P. 151. l. 9. 13. *شمشك* aus der Umschreibung Lin. 13. *مُداس لرجليك* ergibt sich, dass es eine gezierte *Fussbekleidung*, mit Riemen zu befestigen, bedeutet. « Gloss. 45 inter calceamenta habet: *موشك* *شمشك*; *موشك* autem ortum est ex pers. *موزج*, arab. *موزج*, *ocrea*. Significantur igitur illo verbo *ocreae* quaedam minores et tenuiores, quas Chalifa calceis superinduere solebat, quum alvum exoneratum iret.

»P. 345. l. 7. *عطل* *vernichten*, D. G. d. S. p. 105, « atque hinc Freytagius in Lexico »*perdidit*,« adscripto illo loco. Non est vero *عطل* i. q. *عدم* sensu philosophico, *effecit ut esse desineret*, quatenus est contrarium verbi *اوجد* aut *كون*, nec Dom. de Silesia verbis *annullare* aut

annihilare illam vim inesse voluit, sed ea retulit ad mores, leges, instituta, quae quum *annullantur* (*ἀθετοῦνται*), vim suam, virtutem et efficacitatem amittunt, coli et observari desinunt. Hoc enim est تعطيل, ut fere idem valeat quod تبطيل aut ابطال, ἀθεεῖν, καταργεῖν, ματαιοῦν; ut Hariri p. 313, l. ult. Muhammedem missum esse ait معطّلا أحكامم, ودّ وسواع, qui religiones Woddi et Sowaae (idolorum) antiquaret; it. in Arabe Erpen. Epist. ad Hebr. cap. 11, v. 12: قد كان تعطّل من الولد لكبير سنّه, *prae senio vires ad gignendos liberos amiserat* (gr. νενεχωμέτος ἦν); ib. 1 Cor. cap. 1, v. 17: ليلّا يتعطّل صليب المسيح, *ina μή κενωθῆ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, ne irrita redderetur doctrina de morte Christi expiatoria*. Itaque IV, 345, 5 et 6, اذا ضرب به الجبل عطّله *quum illo malleo camelum feriret, omnes eius nervos frangebat, eum tam vehementer percellerat, ut omnes vires amitteret nec deinde usibus hominum inservire posset; qua tamquam proverbiali locutione mallei magnitudo et pondus indicatur.*

» P. 378. l. 6. فرفور Geräthschaften, so wie رفوف. «
 Ut رفوف, de quo dixi suo loco, non significat utensilia, ita ne فرفور quidem, sed positum est pro رففور, r balbo (غ) mutato in r rectum (ر); رففور autem est egregia quaedam species terrae sinicae sive porcellanae, et رففورى id quod ex ea confectum est. Itaque الرففورى والصينى sunt omne genus vasa porcellanea, et viliora et pretiosiora.

» P. 63. l. 7. قاع der Boden einer Höhle, eines Gefäßes. « Recte. Est autem قاع ortum ex apocope vulgari literae r, cuius compensandae causa insertum est t productionis. Sic I, 14, 13, M. جعلنى في قاع البحر. Similiter

قَدّ dicunt pro قدر, et ubi sequitur vocalis, قَدّ; vid. Burckh. Arab. Prov. No. 411: على قد الكسا مَدّ رجليك, ubi in annotatione est: »In the Egyptian dialect قد is often used for قدر;« — it. II, 57, 3 et 7 pro قدر Edit. in G. bis est قد; it. I, 153, 10, لولو قدّ البندق G. pro قدر لولو طابف حديد قد الباب الصغير. G. Edit.; it. 195, 9, بطول القبر وعرضه, in quibus verbis Calc. cum G. consentit, nisi quod pro vulgari قد reposuit قدر. Hinc explicandus est locus III, 198, 4, ما في على قدر, i. e. ما في قد معشوق, non valet illa amasium meum, i. e. eius pulchritudinem non adaequat.

»P. 93. I. 10. كيشة ein Haufen.« كيشة non est i. q. كومة, sed i. q. كمشة, pugillus, quantum manu capi potest, i. q. قبضة et حفنة; Gloss. 50 ογσαλιπ حفنة كيشة قبضة; deinde, ut nostrum eine Handvoll, gall. une poignée, omnino quantitas haud ita magna; ut illo loco: fortasse tibi globulum illarum nucum corrotundabis. Vulgo كيش et كمش promiscue dicuntur de eo qui aliquam rem ita capit, ut ea manum impleat, ut II, 43, 12, 44, 12, 49, 12 et 13, quibus locis omnibus in Editione est كمش, sed 43, 12, in G. est كيش.

»P. 143. (I. 9.) كماجة eine Speise, worüber kein Wörterbuch Auflösung giebt, wenn nicht etwa das bei Gol. pag. 2909 angeführte كماج extremitas coxae, hier zu gebrauchen ist.« Est pers. كماش, species panis azymi valde albi, qui illo loco apponitur in كَفّة, i. e. disco rotundo.

»P. 358. I. 10. كمشا D. G. d. S. p. 343. Vestis scutulata Damascena.« Kemchā, apud Turcas vulgo mollius Kemhā, hodieque appellatur pannus sericus floribus

maioribus distinctus, quem nos appellamus *Damast*, Itali *Damasco*, Galli *Damas*, ab urbe ubi praecipue conficitur aut unde primum ad nos delatus est.

»P. 136. l. 11. لحم معرق *gekochtes Fleisch*, daher wird Fleischbrühe معرقة genannt. « لحم معرق non est idem quod مطبوخ لحم in universum, sed *caro in olla clausa cocta et vapore suo mollita*; quod nos dicimus *gedämpftes Fleisch*, Itali *dello stufato*, Galli *de l'étuvée*. Indicat ipsa origo a vb. عرق, *sudavit*, q. d. caro in sudorem acta. معرقة autem vox nihili est pro مرقة, a rad. مرق.

»P. 169. l. 10. تخلع *unbekleidet einhergehen*. « Immo, *lascivire, se gerere* خليعا, i. e. *lascivum, petulantem, procacem*, plane nostrum *ausgelassen*. Dicitur autem illud خلب modo antiquius et durius de homine libidinoso et dissoluto, qui quasi est خلبع الرسن, freno exutus, effrenatus, Harir. 463, 3, ubi vid. Schol. («mauvais sujet» Caussin); modo mollius de homine in iocos et nequitias effuso, unde etiam in laudem vertitur de homine iocoso quocum suaviter vivitur («gaillard, homme plaisant, bon compagnon» Caussin), ut I, 168, 15, خلبع طريف. De tali homine sunt verba تخلع et تخلع, ut I, 161, 5 et 6, de baiulo ebrio inter puellas lasciviente: وقد تخلع وانطبع ورقص; it. خالعة, talia eum eo egit, et تخالعوا de pluribus qui se vicissim iocis et nequitias exercent. Synonyma sunt, sed, ut sono, ita significatione validiora, تخرع, خربع, خارع et تخارع, I, 161, 9, 168, 3, 170, 3, II, 240, 14.

»P. 231. l. 13. مناجيق wird auch منجانيق geschrieben. *Kriegsmaschinen*, vit. Timuri. « Si revera مناجيق est in Codice Habichtii, transpositum est pro منجانيق, qui pluralis derivandus est a singulari منجانيق, ut مطالب pluralis fluit

a مُنْطَلِقٍ singulari, vid. Sacy Gramm. I, §. 882. Illud
 منْجَانِيْقٍ autem si usquam reperitur, non est pluralis, sed
 ipse ille singularis plenius scriptus, id quod in nomine
 barbaro facilius quam in arabico accidere potest. Ortum
 enim est nomen ex byzantino μαγγανικόν; Gloss. 45 bis: μαν-
 γανικον منْجَانِيْقٍ, it. Gloss. 50: πιμανκανικον المنْجَانِيْقٍ.

»P. 181. l. 2. نثر wie صرخ laut aufschreien, heftig
 sprechen.« Pro نثر, quod illam vim nunquam habet, lege
 نفر, ut I, 10, 11, pro فاعث legendum est cum Mss. فاعف,
 Imper. vb. عفا. نفر enim a iumentis, quae, quum aliquis
 ea conscendere aut tractare vult, refugiant, aut cum ipsis
 vectoribus aufugiunt *), transfertur ad homines qui ira,
 impatientia aut alio affectu abrepti durius in alios invehuntur,
 plane ut gall. *s'emporter*, in quo eadem est significationis
 translatio; ut III, 176, 7, G. ثم نفر في السلطان وشتمه في
 غيظه وسفه في ابوة قدام الامراء والوزراء
*le Sultan son père, l'injuria et s'oublia envers lui devant
 les Grands et les Ministres.*

»P. 168. l. 14. P. 168. l. 16. وذن fehlerhafte Schreibart
 für اذن Ohr.« Aegyptii et scribunt et dicunt وذن pro اذن,
 vid. Burekh. Arab. Prov. No. 84 et 104. Ita etiam Mauri
 وذن, wudn, Dombay Gramm. mauro-arab. p. 84. Hinc
 plur. اودان apud Burekh. Arab. Prov. No. 92; item I, 73, 6,
 pro اذان Edit. in G. est اودان.

ADNOTATIONES TOMO IV SUBIUNCTAE.

»P. 131. l. 16. انه hat hier die Bedeutung von حتى so
 dass er, bis er.« Verba sunt: طاب قلبه انه ياخذني معه,

*) Gloss. Rom. ناقرا جافل. *quicquid*

in eo acquievit, consensit, ut me secum veheret (er war es zufrieden, er liess sich's gefallen, mich mitzunehmen), in quibus **أَنَّ** non est pro **حَتَّى**, id quod fieri non potest, sed ex usu vulgari pro **أَنَّ**, ac proxime pendet a **طاب قلبه**, i. e. **رضي**. Ut enim barbara latinitas quod usurpat pro *ut*, ita sequior Arabismus **أَنَّ** pro **أَنَّ**; ut II, 35, 12 et 13, **أنتهى من صدقاتك أنك لا تبيع وسقلم الآلى**, ubi G. **ان** pro **أنتهى**; **أنتهى من صدقاتك أنك لا تبيع وسقلم الآلى**; III, 306, 16 sq. **أنتهى من صدقاتك أنك لا تبيع وسقلم الآلى**; IV, 166, 12, **أنتهى من صدقاتك أنك لا تبيع وسقلم الآلى**; IV, 242, 9 **أنتهى من صدقاتك أنك لا تبيع وسقلم الآلى**; IV, 284, 4, **أنتهى من صدقاتك أنك لا تبيع وسقلم الآلى**; VI, 137, 9 et 10, **أنتهى من صدقاتك أنك لا تبيع وسقلم الآلى**; in quibus omnibus coniunctio pendet a verbo, quod ad exitum et finem spectat, ideoque legitime **أَنَّ** regit, non **أَنَّ**.

»P. 185. I. 4. **كل مرة تسلم** لا könnte man übersetzen: »du wirst nicht jedesmal glücklich davon kommen.« Aber hier ist im Texte das Wort **جرة** ausgelassen, und zu lesen: **ما كل مرة تسلم جرة**. Ein Sprichwort: Nicht jedesmal kommt der Krug unbeschädigt davon, so wie auch in derselben Zeile zu lesen ist **ما كل رقة ولايبة** ist ein Kuchen.« In priore proverbio non **جَرَّة** legendum est, sed cum articulo **الجرة**; ut recte est I, 363, 14, ubi tamen post **ما** excidit **كَل**; nam quamquam in G. fortuito idem verbum excidit, tamen C. et Calc. plene habent: **ما كَلَّ مَرَّةً تَسْلَمُ الجَرَّةُ**. Posterius significat: *non omne quod viscosum est* (klebrig; nam **زَلْف** non solum lubricum

significat, sed etiam viscosum, plane ut gr. γλισχρος et γλοιός) *placenta est iulapio condita* *). Sunt Arabibus alia quoque proverbia illius consimilia, quae omnia significant, externam hominum et rerum speciem; fallacem esse; ex quibus Meidani ad veteres Arabes refert hoc: ما كلّ بيضاء non omne quod album est, adeps est, neque omne quod nigrum, dactylus. Similiter III, 101, 7 et 8: ما كلّ مدوّرة جوزة ولا كلّ مطاولة موزة non omne rotundum nux est, neque omne oblongum mauza **), neque omne rubrum caro, neque omne album adeps.

» P. 197. (l. 6.) القمامات والعلوفات das Wort قمامات wird durch das darauf folgende in etwas erklärt, denn man sieht deutlich, dass es Unterhalt in Speisen seyn muss; so auch das p. 199. Lin. 3 vorkommende Wort اقمات. « Pro القمامات, quod illi loco minime convenit, legendum est المقامات, pl. nominis مقام, quo significatur *totus coenae apparatus, cibi qui apponuntur, simul cum vasis et vestibus mensalibus (Tafelaufsatz, service)*; ut I, 178, 12, عزلت المقام, » *elle desservit la table* « Caussin, i. e. cibos appositos cum vasis et vestibus removit; II, 157, 3, مدام, » *du vin et des mets pour garnir la table* « idem; ومقام,

*) De زلابية vide quae dixi ad Glossam Hab. de جركش in Glossario tomi II.

**) Verba ولا كلّ بيضاء شكمة, ad concludendam sententiam et efficiendam consonantiam necessaria, in Editione adicienda sunt ex G.

**) De hoc fructu, qui vulgo *banana* appellatur, vid. Abdoll. a Sacyo versus p. 26 sqq. et not. 77, p. 104.

II, 195, 7 et 8, et 12, III, 294, 10 et 11, 295, 12, عبا المقام, » garnir la table de mets, arranger le service« idem; II, 196, 11 et 12, زد في مقامنا فعندنا صبيحة جديدة, *auge ferculorum numerum; novam enim hospitem habebimus*; III, 91, 6 et 7, اكل الطعام وشرب المدام وجدد مقام, بعد مقام, *laute edit et bibit et fercula alia post alia apponi iussit*. Nomen actionis الإقامة, *cibos apponere, ferculum struere*, et ipsum pro مقام dicitur; ut III, 322, 10 et 11, صنعوا لهم, عباوا الاقامات والضيافات, *ib. 325, 2 et 3*, الدعوات الكافلات والاقامات الكاملات, *IV, 199, 2 et 3*, احضروا لهم الاقامات والضيافات الفاخرة الى ثلاثة ايام. Sed deinde latius patere coepit et de *cibis, victu*, in universum dicitur; ut I, 260, 12 et 13, pro اخذت معى زاد شهرين *in G. est اخذت معى اقامة شهرين* et sic ipsa Editio *ib. l. 14 et 15; IV, 197, 1 et 2*, ياخذ معه جماعة من حاشيته, بالاقامة الكثيرة والعلوفات الكسنة الزائدة.

»P. 233. I. 8. Statt النوب würde ich lieber lesen النوب oder richtiger انابيب *flöten, pfeifen*.« Quasi vero verbum ضرب, *pulsavit instrumentum musicum*, coniungi possit cum tibiis aut fistulis! Immo, ضَرِبَ النُوبِ significat: *instituti sunt concentus musici* (es wurden Musiken gemacht), scilicet ab hominibus qui in foris et plateis consistebant et more Orientalium lituis, tubis, cornibus, cymbalis, tympanis, constrepebant potius quam concinebant. نوبة enim esse talem concentum musicum, intelligi poterat vel ex I, 178, 7, ubi de monachis erraticis, quorum instrumenta recensentur I, 173, 8 et 10, haec leguntur: ضربوا نوبة مطربة (sie machten eine lustige Musik). Ita nunc quoque, Caussin Gramm. §. 33: »نوبة *musique*.«

Atque ex eiusdem ore haec excepi: »*nôbe, nôbi*, vulg. musique de plusieurs instruments concertants (jamais on n'appelle ainsi la musique d'un seul instrument ou le chant d'une seule voix), symphonie. Dans l'origine, le mot signifie la musique qu'on fait périodiquement (نوبة) devant les maisons des officiers, comme en turc *neubet tchalmaq*, faire la musique militaire devant les maisons des officiers chaque jour à l'assr العصر. Cf. Meninsky s. v. نوبة.

» P. 185. l. 6. (l. P. 285. l. 9.) زردخانه hat keine Bedeutung, vielleicht sollte زردخانه gelesen werden, und so wäre es aus زردب strangulavit (Golius p. 2823) und dem türk. خانه zusammengesetzt, und würde Schlachthaus bedeuten, welches hier passend wäre.« Mira vero ac paene portentosa! Ancillas et pedissequas filiae regiae in hortis, quo cum illa deambulatum et lusum iverant, macella extruxisse! Et quis unquam زردب dixit de mactandis animalibus? An puellas illas boves, hoedos, agnos, quorum carnes reginae apponerent, ibi strangulasse existimemus? — Schultensius in Bohaddino, 189, 15, زردخانه, quippe quod ex زرد et خانه compositum existimaret, vertit armamentarium, proprie aedificium ubi loricae ex annulis contextae asservantur; quod nostro loco minime convenit. Mihi vero زرد illud ortum videtur ex pers. سرد, frigidus; litera س enim ante ر facile in ز mutatur, ut Arabes زرموجة dicunt pro سرموجة (vid. Glossarium tomi I s. v. زرموجة), زرد pro سرد, زرد pro سرد, صراط pro صراط s. صراط (vid. Beidhawi in Sacyi Anthol. gramm. p. 4, l. 7, cum nota). Significabit igitur زردخانه tentorium, quo qui se recipiunt, refrigerantur aut a solis aestu defenduntur; id quod confirmatur usu verbi

انفردت مع بديع, نصبوا الزردخانات in نصب et 6 dicitur نصبوا خيامهم; cf. l. 11 et 12, الجمال في خيمة.

» P. 189. (l. 289.) l. 5. 6. اوريه صورتك und اوريكى له. اوريه und اوريكى statt اوريكى. Das و ist blos hinter das Alif gesetzt worden, um das Damma, welches in der Sprache gehört wird, auszudrücken. « Ut pro مشوم vulgo dicitur مشوم, sic pro ارأى primum آرورى dicitur, deinde per metathesin آرورى, fut. يورى. Non est igitur و illud mater lectionis, quae dicitur, sed ipsum † radicale transpositum et syllabam longam efficiens. Syri et اورى et روى dicunt, Caussin Gramm. §. 150; ita Dial. Caussin. p. 8, l. antepen. et pen. ارويى اياه من بعيد, « montre-moi de loin l'homme en question. » Aegyptiis magis placet اورى, ut in Burckh. Arab. Prov. No. 86: اوراه النجوم بالنهار; it. M., in quo codice dialectus vulgaris aegyptiaca unice regnat, ubique اورى habet; ut I, 227, 11 et 12, ubi Edit. Hab. et Calc. habent اوريكما M. انا ارويكما G. انا اريكما عاقبة فعالكما. Praeteritum آرورى etiam in Edit. Hab. exstat II, 142, 12, اورى I, Imper. اورى, I, 168, 7, (ارويينا G.) قم اورينا عرض اکتافك, et 200, 16, ارويى G.) قم اورينى التربة Calc. reposita forma paene legitima (ارينى); Fut. يورى saepius, ut II, 8, 16, et 105, 13 et 14.

» P. 291. l. 6. Statt بيكاي steht in der Handschrift بکای gegen das Metrum. « Immo, بکای, quod métro unice convenit, reponendum est, et pro ليلى وطول ليلى legendum عليم. Quod autem عليم Accusativum assumit,

id. quum per se non rarum optimique exempli est, tum hoc loco non magis quemquam offendere debet, quam in versu IV, 144, 8, *لو علمنا قدومكم*, *si vos adventuros esse scivissemus*, ut in eodem versu I, 217, 6, legendum est cum G. C. et Calc. (it. M. *مجيئكم*) pro *بقدمكم*, quo metrum turbatur.

»P. 301. l. 9. *بوسها* statt *بسها*. Das *و* ist wegen dem *Damma*, welches man hören muss, eingeschaltet worden. «
Non magis verum, quam illud de *أوريكي* pro *أريك*. Solet enim sermo vulgaris secundam personam Imperativi singularis verborum concavorum producere, unde vulgo *قُولُ* et dicitur et scribitur pro *قُلْ*, *نَامٌ* pro *نَمٌ*, *بِيعٌ* pro *بِعٌ*; vid. in Caussinii Gramm. tabula coniugationis verborum *باع* et *كان*. Ita etiam *خُدٌ* ab Aegyptiis nunquam aliter efferri audivi nisi *chûd*. Exempla rei praebent Burckh. Arab. Prov. No. 125, 302, 356, 359, 362, ubi reperiuntur Imperativi *شَيْلٌ* (vide eum de ipsa re dicentem ad No. 302); item Noctes locis innumeris, ut I, 287, 5, VI, 159, 8, *سير* pro *سِرٌ*; II, 262, 13, *بات* pro *بَتٌ*; I, 290, 41, et 292, 10, *اختار* pro *اخْتَرٌ*, ut G. et Calc. habent; et Mss. locis longe pluribus, ut I, 125, 4, G. et M. *نام* pro *نم* Edit.; II, 196, 11, G. *زيد* pro *زِدٌ* Edit.; I, 216, 14, G. *نام واستريح* pro *نام استرح* Edit.

»P. 324. l. 11. *معلقة* heisst ein *Löffel*, eine *Kelle*, die Vergleichung ist aber hier nicht recht passend. «
معلقة illa significatione est metathesis vulgaris (*معلقة*, pl. *معالق*, *cuillière* « Caussin; pluralis *المعالق*, *cochlearia*, legitur in Dial. Savar. p. 353, l. 6) pro *ملعقة*, quam formam tuentur Glossaria (Gloss. 45: *κοχλιαριον* *ملعقة*, *κοχλιαρια*

ملعق; ib. *τιμστρα* الملعقة; Gloss. 50 inter آلات الطبخ: *τιμστρη* الملعقة; Gloss. Rom. *τιοχλιαριον τιμσθηρι* (sic, pro *τιμστρι*, a graeco *μυστριον*). Est autem hoc loco maius illud cochleare intelligendum, cuius trulla fere rotunda ius ex cacabo hauritur; quam si a parte aversa spectaveris, comparationem cum rotundo piscis capite (رأسها مدور) aptissimam esse intelliges.

»P. 362. l. 12. Das Wort *محا* ist *ما أحلا* (was ist süsser) zu lesen, und ist des Versmasses wegen zusammengezogen worden.« Recte, modo ne *ما* exclamativum in *ما أحلا*, formula admirativa et laudativa, accipias pro *ما* interrogativo; quod si verum esset, comparativus *أحلا* necessario attraheret particulam *من*. Sed, quod gravius est, per eandem crasin vulgarem in recitando versu I, 227, 1, *مَرشَقٌ* et *فَحَسَنٌ* *ما أرشق* et *ما أحسن*

»P. 385. l. 15. Statt *علقة نظيفة* wäre richtiger, *علقه عظيمة*. « Hoc optare est, non interpretari. *نظيفة*, proprie *munda, lauta*, hic iocosum est de verberatione quae alicui in pabuli modum ingeritur, q. d. *de coena verberatoria qua aliquis excipitur*; quae quum *munda vel lauta* dicitur (*eine Tracht Schlüge, die sich gewaschen hat*), quisque intelligit, verbera et plurima fuisse et valida.

»P. 68. l. 5. Bd. III. Statt *خنتت* lies *خنت*. « Immo recte illic legitur, non *خنتت*, sed *حنثت*, i. e. *حَنَثَتْ*. Magnificam totius versus sententiam Humbertus in Anthol. p. 166 recte sic explicavit: »*Tu avais juré, ô Temps, de produire un héros semblable; tu as fait un parjure, viens en faire l'expiation.*« Quod Hab. legi vult, *خُنَّت*, et metro adversatur, et usui.

ADDENDA.

Gloss. tomi II. »P. 108. l. 13. دتق *ein Spiess*, Türkisch. « Turcae nullam hastarum aut iaculorum speciem ita appellant, sed توتق s. طوتق dicunt de *malleo* aut *tude*, quod Arabes in دتق s. دتاق mutarunt. Caussinium audivi verbum arabicum interpretantem per مطرقة, *maillet*; et Gloss. Rom. inter instrumenta lignea recenset: πρᾶτηρ الدتاق; Gloss. 50 inter instrumenta domestica: σφρατηρ دتاق; quid autem sit ρατηρ, intelligitur ex Gloss. 45, ubi inter instrumenta tortoris est: ηρατηρ المطارق; it. Gloss. Rom. inter instrumenta ferrea (آلات الحديد): τὰσερ المرزبه, et alibi πασερ المرزبه; it. Gloss. 50 inter instrumenta fabri murarii (آلات البناء): τὰσερ للمحجارة المرزبه.

In particula priore Dissertationis meae p. 23 ad interpretationem nominis سنديان adde, Gloss. 45 inter arbores habere: αδρωνα بلوط.

Ibid. p. 30 ad interpretationem nominis بباع per *salgamarium* adde, hoc ipsum verbum latinum ortum esse ex pers. شلغم, arab. سلجم, copt. ραταε, *rapa* (Gloss. 50 inter olera: πρᾶταε السلجم) unde proprie significat *raparum venditorem*, plane ut arab. فجلانى, quod in Editione est I, 148, 11, pro بباع G., a فجلة, *raphano*, proprie *raphanorum venditorem* valet.

Ibid. p. 35 ad notam de significatione verbi عدد adde, Gloss. Rom. θρηνος πτωιτ interpretari per التعديد. Ead. pag. ad usum aegyptiacum nominis حس de altiore sono et strepitu, cf. Sindbadi Itinera ed. Langles p. 98 et 99:



سمعت حسّ زمجرتها ودمدمتها, *audivi sonum rugitus et bar-
ritus eorum* (elephantorum); it. I, 173, 11 et 12: *Deinde
concentum musicum instituerunt, inter quem puellae alta voce
clamarunt*, حتى بقى لهم حسّ على, *unde magnus exortus
est sonitus*; ib. 174, 3, et 205, 1 et 2, plurium instru-
mentorum, وطبول وبنوقات وكوسات, *et دفّ وموصل وجنك*,
coniunctus sonitus حسّ dicitur; it. II, 284, 3, سمع حسّ,
audivit post se sonum hinnitus equini; it.
Dial. Savar. 438, 10: « *أبش تقولوا في ذا الحسّ* » *que dites-
vous de cette voix?* « sc. eius qui tam scite canit.

Ibid. p. 42 ad interpretationem verbi كوم adde, Gloss.
45 inter munimenta post *qvaxiv*, خندق, *fossam*, habere:
βωμος كوم, *acervus terreus*, i. e. agger in alterutra aut
utraque fossae ora.

In particula posteriore Dissertationis p. 65 ad interpre-
tationem verbi فص addendum, illud non solum significare
mediam gemmam annuli, in qua est sigillum aut inscriptio, sed
in univsum gemmam sculptam et politam, ut I, 278, 7 et 8
de palatio: *مرصع بانواع الفصوص من الزمرد وغيرها*;
ib. 298,
13 et 14 de oeco aut conclavi ampliore: *مجزعة بانواع الرخام*
تاج, *الملون والمعادن الثمينة والفصوص الفاخرة*;
ib. 314, 5,
مكّلل بالفصوص; pec. *فصوص de gemmis aut gemmulis quibus
opera textoria distinguuntur*, ut Elmac. Hist. sarac. p. 23,
l. 7 et 10, *فصوص de gemmis tapeti serico intextis*; it.
Gloss. 45: *διηφως* (pro *διήφως*, a vb. *διήφαλω*) *فصوص*;
id. *μονσοφγυα μονσωις* (quod sequiores Graeci de tali opere
dicunt) *عمل الفصوص*; unde ortum est novum verbum Lexicis
addendum, *فصص*, *gemmis intextis ornavit*; id. Gloss. *διη-
φωμα* تفصيص. — Dicitur فصّ etiam de *πεςσῆ*, *calculo
s. tessera nerdiludii (Schachstein)*, quod Freytagius ex Hydio

de ludis oriental. recipere debebat; Gloss. 50 inter **الات المقامر**: **πύρρα** **القَصّ**, post **πύραπλα** (tabula nerdiludii) **السطرنج**. Videtur autem arab. **قَصّ**, copt. **πύρρα**, gr. **πεσσός**, ut significatione, sic sono et origine idem esse.

Ibid. p. 68 recensui verborum arabicorum quae ex graecis fluxerunt, adde **أبو قلمون**, *speciem panni graeci diversicoloris* (*Kalmank*; cf. Schol. Harir. 223, l. 2) a verbo **ὑποκάλαμον**, i. e. pannus cui intexti sunt **κάλαιμοι**, i. e. **ῥάβδοι**, *virgae*, **قُصبان**; Gloss. 45 inter opera textoria: **ὑποκάλαμον** **دسبيريتي**. Est autem **ὑποκάλαμον** ab Arabibus mutatum in **أبو قلمون** eodem modo quo **ὑποδιάκονος** in **أبودياقن**; Gloss. 50 inter personas ecclesiasticas post diaconum, **الدياقن**: **πυποδιακον** **الأبودياقن**.

Iam correctis aliorum erroribus, ad meos venio, et quae in Monilibus Samachscharianis nuper a me germanice versis et adnotatione! perpetua illustratis *), praeter ea quae ad calcem libelli correxi et addidi, falsa esse aut incommode abesse ipse deprehendi, in hac veluti expiatoria appendice indicabo; quae ut ab iis qui versione mea uti volent, in exempla sua transferantur, etiam atque etiam rogo.

P. 14. l. 3 et 4: »Und verdient, der beständige Gegenstand wechselseitiger Ermahnungen zu seyn. « Vertere debam: und verdient, von einem Geschlechte beständig auf das andere fortgepflanzt zu werden; ad verbum: und es ist recht, dass sich lang hinziehe die Vererbung derselben von den Einen auf die Andern; ut Sur. 51, v. 52 et 53: **كذلك ما أتى الذين من قبلهم من رسول إلا قالوا ساحر أو مجنون**

*) *Samachschari's goldene Halsbänder, nach dem zuvor berichtigten Texte der v. Hammerschen Ausgabe von neuem übersetzt und mit kritischen und exegetischen Anmerkungen begleitet von M. H. L. Fleischer, Leipzig, b. Reclam, 1835.*

وَأَتَوَصَّوْا بِهِ, quae duo verba extrema Beidhawi ita interpretatur :
 لَى كَأَنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ مِنْكُمْ أَوْصَى بِبَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ بِهَذَا الْقَوْلِ
 حَتَّى قَالُوا جَمِيعًا, maiores eorum illam orationem posteris quasi
 per mandatum testamentarium tradiderunt, ita ut tandem omnes
 ea usi sint.

P. 14. l. 8 et 9: »Eine lange zierliche Einleitung zu
 machen, ist weniger zweckmässig, als grade auf die Haupt-
 sache loszugehen.« In his verbis iuxta cum Hammero, i. e.
 vehementer erravi. Perperam legi **يُخْلَفُ** الدِّيَابِجَةَ pro

يُخْلَفُ الدِّيَابِجَةَ, quod vertendum erat: Nichts macht den
 Menschen schamloser, als die Gewohnheit, (von Gott und
 Andern) ungestüm die Erfüllung seiner Wünsche zu fordern.
الدِّيَابِجَةَ enim in tali coniunctione est *rubor faciem verecundam
 et ingenuam decorans*, qui illa consuetudine quasi deteritur,
يُخْلَفُ. Dicitur eodem sensu **الدِّيَابِجَتَانِ**, quia pudor in
 ambabus genis apparet. Vid. Harir. p. 13, l. 3 cum Schol.,
 et p. 412, l. ult. cum Schol.

P. 26. l. 9 et 10: »Und er selbst gefallen unter den
 Geschossen der Schwachen und Niedrigen.« Recte; sed in
 annotatione non dicendum erat, **مَجَانِيفِ الضَّعْفَاءِ**, tormenta
imbecillorum, accipienda esse de opera quam imbecilli ponant in
 potentioribus evertendis; significant enim tormenta illa *preces
 quibus imbecilli, iniuriis potentiorum pressi, Deum contra eos
 invocant*; vid. Meidani ab H. A. Schultensio edi coeptus,
 p. 74, s. prov. **أَتَّقِ مَجَانِيفِ الضَّعْفَاءِ**, Cave tibi a tormentis
imbecillorum.

P. 29. not. 86. »Kleidung, Gewand, steht hier über-
 haupt für Aeusseres.« Scribe: für Sprach- und Hand-
 lungsweise.

P. 69. l. 5. »Und lass nicht die Höhen zur Seite liegen.«
 In annotatione oblitus sum loci luculentissimi, Sur. 90, 11
 — 16, ad quem Beidhawi haec dicit: **أَقْتَامِ الْعُقْبَةِ هُوَ**

الدخول في امر شديد والعقبة الطريف في الجبل استعارها لما فسرها به من الفك والاطعام في قوله وما ادراك الخ لما فيهما من مجاهدة النفس، *iqtiḥām - el - āqabah* significat suscipere rem graviores et difficiliorem. *El - āqabah* proprie est via montana, quae ad officia redimendorum captivorum et nutriendorum orphanorum et egenorum, quibus Coranus ipse, illam viam interpretatur in versiculis sequentibus, propterea transfertur quod, qui illis officiis satisfacere vult, eum necesse est cum animo invito quasi colluctari (ut is qui in ardua montium iuga escendere vult).

CORRIGENDA *).

- P. 4, I. ult. sib, I. sibi.
 — 19, — 5 ab inf. dele punctum post *quod*.
 — 30, — 12 ab inf. pone virgulam ante *proprie*.
 — 50, — 4 } muta semicolon in virgulam.
 — 64, — 17 }
 — 66, — 9 ab inf. *المرسوقون*, I. *المرسوقون*.
 — 67, — 4 Nurredini, I. Nureddini.
 — 69, — 7 comites, I. comiter.
 — — — ab inf. *كرباي*, I. *اكرباي*.
 — 72, — 16 permutatio, I. permutatis.
 — 76, — 2 *versimilibus*, I. *verisimilibus*.
 — — — *يكونوا*, I. *يكونوا*.
 — 79, — 7 hemistichium, I. distichon.
 — 80, — 5 ab inf. ante 312 adiiice VI.
 — — — 4 ab inf. *مقطس*, I. *مقطس*.

*) Fol. V, p. 65—80, quum propter temporis angustias a me ipso lustrari non potuerit, plura menda continet, quae ut ante usum libelli diligenter corrigantur, rogo atque oro.



Neue Verlagsbücher

von

Siegfried Lebrecht Crusius

in Leipzig.

Jubiläum = Messe. 1807.

Apothekerbuch, neues deutsches, nach der letzten Ausgabe der preussischen Pharmacopoea, zum gemeinnützigen Gebrauche bearbeitet von A. S. L. Dorffurt. 2n Bandes 3te Abtheilung. gr. 8. 4 rthl.

Bechstein, J. M. gemeinnützige Naturgeschichte Deutschlands nach allen drey Reichen. Ein Handbuch zur deutlichen und vollständigern Selbstelehrung, besonders für Forstmänner, Jugendlehrer, und Oekonomen. 3r Band. Auch unter dem Titel: Naturgeschichte der Vögel, 2r Band, welcher die Sperlingsartigen, Sing- und Schwalbenartigen Vögel, die Tauben- und Hühnerartigen Vögel Deutschlands enthält. Zweyte vermehrte und verbesserte Auflage. gr. 8.

mit illuminirten Kupfern. 10 rthl. 12 gr.

mit schwarzen Kupfern. 6 rthl. 12 gr.

Bröder, C. G. kleine lateinische Grammatik, mit leichten Lektionen für Anfänger. 6te Auflage. gr. 8. 8 gr.

Ciceronis, M. T. Tusculanarum disputationum libri V. ex recensione Fr. A. Wolfii secundis curis emendatiore. Accedit diversitas Lectionis Ernestianae. 8.

Druckpapier. 16 gr.

Französisch Postpapier. 1 rthl. 4 gr.

Gabrizius, M. F. D. Anleitung zur Vorbereitung der Konfirmanden. 8. 2 gr.

Handbuch, exegetisches, des neuen Testaments, 15tes Stück, enthält den Brief Jacobi. 2te verm. Auflage. gr. 8. 8 gr.

Handbuch, exegetisches, des neuen Testaments, 16tes Stück, enthält den 1ten und 2ten Brief Petri, 2te verm. Auflage. gr. 8. 14 gr.

Löscher, C. I. richtige Bestimmung der doppelten Krummzapfen in Hinsicht ihrer Lage bey Wassergöpelu sowohl in gerader als gebrochener Gestänglinie. Mit 5 Kupfert. 8. 2ogr.

Matthia, Aug. ausführliche griechische Grammatik. gr. 8. 2 rthl.
16 gr.

Melae, Pomp. de Situ Orbis libri tres, ad plurimos codices
Mssptos vel denuo vel primum consulto aliorumque
Editiones recensiti, cum Notis criticis et exegeticis, vel
integris vel selectis, Hermolai Barbari, Joach. Vadiani,
Petri Io. Olivarii, Fredenandi Nonii, Pintiani, Petri
Ciacconii, Andr. Schotti, Io. Oporini, Petri Io. Nun-
nesii, Is. Vossii, Iac. et Abr. Gronoviorum, et Iac.
Perizonii, nec non Msttis Io. Georg Graevii, Iac. Gro-
novii, et Petri Burmanni, conlectis praeterea et adpo-
sitis doctorum viroꝝ Animadversionibus, additis suis
a C. H. Tzschuckio, VII Volumina cum 1 Tabula
aenea. 8 maj.

in charta impress. 20 rthl.

in charta membranacea. 35 rthl.

Möller, J. G. V. deutsch = schwedisch und schwedisch = deutsches
Lexikon 3r Band, schwedisch = deutsch. 2te verbesserte und ver-
mehrte Auflage. 4. 4 rthl.

Roscoe, Wilh. Leben und Regierung Papsts Leo des Zehnten.
Aus dem Engl. von A. F. G. Glaser, mit Vorrede und
Anmerkungen von H. Ph. K. Henke. 2ter Band. gr. 8.
1 rthl. 18 gr.

Schiller, Fr. von, Gedichte 1r Band mit 1 Kupfer. 3te verbesserte
Auflage. 8. Druckpapier. 1 rthl. 4 gr.
Schreibpapier. 1 rthl. 8 gr.
Velinpapier. 1 rthl. 16 gr.

Schollmeyer, J. G. Jesus und seine Jünger. Ein Lehr = und
Lesebuch für Stadt = und Landschulen aller christlichen Cou-
fessionen. 8. 10 gr.

Sintenis, Chr. Fr. der Mensch im Umkreise seiner Pflichten 2ten
Bandes 1te Abtheilung, der Familienmensch 2ter Band. gr. 8.
Druckpapier. 2 rthl.
Schreibpapier. 2 rthl. 8 gr.
Velinpapier. 3 rthl.

Auch unter dem Titel:

Das größere Buch für Familien 2ter Band.

Trommsdorff, Dr. J. B. Journal der Pharmacie für Aerzte, Apo-
theker und Chemisten 15r Band; das Register über die ersten
14 Bände enthaltend. 8. 1 rthl. 16 gr.

Desselben Buches 16ten Bandes 1tes Stück. 8. 1 rthl. 4 gr.

Water, J. C. hebräische Sprachlehre. Erster Cours für den Anfang ihrer Erlernung. Zweite verbesserte und vermehrte Aufl. gr. 8. 12 gr.

Desselben Buches 2ter Cours für obere Schulclassen und akademische Vorlesungen. Zweite durchaus verbesserte und vermehrte Auflage. gr. 8. 18 gr.

Weltbussen, J. C. merklicher Einfluß portugiesischer und spanischer Juden, Chaldäer und Hebräer in Begleitung phönizischer Seefahrer, auf den Hiberniens und des langen Strichs der schottischen Macrosentinseln auf die feinere Bildung des Warden Ostian, und auf die älteste, ursprünglich sehr fromme, ächt-schottische Freymaurerey. 8. (in Commission) 1 rthl. 4 gr.

— — Stufenfolge einiger auf einander sich beziehender Lehrbücher zur Beförderung eines natürlich geordneten Unterrichts in der christlichen Religion für Kinder und junge Leute von 6—8. 8—10, und 10—12 Jahren. 8. (in Commission) 16 gr.

Werden auch einzeln unter folgenden Titeln, jedoch nicht unter 12 Exempl. verkauft:

— — neues A B C Buch für diejenigen Kinder, welche gern recht gute Kinder werden wollen und auch gleich alles verstehen lernen möchten, was sie lesen, für Kinder von sechs Jahren zur Vorbereitung auf das Buchstabenpiel. 8. 12 Exempl. 8 gr.

— — das Buchstabenpiel, ein Weihnachtsgeschenk für gute Kinder, die gern verständig werden wollen, für Kinder von sieben Jahren zur Vorbereitung auf das kleine Spruchbuch. 8. 12 Exempl. 12 gr.

— — kleines Spruchbuch für Kinder unter 8 Jahren zum Gebrauch christlicher Mütter bey dem ersten häuslichen Unterrichts. 16. 12 Exempl. 4 gr.

— — Spruchbuch für Kinder unter 10 Jahren. 8. 12 Exempl. 8 gr.

— — erste Grundlage des Unterrichts in der Religion für Kinder unter 12 Jahren. 8. 12 Exempl. 1 rthl.

— — Liederverse oder Taschengesangbuch für Hirten in freyem Felde und junge Seefahrende. 8. 4 gr.

Weiße, Chr. Felix, Lieder und Fabeln für Kinder und junge Leute. Nach seinem Wunsche gesammelt und herausgegeben von M. C. S. Frisch, mit 1 Kupf. 8. 16 gr.

Wilken, Fr., Geschichte der Kreuzzüge, nach morgenländischen und abendländischen Berichten. Iter Band. gr. 8. 1 rthl. 18. gr.

Sobel, J. L. H. Einleitung in die biblischen Bücher des alten und neuen Testaments für Lehrer in niedern Schulen. gr. 8. 1 rthl.

Auch unter dem Titel:

Handbuch zur Vorbereitung auf das verständige Lesen der biblischen Bücher des alten und neuen Testaments für jeden Bibelfreund überhaupt und für Schullehrer insbesondere.





D. De 3219

ULB Halle

3/1

000 062 669



